

Տ Ի Ի Ս Թ Ո Ւ Ր

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԷՖԲԵԱՐ ՆԱՄ ՃԷՐԻՏԷՆԻՆ

ՍԱՀԻՊ ԻՄԹԻԵԱԶԸ

Կ. Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ ՄԱՐԻՓԵՓՈՅԼԷ

ԼԻՍԱՆԸ ԼԷԹԱՖԷԹՐԷՍԱՆԸ ԹԻՐԻՔԻՏԷՆ

ԱՅՆԷՆ ԷՐՄԷՆԻՃԷ ՀՐՈՒՑԱԹԱ ՆԱԳԼ

ՎԷ

ՄԷԱՐԻՖԻ ՈՒՄՈՒՄԻՅՆԷ ՆԷԶԱՐԹԻ ՃԷԼԻԼԷՍԻ
ԸՈՒԽԱԹՐՅԼԱ ԹԱՊ ՈՒ ՆԷՇՐ ԽՏԻՄԵՇ ՏԻՐ

ՃԻԻԶ 3 — ՂԵ. 5

Ի Ս Թ Ա Ն Պ Օ Լ

ԳԱԼԱԹԱՏԱ, ԲԵՐՇԷՄՊԷ ԲԱԶԱՐԸՆԱ, Ն. 41, ԽՈՒ ԽԱՆԸՆՏԱ
ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԷՖԲԵԱՐ ԹԱՊԱՆԷՍԻՆՏԷ

1881

— 20
45 - 6

մէջ. շաւեալս իտէր իսէ, ինզումամբ ըէյ իլէ վիրիլէճէք հիւքմ ու դարար պաթըլ օլուր :

269. Իշթիքեա-ան-էլ-հիւքքեամ տավասը դապուլ, վէ թարաֆէյնտէն իթիրազ, վէ ճէվապնամէլէր ախզ օլունտուդտան սօնրա, մահքէմէտէ պիլ ըուլեյէ, միւշթէքի թարաֆընտան ազվ օլունան էսպապ ու ֆիրիլեաթ իսպաթ օլունամանըպ տա, իշպու տավասը վահի վէ պի էսաս օլտուղու անլաշըլըր իսէ, հագգարըլըրնա հիւքմ օլունարագ, պէշ եիւզ զուրուշտան իքի պին պէշ եիւզ զուրուշա դատար ճէվայի նագաթի իլէ պէրապէր, մուհաքէմէ մէսարիֆինին, վէ միւշթէքի իւն անհիւն⁽¹⁾ թալէպ իտէճէկի զարար ու զիեան, վէ մէսարիֆի րահիյեյէ, վէ սայիրէտէն գապուլ վէ թաստիգ օլունաճագ մըգտարըն իթասընա մահքիւմ օլուր. պիւլաքս, միւշթէքինին տավասը իսպաթ օլունուպ տա, էսասըլ օլտուղու թէպէյեիւն իտէր իսէ, օլ հալտէ միւշթէքի իւն անհիւ, միւշթէքինին մէսարիֆի մուհաքէմէսիյէ պէրապէր, մուգատտէմա քէնտուսինէ իթմիշ օլտուղու զատրտան վագը օլան զարար ու զիեանը տալի իֆաեա մահքիւմ օլուր. վէ միւշթէքի իւն անհիւն, մահքիւմիյեյէթինէ սէպէպիյեյէթ վիրէն էֆալ ու հարաքեաթ, պիր ճէվայի գանունիեի տալի միւսթէլըիմ կէօրիւնիւր իսէ, մէհաքիւմի ճէվալիյեյէճէ իճապը իճրա օլունմագ իւզրէ, պաշգաճա պա միւզէքքիրէ, Ստիլեէ նէզարէթի ճէլիլէսինէ իխպար ու իխթար օլունուր :

270. Իշթիքեա-ան-էլ-հիւքքեամ տավալարը հագգընտա, մէհաքիւմի իսթինաֆիյեյէտէն վիրիլէն հիւքմէր մահքէմէյի թէմեիլտէ ըուլեյէթ ու ֆասլ օլունուր :

ՊԱՊԸ ԹԱՍԻ

ՀԱՃԶ ՀԱԳԳԸՆՏԱ ՏԸՐ.

271. Հէր պիր տաեին, եէտինտէ պուլունան սէնէտաթը ըէսմիյեյէ, վէ զայրի ըէսմիյեյէ մուճիպինճէ, մէտեունուն քէնտի եէտինտէ, վէ եա պիր շախսը սալիս նէզտինտէ պուլունան էմվալը մանգուլէսինի, մաթլուպունուն իֆասընա տէկին, հաճղ իթտիրէպիլիր :

Տաեինին եէտինտէ սէնէտ օլմանըպ տա, սահիհէն մաթլուպու օլտուղունա տայիր էվրագը միւթէպէրէ, վէ եա տէլայիլի գավիլեէ իպրագիլլէ, մահքէմէեյէ գանաաթ կէլիր իսէ, թախմին ու թագաթիր օլունաճագ մաթլուպու մըգտարընա կէօրէ, հաճղ ու թէվգըֆ օլունմագ ճայիլ տիր :

272. Հաճղ մատտէսի, տաեինին վիրէճէկի հաճղնամէ իւզէրինէ, քէնտիսինտէն քէֆիլ ալընարագ, մահքէմէնին ըուխսաթը թահրիլիյեյէսիլլէ իճրա օլունուր. շու գատար քի, տաեինին մաթլուպու լաղըմ իւլ իճրա օլան, եանի գապիլի իսթինաֆ վէ թէմեիլ օլման պիր իլամա մէրպուլթ օլարագ, եէնիտէն մուհաքէմէ վէ իսպաթա հաճէթ օլմատըլը սուրէթտէ, քէֆիլ իրաեէսինէ հաճէթ գալմաղ :

273. Հաճղըն իճրատընտա, տէյնին մըգտարը մայիուլ, վէ տաեինին գաթընա մախսուս վէ մուաճճէլ⁽²⁾ օլմասը, վէ պիր շարթ իլէ մուգայեյէտ օլմամասը լաղըմտըր. տէյնի միւլվէճճէլին⁽³⁾ վատէսի միւնգաղիյեյէ օլտուղու հալտէ, մուաճճէլ հիւքմիւնիւ քէսպ իտէր :

Տէյնին մըգտարը, մայիուլ օլմատըլը սուրէթտէ, հաճղըն իճրատընա թէշէպալիւս օլունմաղտան էվիլէլ, մահքէմէնին ըուխսաթնամէսինտէ թախմինէն թայեին ու պէեան օլունուր :

(1) Միւշթէքի իւն անհիւն, հագգընտա իշթիքեա օլունան ատէմ :

(2) Մուաճճէլ վագթ թայեին օլունմամըլ օլան :

(3) Միւլվէճճէլ վագթ թայեին օլունմուշ օլան :

274. Էվվէլա, մէտեռնոն թէայ-
երւշ վէ իտարէսի իշին, մահքէմէ ճա-
նիպինտէն թայեին օլունան մըգտարը
վարիտաթը. սանիա, մէտեռնոն
էվլատ ու անալընըն թէայերւշ վէ թէ-
լէպպիւսիւ (1) վէ պէյթուլթէթլէրի-
նէ (2) քեաֆի էշեա. սալիսա, սա-
նաաթընըն իճրասը իշին մաքինա, վէ ա-
լէաթ, վէ պունա միւթէֆէրրի էշեայի
սայիրէսի. բապիա, գիրարն, չիֆթ
ու զիրաաթ էտաւաթըլլա, հէնուզ
անպարա իտիսալ օլունման հասը-
լաթը, վէ հասըլաթըն հիսսէյի մի-
րիյեթսի, վէ շէրիքի օլտուղու հալտէ,
անըն տախի հիսսէթսի. խամիսա, հէ-
նուզ տէվլիրիլմէյիպ, աղաճը իւզէ-
րինտէ օլան հէր նէվի էսմար. սա-
տիսա, ալէլուսուլմ, մուվազզաֆին
մաալլարընըն ըուպունտան զիեատէ-
սի. սապիա, մէէմուրինի միւրիյեթ,
վէ ատիյեթ, վէ ասքէրիյեթնին էլպի-
սէյի ըէսմիյեթսի. սամինա, կէրէք
մանգուլ, կէրէք զայրի մանգուլ էմ-
վալ ու էշեայի միրիյեթ. թասիա,
թիւճճար պէյնինտէ միւթէտաւիւլ
օլան բօլիչա, վէ մէտեռնոն էմրինէ
եազըլան սիրարըլ թահվիլաթը, վէ
համիլինէ թէէտիյեթսի մէշրուլթ օլան
աչըգ պօնօլար պէտէլաթը, հաճ ու
թէվգըֆ օլունամազ. շու գատարքի,
տէյն, էկէր հաճղի իսթէնիլէն էշեա
վէ էրզազ էսմանընտան նէշէթ իթմիշ
օլուր, վէ մէզքիւր սէնէտաթը թիւճ-
ճարիյեթ զայ օլմուշ, վէ եա համիլի
իզհարը իֆլաս իթմիշ, վէ եախօտ ա-
տէմի թէէտիյեթսինտէն տօլաեը, ա-
լէյհինէ բրօթէսթօ օլունմուշ, վէ եա-
խօտ պիր մահքէմէյի ըէսմիյեթտէ,
համիլլէրի քիմէր իտուկի իլան ու թայ-
երին իտիլմիշ, եանի թէտաւիլաթէն
գալմըլ պուլունուր իսէ, հաճ ու
թէվգըֆ օլունապիլիր:

275. Հարապ մէվգըլարընտա, վէ

մէէմուրիյեթի միւհիմմէ իւզէրինտէ
պուլունան իւմէրա վէ զապիթանը
ասքէրիյեթնին մաալլարընտան նէսնէ
հաճ օլունամազ:

276. Տաեինին վիրէճէկի հաճընամէ,
քէնտի իմզասըլլա միւմզի վէ միւվէր-
րախ օլաճաղը կիպի, տաեին իլէ մէտ-
եռնոն, վէ հէմտէ շախսը սալիսին
իսմ ու շէօհրէթ, վէ սանաթ վէ մահէլլի
իգամէթլէրինի, վէ տաեինին իսթինաա
իթտիկի սէնէտաքէյֆիեթինի, վէ հաճ
խուսուսուսուն, նէ մըգտար ագճէ ի-
շին օլտուղու, վէ մըգտարը մալիուլմ
օլմատըղը սուրէթտէ, մահքէմէնին
ալէթ թախմին թայեին իյլէեթէկի
մըգտար իտուկինի միւթէզամմին օլ-
մազ լազըմտըր. վէ մէվատտըր մէշ-
րուհաեը հալի օլմանտան հաճ իսթի-
տասը, քէէն լէմ եէքիւն հիւքմիւնտէ
թուլթուլուր:

277. Տաեին, հաճընամէյի մէտեռ-
նոն, վէ եախօտ շախսը սալիսին մէն-
սուպ օլտուղու պիտաեթթ մահքէմէլէ-
րինտէն պիրինէ իթատէ մուխայեթ
տիր. տաեինին իգամէթլէեահը մէտ-
եռն իլէ շախսը սալիսին, մէնսուպ օլ-
տուգլարը մահքէմէլէր տայիրէլէրին-
տէ օլմատըղը թագտիրտէ, հաճընամէ-
երի, պու իքի մահքէմէտէն գանդիսինէ
իթա իտէճէք իսէ, օ մահքէմէնին տա-
յիրէսինտէ, քէնտուսինէ պիր իգա-
մէթկեահ թայեին իտէրէք, հաճընա-
մէսինէ տէրճ ու իլալէտէ իթմէսի,
լազըմ կէլիր:

278. Հաճընամէնին պիր գըլթա մու-
սատտազ սուրէթի տէրհալ մէտեռ-
նա, վէ եա շախսը սալիսէ թէպլիղ,
վէ եէտինտէն մագպուզ իլմ ու խա-
պէրի ախզ օլունուր, վէ իլմ ու խա-
պէր վիրմէքտէն իմթինա իյլէտիկի
թագտիրտէ, միւթաալիգ օլտուղու սը-
նըֆ քէթիսիւտաընա, վէ եա մէնսուպ
օլտուղու տայիրէ զապիթինէ, վէ եա-

(1) Թէվպպիւս, էլպիսէ կիյինմէքիլք:

(2) Պէյնիսիւն, սաքին օլմագըլը:

խօստ մահէլլէսի իմամ վէ եա մըխթա-
րընա պիթ թէսլիմ, վիսուլ իմ ու խա-
պէրի անլէրտէն ախղ օլունուր, վէ
թաշրատա օլտուղու հալտէ, քէնտի-
սինէ թէսլիղ վէ իթա օլունմագ իւզ-
րէ, մահքէմէ րէյիսի թարաֆընտան
պա թահրիրաթ, տէրհալ մէտեու-
նուն վէ եա շախսը սալիսին պուլուն-
տուղու մահէլլին հիւքիւմէթինէ իր-
սալ օլունուր:

279. Հաճոյամէսին թէսլիղի թա-
րիխինտէն իթիպարէն, տաեին վէ մէտ-
եուն իլէ, շախսը սալիսին իգամէթ-
կեահլարը պիր մահէլլտէ իսէ, սէքիղ
կիւն, վէ մահէլլի սայիրէտէ իսէ, կէ-
րէք մէտեունուն մահէլլինտէն տաեի-
նին մահէլլինէ, վէ կէրէք շախսը սա-
լիսին իգամէթկեահլարնա գատար, պէ-
հէր ալթը սաաթ իչին, մէգքիւր սէ-
քիղ կիւն իւզէրինէ պիր կիւն տահա
գամ իլէ, իպլաղ օլունաճագ կիւն-
լէր զարֆընտա, հաճ ու թէվգըֆ
խուսուսու հագգլարընտա, կէրէք մէտ-
եունուն, վէ կէրէք շախսը սալիսին
պիր տիեէճէքլէրի, վէ իշպու հաճ
քէյֆիյէթինի թաստիգ, վէ եա ճէրհ
իտէր սուրէթտէ, պիր կիւնա իթի-
րաղլարը վար իսէ, տէրհալ, պա ա-
ղուհալ, իֆատէ իթմէկէ մէճպուր
տուրլար:

280. Հաճ ու թէվգըֆ խուսու-
սունտա հագգլը օլտուղունու իսպաթ
զըմնընտա, տաեին թարաֆընտան
միւտտէթի մէգքիւրէտէ իսթիտա օ-
լունմատըրը, վէ պու իսթիտանըն պիր
սուրէթի, կէրէք մէտեունա, վէ կէ-
րէք շախսը սալիսէ, սուրէթի րէս-
միյէտէ թէսլիղ իթտիրիլմէտիկի
հալտէ, քէէն լէմ եէքիւն հիւքմիւն-
տէ թութուլուր, վէ շախսը սալիս եէ-
տինտէ պուլունան էմլալ վէ եա նու-
գուտու միւթէհաճճիկէյի ախէրի-
նէ թէսլիմ իթսէ, մէսուլ օլամահա-
ճաղը կիպի, միւթէհաճճիկին տալի,
էմլալ վէ եա նուգուտու մէգքիւրէտէ,

շախսը սալիստէն թալէպէ սալահիյ-
եէթի օլուր, վէ պիր տէ հաճոյամէ-
սին քէնտուսինէ թէսլիղինտէն էվլէլ,
շախսը սալիսին աալ տաեինէ թէսլի-
մաթը վուգու պուլտուղու թահագ-
գուգ իտէր իսէ, հաճըն պունա շիւ-
մուլի օլամահալ, ֆագաթ, հաճ օ-
լունան մըգտար մալին, եէտինտէ
մէվճուտ օլուպ օլմատըրը, միւտտէ-
թի մէշրուհա զարֆընտա, շախսը սա-
լիս թարաֆընտան պէեան օլունմալը
տըր:

281. Հաճ ու թէվգըֆ սալահիյ-
եէթինի իսպաթ, վէ եախօտ քէֆֆի
եէտտ զըմնընտա, տաեին թարաֆըն-
տան վագը օլաճագ իսթիտա, մէտ-
եունուն իգամէթկեահլարնա օլան մահ-
քէմէեէ թագտիմ օլունմագ, վէ օ-
րատա րույեէթ գըլընմագ լաղըմտըր:

282. Հաճ խուսուսունա տայիր օ-
լան իսթիտանըն, շախսը սալիսէ թէսլ-
իղ գըլընմաթը լաղըմէտէն օլտուղու
միսիլլու, սէքիղ կիւն զարֆընտա պէր
վէճհի մուհարրէր ալաճաղընըն իսպա-
թը զըմնընտա, տաեինին վիրէճէկի իս-
թիտա, մէտեունա թէսլիղ գըլընտըր-
տան սօնրա, ֆէսիինէ տայիր պիր հիւքմ
թէրէթթիւպ իթմէտիքճէ, կէրէք
մէսլաղ, վէ կէրէք էշեաի սայիրէ, պու
եիւզտէն վուգու պուլաճագ քեաֆ-
ֆէյի զարար ու զիեան իտտաաւընտա
հագգսըղ օլտուղու թէպէյեիւն իլլէ-
տիկի թագտիրտէ, հաճ իթտիրէն
տաեինէ այիտ օլմագ իւզրէ, շախսը
սալիս եէտինտէ թէվգըֆ օլունուպ,
հիչ պիր թարաֆա իթասը ճայիղ օլ-
մագ. շաեէտ, շախսը սալիս, մէտեու-
նա վէ եա ախէրէ թէսլիմ իտէր իսէ,
տաեինին պունու աօլա թանըմամաղա
սալահիյէթի օլաճաղը կիպի, պուն-
տան տօլաեը, իլէրուտէ շախսը սալի-
սին, մէտեունա միւրաճաաթա հագ-
գը օլուր:

283. Շախսը սալիս թարաֆընտան,
հաճըն թաստիղ վէ եա ճէրհինէ տա-

յիր, վերիլէճէք օլան ճէվապնամէնին սուրէթի մուստտադասը, տաեինէ թէպլիղ օլունմագ լաղըմ կէլիր: Իշպու ճէվապնամէ, հաճղըն թաստիգինի միւպէյեին օլտուղու հալտէ, հաճղըն թաստիգի գըմնընտա, ճէրէեան իտէճէք մուհաքէմէտէ, շախսը սալիսին պուլունմասը լաղըմ կէլմէղ, մէկէրքի մահքէմէճէ լիւզումու թահադգուգ իտուպ, օլ պապտէ պիր գարար վիրիլէ:

284. Ծախսը սալիս ճէվապնամէսինտէ, հաճղը քիւլլիէն վէ մին ճիհէթէն ճէրհ տէր իսէ, օլ պապտէ թանդիւմ իտէճէկի լայիհա իլէ, պունուն էսաս ու սըհհէթինի իսպաթ իտէպիլէճէք եէտինտէ հէր նէ էվրագ վէ սէնէտաթ վար իսէ, քեաֆֆէսինի, մահքէմէեէ էմանէթէն թէպլիւմ իտիպ, ախղընը միւշիր, եէտինէ պիր գըթա իւմ ու խապէր վիրիլիր, վէ շախսը սալիս ճէվապնամէսինի, քէնտի իգամէթկեահը մահքէմէսինէ վիրէպիլէճէկի կիպի, պու ճէվապնամէտէն տօլաեր, տաեին իլէ շախսը սալիս պէյնինտէ, թահատտիւս իտէն միւնադաս, քէզալիք շախսը սալիս մահքէմէսինտէ րույեթ օլունմագ լաղըմ կէլիր:

285. Հաճղ ու թէվգըֆ խուսուսու, էշեայի մանգուլէ իւղէրինէ վագըր օլմուշ, վէ էմրի մուհաֆաղաեա, վէ եախօտ սէպլի տէֆթէր իթմէկէ, մէէմուրու մախսուս թայեինի, տաեինին իսթիտասընտա թալէպ օլունմամըշ իսէ, օլ հալտէ, շախսը սալիսին ճէվապնամէսիլլէ, էշեայի մէվգուֆէնին մըգտարընը միւպէյեին, պիր գըթա տէֆթէրինի թագտիմէ մէճպուր օլուր, վէ շաեէտ, եա տաեինին իսթիտասընա, վէ եա էսպապը սալիլէեէ մէպնի, մահքէմէ ճախիպլինտէն, էշեանըն մուհաֆաղասը իշին, պիր մէէմուրու մախսուս թայեին գըլընըր իսէ, կէրէք օլ պապտէ օլաճագ մէսարիֆ, վէ կէ-

րէք մէէմուրուն իւճրէթի, թահթը գարարա ալընըր:

286. Հաճղ ու թէվգըֆ օլունան էշեայի մանգուլէ իւղէրինէ, ախէր քիմէանէլէր թարաֆընտան տախի հաճղ վագըր օլուր իսէ, սօնրատան հաճղ իթտիրէնլէրին, իամ ու շէօհրէթ վէ մահէլլի իգամէթլէրիլլէ, նէ մըգտար մէպլաղ իւղէրինէ հաճղ իթտիրէրինի հալի, էն էվվէլ հաճղ իթտիրէն տաեինէ տէրհալ թահրիլէն իլթարա, շախսը սալիս մէճպուր տուր:

287. Ծախսը սալիս, հաճղ ու թէվգըֆ խուսուսունուն քէնտիսինէ թէպլիղ օլունտուղու սըրատա, սիւքիւթ իլէ, պալէատէ կէօսթէրլտիլի իւզրէ, լաղըմ կէլէն պէեաննամէսինի թագտիւմ իթմէտիլի հալաէ, մէսուլ օլուր. վէ շախսը սալիս, թագտիւմ իթտիլի պէեաննամէսինտէ, էշեայի մահճուղէնին ⁽¹⁾ գապլէլ հաճղ ⁽²⁾, մէտեունա վէ եա ախէր մահէլլէ վիրիլմիշ օլտուղունու պէեան իտիպ տէ, տաեին տախի, պունուն աքսինի իտտաա իտէրսէ, իսպաթ իթմէսի լաղըմ կէլիր:

288. Ծախսը սալիս, ճէվապնամէ վիրմէքսիգին, վէ եախօտ վիրտիքտէն սօնրա, նէզտինտէ պուլունան էմվալը մահճուղէնի, մահքէմէնին սանտըղընա, վէ եա իրաէ օլունաճագ մահէլլէ թէէտիյեէ վէ թէպլիւմ իթմէք թալէպինտէ պուլունուր իսէ, իշպու թալէպի գապուլ վէ իճրա օլունուր, վէ օլ հալտէ, շախսը սալիս, հաճղտան տօլաեր, հէր պիր մէսուլիյեթտէն գուրթուլուր:

289. Հաճղ խուսուսունուն, մէրի վէ մագպուլ իտուկինէ տայիր օլան հիւրմ, տաեին իլէ մէտեուն մուվաճէհէսինտէ օլաճաղընտան, թարաֆէյնտէն պիրի թայեին ու թախսիս օլունան կիւնտէ, լիէճլիւ մուհաքէմէ կէլ-

(¹) Մահճուղէ, սէքէսթրօ իտիլէն շէյ:

(²) Գապլէլ հաճղ, սէքէսթրօտան էվվէլ:

մէքտէն իմթինա իտէր իսէ , օլ հալտէ հիւքմի զըրտպի ֆասլընտա մուհար-րէր շէրաեիթէ թաթպիգան , զըրտպէն ֆասլը տափա օլունուր :

290. Հաճիղին ⁽¹⁾ , միւթէհաճճիղ ⁽²⁾ զիմմէթինտէ մաթլուպու թէպէյեիւն իյլէտիկի թագաիրտէ , հաճղ պիթ թաստիգ , օլ մաթլուպուն նիզամէն լազըմ կէլէն կիւզէշթէսի , վէ հաճղըն մէսարիֆի իլէ պէրապէր , թահսիլինէ հիւքմ օլունաճաղը կիպի , շախսը սալիս տախի , միւթէհաճճիղ զիմմէթինտէ ալաճաղը օլուպ տա , օլ սըրատա տափա վէ իսպաթ իյլէտիկի հալտէ , անա տախի հիւքմ օլունուր :

291. Հաճղ ու թէվգըֆ օլունան շէյ , նուգուտտան պաշգա , էմլալը մանգուլէտէն օլտուղու հալտէ , լահիգ օլան հիւքմիւն թէպիղիլնտէն սօնրա , սէքիղ կիւն զարֆընտա իֆայի տէյն իթմէսի լիւզումունու , վէ իթմէտիկի թագաիրտէ , էշեայի մահճուզէնին ֆիրուխթ օլունաճաղընը միւպէյեիւն , տաեին թարաֆընտան մէտեունա պիր գըթա իթթարնամէ իրսալ ու թէպիղ օլունուր . վէ իֆայի տէյն իթմէտիկի սուրէթտէ , զիքր օլունան սէքիղ կիւն միւրուրինտէ , ուսուլի իւզըն , էշեանըն ֆիրուխթ օլունաճաղը մահէլ իլէ կիւնիւ , զազէթալար վէ իլանաթը մախսուսէ իլէ իքի իւշ կիւն էվլէլ , պատէլ իշաա , հիւքիւմէթի իճրաիյեէ մարիֆէթիլլէ , պիլ միւզաեէտէ ֆիրուխթ , վէ էսմանը հասըլէսինտէն , միւզաեիտէնին մէսարիֆիլլէ , էշեայի մէգըիւրէտէն տօլաեը , վազը օլան մէսարիֆի զարուրիյեէ պիթթէնզիլ , գուսուրունուն , պալէատէ պէեան օլունտուղու վէճհլէ , հաճղ իթթիրէնլէրէ թէսլիմ ու թէվգի գըլընարագ , ֆազլա գուհուր իտէր իսէ , մէտեունա թէրը օլունուր :

292. Հաճղ ու թէվգըֆ օլունան

էշեանըն գըլմէթի , տաեինին մաթլուպու , վէ մատտէյի անիֆէտէ պէեան օլունան մէսարիֆտէն ֆազլա օլուպտա , գապիլի թէֆրիգ օլտուղու թագաիրտէ , վէֆա իտէճէք մըգտարը ֆիրուխթ օլունուպ , պազըսը , այնէն սահիպինէ ըտտ ու թէսլիմ օլունուր . վէ թէֆրիգի գապիլ տէյիլ իսէ , էսմանը հասըլէսինտէն ֆազլասը , մէտեունա թէսլիմ օլունուր :

293. Հաճղ օլունան շէյ , նուգուտ իսէ , լահիգ օլաճագ հիւքմիւն թէպիղիլնտէն սէքիղ կիւն սօնրա , շախսը սալիստէն պիթ թահսիլ , տաեինէ թէսլիմ օլունուր . ֆագաթ , հաճղ օլունան շէյ , կէրէք էշեա օլուն , վէ կէրէք նուգուտ օլուն , լահիգ օլան հիւքմ ալէյինէ , գանունէն պիր հիւքմիւն իճրասընը թէէսիլ իտէր սուրէթտէ իթիրազ վագը օլուր իսէ , իճրա , թէվգըֆ իտիլիր :

294. Մէտեունուն էմլալը զայրի մանգուլէսի տախի , հաճղ օլունապիլիր , վէ պունլարըն հաճղի , թէսվիյէյի տէյն օլունաեա գատար , ախէրէ ֆիրուխթ , վէ եա ֆէրաղ օլունմասընը մէնն իթմէքտէն իպարէթ տիր , վէ օլ պապտէ , տաեին թարաֆընտան վիրիլէճէք հաճղնամէ , էմլալը զայրի մանգուլէնին , մուամէլէյի ֆէրաղ ու ինթիգալընը իճրաեա մէէմուր օլան զաթա , պիթ թէպիլի , մուճիպինճէ , ազարը մահճուզուն գայտինէ շէրհ վիրիլիր . շու գատար քի , տէյնին սիւպուլթի իլէ , հաճղըն թաստիգինտէ , մէճէլլէյի Ահքեամը Ատլիյէնէն 998 ինճի մատտէսինին իւշիւնճիւ ֆըգրասը մուճիպինճէ , մէտեունուն նուգուտ ու էմլալը մանգուլէսինտէն , իսթիֆայի տէյն միւմըին օլամատըղը հալտէ , մահճուղ օլան էմլալը զայրի մանգուլէնին ֆիրուխթունա գարար վիրիլմէք լազըմ տըր , վէ մէտեունուն

(¹) Հաճիլ , սէքէսթը օ իտիճի :

(²) Միւթէհաճճիլ մալի սէքէսթը օ իտիլմիլ օլան :

սաքին օլտուղու խանէ իլէ , օլ խանէ-
եի խտարէ հտէճէք գատար արազիյի
էմիրիյեհսի(*) սաթըլամատըղը կիպի ,
հաճօ օլունամաղ :

295. Հաճօլու թէվգըֆ օլունան էմ
վալը մանգուլէ , վէ զայրի մանգուլէ
հագգընտա , էն էվվէլ հաճօ իթտի-
րէն շախս իչին , պիր կիւնա իմթիեա-
ղը մուճիպ օլմաղ . պինապէրին , հաճօ
օլունմուշ օլան ագճէ , վէ եա էչեա-
նըն գըլմէթի , հաճօ իթտիրէնլէր
միւթէատտիտ(1) օլուպտա , ճիւմէսի-
նին ալաճաղընա վէֆա իթմէղ իսէ , օլ
հալտէ , զուրամաթէն պէյնլէրինտէ
թէվգի ու թագսիմ օլունուր . վէ իշ-
պու թէվգի վէ թագսիմին իճրասըն-
տան էվվէլ , հաճօ իթտիրէնլէրտէն
պաշգա , սայիր ալաճագըլը զուհուր
իտիպ տէ , մաթլուպու մահքիւմ պու-
լունուր իսէ , վէ եախօտ մէտեռնուն
իֆլասը թէպէյեիւն իտէր իսէ , ճիւմ-
լէ ասհապը մաթլուպ , գըսմէթի զու-
րամաեա տախիլ օլուրլար :

296. Մէրհուն(2) օլան էմվալը ման-
գուլէ հագգընտա , հաճօ ճայիղ իսէ-
տէ , միւրթէհինին(3) մաթլուպի թէ-
մամէն իյֆա օլունմատըղճա , հաճիղ ,
մալի մէրհունտան նէսնէ ալամաղ :

ՄԱՍՏԷՑԻ ՄԱԽՍՈՒՍԷ

Թիճարէթ ուսուլի մուհաբէմէսի-
նին , 123 իւնճիւ , վէ 124 իւնճիւ մատ-
տէլէրի ֆէսիս ու իլղա օլունմուշ օլտու-
ղու կիպի , նիզամնամէյի մէգքիւրուն ,
իշպու գանուննամէեէ միւնաղըղ օլան
սայիր ահքեամը տախի մէֆսուկ տուր :

(*) Պահան Նէ օլմաղ , Արաղ Նիզամնամէսի-
նիւշըլամաթ պըր :

(1) Միւթէատտիտ , չօղ , պիրտէն զիեատէ :

(2) Մէրհուն , բէհին իտիլմիշ օլան :

(3) Միւրթէհին , բէհին ալմիշ օլան :

(4) Ալէլ էլլաթ , միւթլաթ սուրէթտէ :

(5) Գըստ , միւճագաթտա մուգապէլէյի պիլ

(6) Իիթիեա , իսթէք , միւրատ : (միւր իթմէք :

Մէճլիտի Մէրոնիսանըն ԻճթիՄԱԽՍԷ
ԳԱՆՈՒՆԻՅԵԹԻ ԹԵՔԼԻՅ ՕԼՈՒՆՄԱԳ
ԻԻԶՐԷ , ՈՒՍՈՒԼԻ ՄՈՒՀԱՔԷՄԱԹՈՐ ՃԷ-
ԶԱԻՑԵՆ ԳԱՆՈՒՆԻ ՄՈՒՎԱԳԳԱԹՈՐ
ՏԸՐ :

ՄՈՒԳԱՏՏԷՄԷ

ՄԱՍՏԷ 1. Ալէլ իթլաթ(4) , միւճա-
ղաթը գանունիյեէ իճրասընը տալա
իթմէք , հուգուգու ումումիյեէտէն
տիր . պինաէն ալէյհ , պու մագուլէ
տաալիեի իգամէ , միւճէրլէտ գանու-
նուն թայեին իթտիկի մէմուրլարա
այիտ տիր . պիր ճինաեթ , վէ եա
ճիւնհա , վէ եախօտ գապահաթըն սէ-
պէպիյեթ վիրտիկի թաղմինաթ իտ-
տաաը , հուգուգու շախսիյեէտէն տիր .
պինաէն ալէյհ , պու մագուլէ թաղ-
մինաթը , վէ գաթլ մատտէլէրինտէ
գըստ(5) իճրասընը տալա իտիպ իթ-
մէմէք , միւթէզարուր օլանլարըն իկ-
թիեարընա(6) մէնուլթ(7) տուր :

2. Հուգուգու ումումիյեէ տալասը ,
մագնուն ալէյհին(8) վէֆաթըլլա սա-
գըթ օլուր(9) . հուգուգու շախսիյեէ
տալասը , մագնուն ալէյհին վէֆաթը
հալինտէ , վէրէսէսինին ալէյհինտէ ի-
գամէ օլունմաղ , ասհապընըն իթթի-
եարընա(10) մէնուլթ տուր . կէրէք հու-
գուգու ումումիյեէ , վէ կէրէք հուգու-
գու շախսիյեէ տալալարը , իշպու գա-
նունուն մէվատտը մախսուսէսինտէ ,
թայեին օլունան զէմանըն միւրուրիլէ ,
սագըթ օլուր :

3. Հուգուգու շախսիյեէ տալասը ,
հուգուգու ումումիյեէ տալասըլլա
պէրապէր , վէ պիր մահքէմէտէ կէօ-

(7) Մէնուլթ , թապի , պաղը օլան :

(8) Մագնուն ալէյհ , գապահաթըլը տըր տէյի
գանն օլունան :

(9) Սագըթ օլմաթ , պիթմէք , տիւմէք , չիւրիւմէք

(10) Ահագընըն իիթիեարըն , տալա սահիպ-
լէրինին քէյիինէ :

րիւրիւր , վէ այրըճա պիր մահրէմէտէ տախի կէօրիւլէպիլիր իսէ տէ , պու հալտէ , հուգուգու ումումիյեէ տա վասը , կէրէք հուգուգու շախսիյեէ տավասը էմնասընտա , վէ եախօտ էվ վէլճէ իգամէ օլունմուշ օլուն , գա թիան ֆէյսալքէզիր ⁽¹⁾ օլմատըգճա , հուգուգու շախսիյեէ տավասընտ պա գըլլամալ :

4. Հուգուգու շախսիյեէ տավասըն տան , քէֆի եէտտ օլունմադ , հուգու գու ումումիյեէ տավասընըն ըույեէ թիյնէ , մանի օլամալ :

5. Թէպաայի Տէվլէթի Աալիյեէտէն , հէր քիմօլուր իսէ օլուն , մէմալիքի Օս մանիյեէ խարիճիւտէ , էմիլիյեէթի տէվ լէթի Ալիյեէէի իխլալ իյլէմէք , վէ տէվ լէթէ մախսուս ըէամի միւհըլէրի , վէ մէսքիւքեաթը ըաեիճէեի , վէ էսհամը ումումիյեէ , վէ թահվիլաթ , վէ սէրկի , վէ հէր նէվի սէնէտաթը խազիւնէեի , վէ թէտավիլիւ , գանունէն միւճազ օ լան պանգա թահվիլաթընը , թազլիտ իթմէք ճիւնաեէթիլէ միւթթէհիմ օ լուպ տա , մէմալիքի էճնէպիյեէտէ , մուհաքէմէսի իճրա օլունմատըղը հալ տէ , մէմալիքի Օսմանիյեէտէ , գանու նու տէվլէթէ թաթպիգան , մուհա քէմէ վէ միւճազաթը իճրա օլունուր :

6. Մատտէյի սապըգատտա պէեան օլունան ահքեամը ճիւնաեաթը մէգըիւ ըէյի իյգա ⁽²⁾ , վէ եա իշթիրաք ⁽³⁾ իլէ միւթթէհիմ ⁽⁴⁾ օլուպ , մէմալիքի Օս մանիյեէտէ թէվգըֆ օլունան , վէ եա խօտ ճէլպ ու իսթիրտատ ⁽⁵⁾ օլունապի լէճէք օլան , թէպաայի էճնէպիյեէտէ տախի , շամիլ տիր :

7. Թէպաայի Տէվլէթի Աալիյեէտէն պիրի , մէմալիքի Օսմանիյեէ խարիճիւ տէ , թէպաայի Տէվլէթի Աալիյեէտէն

տիկէրի ալէյհիւտէ , պիր ճիւնաեէթէ միւթթէճասիր ⁽⁶⁾ օլտուղու հալտէ , մէ մալիքի Օսմանիյեէտէ ալտէթ իտէր , վէ միւրթէքիպ օլտուղու ճիւնաեէթ տէն տօլաեը , մէմալիքի էճնէպիյեէ տէ միւճազաթը գանունիյեէսիւնի կէօր մէտիկի թահազգուգ իյլէր իսէ , հազ գընտա մուամէլէյի գանունիյեէ իճրա օլունուր :

ՔԻԹԱՊԸ ԷՎՎԵԼ

ԶԱՊԸԹԱՅԻ ԱՏԼԻՅԵՆԵՆԷ , ՎԷ ԱՆՆՆ ՄԵՆԷՄՈՒՐԻՅՆԻ ԻՃՐԱԻՅԵՆԻՍԻՆԷ ՏԱՅԻՐ ՏԻՐ :

ՖԱՍԼԸ ԷՎՎԵԼ

Զապը Ռայէ Խալէյեէէ Խալէր Խէր :

8. Զապըթայի Աալիյեէ մէէմուր լարը , ճիւնաեաթ ⁽⁷⁾ , վէ ճիւնհա , վէ գապահաթլարը , թահարրի ⁽⁸⁾ վէ տէ լայիլիւնի ճէմ ու զապթ իլէ , միւթէ ճասիրլէրիւնի թութուպ , միւթաալ լիգ օլտուղլարը մէհաքիմի ճէզալիյեէ եէ թէսլիմ իթմէկէ մէէմուր տուրլար :

9. Ճիւնաեէթ տավալարընը , ըույ եէթ իտէն մահքէմէլէրին նէզարէթ լէրի ալթընտա օլմադ , վէ աթիտէ թայեին օլունաճադ ահքեամը մախ սուսէեէ թապի պուլունմադ իւզըէ , զապըթայի Աալիյեէ վազայիֆի , գայի մազամ , վէ եա միւտիր , վէ թէֆ թիշ մէէմուրլարը , վէ միւտտաիի ու մումիլէր , վէ միւթթէնթիգլէր , վէ զապթիյեէ զապիթանը , վէ քէօյ մուխ թարլարը , վէ իսթիեար մէճլիսլէրի

(1) Ֆէյսալքէզիր , պագըլըպ պիթմէք :

(2) Իյգա , վուգու պուլտուրմադ :

(3) Իշթիրաք , գապահաթտա հիսսէտար օլմադ :

(4) Մէմալիքի , թէօհմէթի :

(5) Խալէր Խալէր , կէրի վիրիմէսիւնի խտտա իթ :

(6) Միւթթէճասիր , ճէսարէթ խաիճի : (մէք :

(7) Ճիւնաեաթ , ճիւնայէթլէր :

(8) Թահարրի , արամադ , թէֆթիշ իթմէք :

աաղափր, վէ քէօյ վէ օրման պէքճիւ-
լէրի մարիֆէթիլլէ, իճրա օլունուր :

10. Վալիլէր, վէ միւթէսարըրլար, վէ
բայիթաթաթա Շէհիր-էմինի, վէ
Զապիթիյէ-Նազըրը, վուգուա կէլէն
ճինանէթ, վէ եա ճիւնհա, վէ եա
գապահաթըն սիւպութունա մէտար
օլան մուամէլաթը լազըմէեի, եա պիզ-
զաթ, վէ եաթսօտ ճիւրմիւն տէրէճէ-
սինէ կէօրէ, այիտ օլտուղու գապը-
թայի Սալիյէ մէհմուրլարը վաար-
թաարյա իճրա, վէ Փաիլէրիւնի ⁽¹⁾,
լազըմիլէլէն մահքէմէեթ թէսլիմ իթ-
տիրէպիլէճէքլէր տիր :

ՖԱՍԼԸ ՍԱՆԻ

Գայիմագամ, վէ Գիւրի, վէ Լէֆթիլ
Դէմուրլարնա Գայիլ Կիւր :

11. Թէֆթիլ մէհմուրլարը, վէ
թէֆթիլ մէհմուրլարը պուլունմանեան
գաղալարտա, գայիմագամ վէ եա
միւտիրլէր, գապահաթ տէրէճէսին-
տէ օլան հէր նէվի ճէրայիմի թահար-
րի, վէ օլ գապահաթլարա միւթէ-
ֆէրրի օլան իսպարաթ վէ շիքեաեա-
թը հապի պէեաննամէլէրի ախղ իյ-
լէեճէք, վէ գապահաթըն նէվ ու
էսպապընը, վէ մահէլլ ու զէմանը
վուգուլինի, վէ տէլայիլ ու էմարա-
թընը միւպէյեին, պիր գապթ վա-
րագափր թանգիմ իտէճէքլէր տիր,
վէ զիքր օլունան մէհմուրլար, թա-
հարրի վէ թահգըգը, օրման վէ քէօյ
պէքճիլլէրի վաղայիֆինէ այիտ օլան
ճէգա հագըրնտա տաթի, լէտէլ հա-
ճէ ⁽²⁾ մուամէլաթը մէզքիւրէեի իճ-
րա իտէճէքլէր տիր :

12. Միւթէսարտիտ տայիրէյի գա-
պըթաեա միւնգաւէմ օլան գաղալար-
տա պուլունան թէֆթիլ մէհմուրլարը,
պուլունտուղլարը գաղալար տաթի-

լինտէ, ալէլ ումում շուհուր իտէն
գապահաթլար հագըրնտա, զապը-
թայի աթիլէյի իճրա իտէճէք, վէ
գապահաթըն, մէհմուր օլտուղլարը
տայիրէյի մախտուսէ խարիճինտէ վու-
գու պուլունաընը, վէսիլէյի մանիա,
աաթ իտէմէեճէքլէր տիր :

13. Պիր գաղալար պուլունան թէֆ-
թիլ մէհմուրլարընը պիրիսի, էօղըլ-
մագպուլէ մէպնի, մէվգըլի մէհմու-
րիեթթինտէ պուլունամատըղը հալտէ,
ճիվարընտա պուլունան տայիրէյի գա-
պըթա թէֆթիլ մէհմուրու, անըն մէհ-
մուրիյեթթինի իճրա իտէճէք, վէ քէն-
տի տայիրէսի, մէհմուրու մաազուրու
տայիրէսինէ, էն եազըն տայիրէ օլ-
մատըղընը, վէ եաթսօտ մաազիրէթին
մագպուլ վէ միւսպէթ պուլունամատը-
ղընը վէսիլէ իտէրէք, օ տայիրէտէ
շուհուր իտէն իլլէրի թէեթիլ իտէմէ-
եճէք տիր :

14. Եալընը պիր թէֆթիլ մէհմու-
րու պուլունան գաղա վէ նահիյեթթի-
տէ, թէֆթիլ մէհմուրունուն մանիի
մէշուրի օլտուղու միւտտէթճէ, անըն
կէօրէճէկի վաղայիֆ, օլ գաղա վէ եա
նահիյեթթին, գայիմագամ վէ եա միւ-
տիրինէ այիտ տիր :

15. Գաղա գայիմագամլարը, վէ նա-
հիյեթ միւտիրլէրի, գապահաթա միւ-
թապլիգ օլան էվրագ ու սէնէտաթը,
իճրայի թահարրիեթա թէսատտի
իլլէտիլլէրի կիւնտէն իթիպարէն, նի-
հաեթթ պէշ կիւնէ գատար, տալա-
եը կէօրէճէք օլան գաղա պիտաեթթ
մահքէմէսինտէ, միւտտաի ումումիլիկի
իճրա իտէն մէհմուրա թէսլիմ իլլէ-
մէկէ մէհպուր տուր :

16. Քէօյ վէ օրման պէքճիլլէրի, նէ-
զարէթինէ մէհմուր օլտուղլարը տա-
յիրէ տաթիլլինտէ պուլունան արագի վէ
օրմանլարճա վուգու պուլաճագ գա-
պահաթ վէ ճիւնհալարը թահարրի,

(¹) Փաիլ, իլլէեէն, իճրա իտէն :

(²) Լէպէլ հաճէ, իգթիգա իթտիկինտէ :

վէ ճէրանիմի վագրանըն, ճինս ու էս-
պապընը, վէ գէման ու մէքեանընը,
վէ տէլայիլ ու էմարաթընը միւպէյ-
եին պիր զապլթ վարագասը թանգիմ
խտէճէքլէրի կիպի, զասպ օլունան էմ-
վալը տախի պուլուպ, թէվգըֆ վէ
մուհաֆազա իյլէեճէքլէր տիր. ֆա-
դաթ, մուխթար վէ եա իխթիեար մէճ-
լիսի աազաքնտան պիրի, վէ եախօտ
թէֆթիլ մէէմուրու, վէեա գայիմագամ
վէ միւտիր հազըր պուլունմատըգճա,
խանէ, վէ տիւքքեան, վէ ֆապրիգա,
վէ էպնիյեէյի սայիրէ, վէ տիվար իլէ
մուհաթ⁽¹⁾ օլան միւշթէմիլաթա⁽²⁾ տիւ-
խուլ իտէմէեճէքլէր, վէ պու պապ-
տէ թուլթուլաճագ դապլթ վարագա-
սընը, հազըր պուլունանա տախի, իմ-
զա վէ եա թէմհիր իթտիրէճէքլէր
տիր. վէ հապս, վէ անտէն զիեատէ
պիր ճէզայի միւսթէլզիմ օլան ճիւն-
հա վէ գապահաթը իճրա իյլէտիկի
էանտէ, վէ եախօտ վէլվէլէյի նաա
իւզէրինէ, թուլթաճագլարը էշխասը
ախզ ու թէվգըֆ, վէ իխթիեար մէճ-
լիսինէ, վէ եա գայիմագամ, վէ եա
միւտիրէ թէսիլմ իտէճէքլէր տիր, վէ
պունուն իշին գայիմագամ վէ միւտիր-
տէն տախի, մուալէնէթի լազըմէ թա-
լէպ իտէճէք, վէ անլէր տախի, մուա-
վէնէթէ մէճպուր պուլունաճագլար
տըր:

17. Քէօյ վէ օրման պէքճիլէրի, զա-
պրթայի աալիյեէ մէէմուրլարընտան
պուլունմագ հասէպիլլէ, միլքիյեէ ճի-
հէթինտէքի աալրլէրինէ օլան թաալ-
լիւզլէրինէ գաթան խալէլ կէլմէեէ-
րէք, գազա պիտաեթ մահքէմէսին-
տէ պուլունան միւտտաիի ումումիսին

նէզարէթի ալթընտա պուլունաճագ-
լար տըր:

18. Տէվլէթէ, վէ պիր սընրֆ ահա-
լիեէ, վէ եա պիր ճիհէթի խայրիեէեէ
մէրպուլթ օլան օրմանլարըն պէքճիլէ-
րի, թանգիմ իյլէտիքլէրի գապլթ վա-
րագալարընը, օն պէշինճի մատտէնին
թայեին իյլէտիկի միւտտէթ գարֆրն-
տա, օրման մէէմուրլարընա, վէ օրման
մէէմուրլարը օլմատըզը հալտէ, էն
եազըն եէքտէ պուլունան հիւքիւմէթ
մէէմուրունա վիրմէկէ մէճպուր օլա-
ճագար, վէ պունլար տախի, օ հաֆ-
թանըն իշինտէ, պիտաեթ մահքէմէ-
սի միւտտաիի ումումիսինէ կէճտէ-
րէճէքլէր տիր:

19. Օրման մէէմուրլարը, մալնուն
ալէյհի, վէ եախօտ մէտուլու պիլմալ
օլան էշխասը, գազա պիտաեթ մահ-
քէմէսինէ ճէլպ իթտիրէճէք տիր:

ՖԱՍԼԸ ԲԱՊԻ (*)

ՄԻԻՏՏԱԻԻ ՈՒՄՈՒՄԻԼԵՐԷ ՏԱՅԻՐ ՏԻՐ.

ԳԸՍՄԸ ԷՎՎԵԼ

Պէրաեէլ ճահէթլէրի ֆէրաեէլ ումումիսինէ
էլէ ճաւլիլլէրինէ, զապլթալէ ապլէյեէեէ
ֆէրաալլէլէ վալլէթի պէտալլէրա տըր:

20. Միւտտաիի ումումիլէր, ճիւնհա
վէ ճինաեթ տէրէճէսինտէ պուլունան
քեաֆիլլէյի ճէրանիմի, թահարրի վէ
թէճէսսիւսէ, վէ միւրթէքիպի ալէյ-
հինտէ, իգամէյի տալտեա մէէմուր
աուրլար:

21. Մատտէյի աապըգատա պէ-
եան օլունան վագայիֆի իյֆատա, ճի-
նաեթ վէ եախօտ ճիւնհանըն վուգու

(*) Թիւրքճէ Տիւսթուրուն տէօրտիւնճիւ ճիլ-
տինին 159 ունճու սահիֆէսինէ թէսատիլֆ
իտէն իլպու ֆասլըն, սըրասը իզթիզասըն-
ճա «Սալիս» օլմատը լազըմ կէլիւր իքէն, հէր
նասըլ իտէ, ՖԱՍԼԸ ԲԱՊԻ տէնիլմիլ օլտու-
ղունտան, պիլ տախի սյնի սուրէթտէ պէ-

եան իթմիլ. վէ ֆադաթ, պու գատարճոգ
լիարը տա, էհէմմիլէթտէն տտտ իյլէմիլիզ
տիր:

(1) Մահաթ, էթրաֆը իհաթա իտիլմիլ:

(2) Միւշթէմիլ, հէր նէվի պինալար:

պուլտուղու մահէլլ իլէ , մազնուն ալէյին իգամէթ իթտիկի , վէ եախօտ թէվգըֆ օլունտուղու մէվգըին միւտտաիի ումումիլէրի , սէվիյեէն ⁽¹⁾ մէէմուր տուրլար :

22. Մէմալիքի Օսմանիյեէնին խաբիճնտէ , պիր ճինաեէթ վէ եա ճիւնհա վուգուի կիպի , պէշինճի վէ ալթընճը , վէ եէտինճի մատտէլէրտէ պէեան օլունան ահվալտէ , վազայիֆի մէգըիւրէ , մազնուն ալէյին աարլ իգամէթ իյլէտիկի , վէ եա տէրտէսթ իտիլտիկի մահէլլին , վէ եա իգամէթ կեահը ախրինին , միւտտաիի ումումիսի թարաֆընտան իճրա օլունուր :

23. Միւտտաիի ումումիլէրին , վէ սայիր զտպըթայի աալիյեէ մէէմուրլարընըն իճրայի մէէմուրիյեէթլէրի էսնասընտա , պիլզաթ գուվիլէյի միւտլիհէ ⁽²⁾ թալէպ վէ իսթիսհապընա ⁽³⁾ հագգ ու սալահիյեէթլէրի օլաճագ տըր :

24. Միւտտաիի ումումիլին , մանիի օլտուղու հալտէ , խըտմէթինի , բէյիսի մահըէմէնին էմրիյլէ , աազատան վէ եախօտ միւմէյեիլէրտէն թայեին իտէճէկի զաթ , իյֆա իյլէեէճէք տիր , վէ մուվազգաթէն միւտտաիի ումումիլիք մէէմուրիյեէթլինէ թայեին օլունան աազանըն մէէմուր օլտուղու իշտէ , աազալըգ սըֆաթընը իճրաեա սալահիյեէթի եօգ տուր :

25. Միւտտաիի ումումիլէր , միւտթէնթիգլէր թարաֆընտան վիրիլէճէք գարարնամէլէրի , միւտթէնթիգլէր ֆասլընտա պէեան օլունան ուսուլ ու գավաիտէ թաթպիլգան թէպլիլ վէ իրսալ իտէճէքլէր տիր :

ԳԸՍՄԸ ՍԱՆԻ

Մէմալիքի ումումիլէրին , վազայիֆի մէհաբէլէրին , սալահիյեէթլէրի , սալահիյեէթլէրի :

26. Տէվլէթին հէր պիր մէէմուրու , էսնայի մէէմուրիյեէթլինտէ պիր ճիւնհա վէ եախօտ պիր ճինաեէթլին վուգուինէ մութթալը ⁽⁴⁾ օլտուղու հալտէ , ճիւնհա վէ եա ճինաեէթ գանղի մահըէմէնին տայիրէսի տախիլինտէ վուգու պուլմուշ իտէ , օրատա , վէ եախօտ մազնուն - ալէյին տէրտէսթ իտիլէպիլէճէկի մահէլլին թապի օլտուղու մահըէմէտէ պուլունան միւտտաիի ումումիյեէ , տէրհալ քէյֆիյեէթի իսպար իյլէմէկէ , վէ պունունլա պէրապէր , օլ պապտէ մալիմաթը միւտթահսէլէեի , վէ զապթ վառագասըլա , էվրագը սայիրէեի , իշար վէ իրսալ իթմէկէ մէճպուր տուր :

27. Կէրէք էմիլիյեէթի ումումիյեէ , վէ կէրէք էֆրատը նասըն ճան ու մալի ալէյինտէ , սույի գասա վուգուի , հէր քիմ կէօրիւր իտէ , քէյֆիյեէթի ճիւնհա վէ եախօտ ճինաեէթլին վուգու պուլտուղու , վէ եախօտ մազնուն - ալէյին տէրտէսթ իտիլէպիլէճէկի մահէլլին մահըէմէնինտէ պուլունան միւտտաիի ումումիյեէ , իսպար իթմէկէ , մէճպուր օլաճագ տըր :

28. Իսպարնամէլէր , մուխպիլլէրի , վէ եա վէքիլի մախսուպարը ճանիպինտէն , վէ եախօտ թալէպ վուգու պուլուր իտէ , միւտտաիի ումումիլէր թարաֆընտան գալէմէ ալընաճագ , վէ հէր հալտէ , իսպարնամէլէրին հէր սահիֆէսի , միւտտաիի ումումի իլէ մուխպիլլի վէ եախօտ վէքիլի թարաֆընտան իմզա իտիլէճէք տիր . մուխպիլլի վէ եախօտ վէքիլի իմզա իթմէք պիլմէտիկի , վէ եախօտ իսթէմէտիկի հալտէ , քէյֆի-

⁽¹⁾ Սէվիյեէն , միւտապիլ օլարագ :

⁽²⁾ Գուվիլէյի միւտլիհէ , սիլահհա գուվիլէթ :

⁽³⁾ Իսթիսհապ , պէրապէր ալմագլըգ :

⁽⁴⁾ Մուլիսալ օլագ , ալմամագ :

եւթ ինպարնամէտէ տէրճ ու թաս-
րիհ գըլընաճադ տըր : Տայիմա վէքեա-
լէթնամէ , ինպարնամէեւ մէրպուլթ
պուլունաճադ , վէ մուխպիր , ինպար-
նամէսինին պիր սուրէթինի , ալապիլէ-
ճէք տիր :

29. Ճիւրմիւն , մէշհուտէն ⁽¹⁾ վու-
գուի հալինտէ , էկէր իրթիքեապ օ-
լունան շէյ , միւճաղաթը թէրհիպիյ-
եէեի ⁽²⁾ իսթիլղամ իտէր ճէրանիմտէն
իտէ , միւտտաիի ումումի , տէրհալ ,
ճինանէթին մահէլլի վուգուինէ ազի-
մէթ իտիպ , զաթը վագըանը , վէ
սուրէթի վուգուինի , վէ մէվգըրինին
ահվալինի զապթ ու թահրիր իտէճէք ,
վէ էսնայի վագըատէ հազըր պուլու-
նանլարըն , վէ եախօտ վագըանա տա-
յիր մալիւմաթ վիրէպիլէճէք օլանլա-
րըն իֆատաթընը զապթ իտէճէքտիր :
Միւտտաիի ումումի , քէյֆիյեթի ա-
զիմէթինի , միւսթէնթիգէ պիլտիրէ-
ճէք իտէ տէ , իշպուլ ֆապլընտա պէ-
եան գըլընտըղը իւզրէ , անըն վիրու-
տինէ ինթիզարա ⁽³⁾ , մէճպուր օլմա-
եաճադ տըր :

30. Միւտտաիի ումումի , մատտէյի
սապըգատա պէեան օլունան ահվալ-
տէ , զապթը իֆատաթ իտէր իքէն ,
վագըա հադգընտա , մալիւմաթ իթա-
սընա միւգթէտիր ատա օլունաճադ
ադարիպ ⁽⁴⁾ , վէ գօմշու , վէ խըսմէթ-
քեարլարը հուզըրունա ճէլպ իտէպի-
լէճէք , վէ պունլարըն իֆատաթը վա-
գըալարընը , քէնտուլէրինէ իմղա իթ-
տիրէճէք տիր : Կէրէք պու մատ-
տէ , վէ կէրէք մատտէյի սապըգա
հիւքմիւնճէ զապթ օլունան իֆատա-
թը , թարաֆէյն իմղա իտէճէք , վէ
իսթինքեաֆ վուգուինտէ , քէյֆիյեթի
էվրագընտա , զիքը ու թասրիհ իտի-
լէճէք տիր :

(1) Մէշհուտէն , կէօրէնլէր օլտուղու հալտէ :

(2) Թէրհիպ , գօրգուլթմադ :

(3) Ինթիզար , պէլլէմէք :

(4) Ադարիպ , խըսմ , ադրապա :

31. Միւտտաիի ումումի , զապթ
վարագասընը իքմալ իտինճէեէ գա-
տար , ճիւրմիւն վուգու պուլտուղու
խանէ վէ եախօտ մահէլլտէ պուլու-
նանլար քիմլէր օլուր իտէ օլուն , տի-
շարընա չըգմալարընը , վէ եախօտ
թէպաիտ ⁽⁵⁾ իթմէլէրինի մէնն իտէ-
պիլիր . վէ պու մէմուլիյեթ ⁽⁶⁾ խի-
լաֆընտա հարէքթ իտէնլէր , տէր-
տէպթ իտիլէպիլիր իտէ , թէվգըֆիա-
նէեէ գօմուլուր : Միւճաղաթը գա-
նունիյեէսի , գապահաթը իրթիքեապ
իտէն շախս մէվճուտ իտէ , իհզար ու
իսթինթադ օլունտուգտան սօնրա ,
տէկիլ իտէ , զընապընտան , միւտտաիի
ումումինին թալէպի իւզէրինէ , միւս-
թէնթիգ թարաֆընտան հիւքմ օլու-
նուր . վէ պունտան պաշգա , մուամէ-
լէ վէ մէհլէ հաճաթ գալմաեարագ ,
վէ իթիրագ վէ իսթինաֆ մագպուլ
օլմաեարագ , հիւքմի վագը իճրա գը-
լընըր : Վէ պու մագուլէ ահվալտէ ,
հիւքմ օլունաճադ ճէգա , իւշ կիւն
հապս , վէ իքի ատէտ Օսմանլը լիրա-
սը ճէզայի նագտիեի , թէճավուղ իթ-
մէեէճէք տիր :

32. Միւտտաիի ումումի , ճիւրմի
իրթիքեապ իշին իսթիմալ վէ եախօտ
թէհիյեէ ⁽⁷⁾ օլունտուղու անլալըլան
էպիհ ⁽⁸⁾ , վէ հէր տիւրլիւ էշեանը ,
վէ քէզալիք ճիւրմիւն ասարընտան օլ-
տուղու կէօրինէն , վէլ հասըլ հագը-
գաթընը մէյտանա չըգարմաղա մէ-
տար օլան շէյլէրի զապթ իտէճէք , վէ
էշեայի մագպուլթէեի , մաղնուն ալէյ-
հէ իրաէ իլէ , իյզահաթ իսթէեէճէք ,
վէ օլպապտէ թանգիմ իտէճէկի զապթ
վարագասընը , մաղնուն ալէյհէ իմղա
իթտիրէճէք , վէ իսթինքեաֆի հալին-
տէ , քէյֆիյեթի , զապթ վարագա-
սընա տէրճ իյլէեէճէք տիր :

(5) Թէպաիտ , ուզաղա կլթմէք :

(6) Մէմուլիյեթ , եասագ իտիլմէրիք ,

(7) Թէհիյեէ , հազըրլումադ :

(8) Էպիհ , սիլահլար :

33. Ճիւրմիւն մահիցէթի իգթիգաւսընծա, մազնուն ալէյճին նէզտինտէ պուլունան էվրագ վէ էշեանըն, սիւպութի վուգուինէ մէտարը իսթիտլալ (1) օլապիլէճէկի անլաշըլըր իսէ, պունլարը թահարըրի իշին, միւտտաիի ումումի, մազնուն ալէյճին, տէրհալ իգամէթկեահընա, աղիմէթ իտէճէք տիր:

34. Մազնուն - ալէյճին իգամէթկեահընտա, սիւպութի թէօհմէթինի, վէ եախօտ պէրայէթի զիմմէթինի (2) թէէյեիտ իտէճէք էվրագ վէ էշեա մէվճուտ օլտուղու հալտէ, միւտտաիի ումումի, դապթ վարագաաընը եաբմագլա պէրապէր, էվրագ վէ էշեայի մէգըրէէի զապթ իտէճէք տիր:

35. Էշեայի մազպութա, միւմքին իսէ պաղլանուպ թէմհիր իտիլէճէք, վէ իւղէրինէ եազը եազըլմագ դապիլ օլմատըղը հալտէ, պիր մահֆաղա վէ եա թօպրա իշինէ գօնուլուպ, վէ իւղէրինէ պաղլ րապթ օլունուպ, միւտտաիի ումումի միւհրիլէ թէմհիր գըլընաճագ տիր:

36. Մէվատտը սապըգատա պէեան օլունան մուամէլաթ, մազնուն ալէյճէլէ կէշիրիլմիլ իսէ, հուգուրունտա, վէ էկէր հազըր պուլունմանը իսթէմէզ վէ եա միւգթէտիր օլամաղ իսէ, թայեին իտէպիլէճէկի վէքիլ մուվաճէհէսինտէ իճրա գըլընըր. էշեայի մազպութ թատտիգ, վէ լէտէլ հաճէ իմգա իտիլմէք իւղրէ, քէնտուսինէ իրաէ օլունաճագ, վէ իմթինայի հալինտէ, քէյֆիլէթ զապթ վարագաաընա եազըլաճագ տիր:

37. Միւտտաիի ումումի, պիր ճիւրմիւն մէշհուտէն վուգուի վէ միւճագաթը թէրհիլիլէէի իսթիլղամը հալինտէ, անըն միւրթէրիլի օլտուղու, է-

մարաթը գապիլիլէ իլէ անլաշըլան էշխաա հազըր իսէ, թէվգըֆ իթտիրէճէք, տէկիլ իսէ, իհզարի իշին, էմր վիրէճէք տիր. պու էմրի միւթէգամմին օլան վարագաեա, իհզար միւղէքըրէսի տէնիլըր. իսպարը - միւճէրրէտ (3), իգամէթկեահը օլանլարա, իհզարնամէ իրապի իշին, սէպէպիլ քեաֆի օլամաղ. միւտտաիի ումումի հուգուրունա կէթիրիլէն մազնուն ալէյճի, տէրհալ իսթինթագ իտէճէք տիր:

38. Իճրա օլունմագտա, վէ եախօտ հէնուզ իճրա օլունմուշ օլան ճիւրմ, ճիւրմի մէշհուտ տուր. վէլվէլէյի նաա իւղէրինէ թութուլան, վէ եախօտ ճիւրմիւն իրթիքեապընը միւթէագգըպէն, անըն ֆաիլի, վէ եախօտ շէրիքի օլտուղունու միւվէյեիտ (4) օլան էշեա վէ էսիհա, վէ էտավաթ, վէ էվրագ իլէ տէրտէսթ իտիլէն էշխաաըն, միւրթէքիլ օլտուղլարը ճէրայիմ տախի, ճիւրմի մէշհուտ գապիլինտէն ատտ օլունուր:

39. Մէվատտը սապըգա հիւքմիւնճէ, միւտտաիի ումումիլէրին թանգիմ իտէճէքլէրի զապթ վարագաաըր, ճիւրմիւն իրթիքեապ օլունտուղու գազանըն թէֆթիլ մէէմուրու, վէ եախօտ գայիմագամ վէ միւտիրի, վէ եախօտ օ գազատա իգամէթկեահը օլան իրի շախա հուգուրունտա եաբըլաճագ, վէ պունլարտան գանդիսի հազըր իսէ, անըն իմգաաըլլա միւմգի օլաճագ տիր. շու գատար քի, տէրհալ շուհուտ թէտարիքի գապիլ օլամատըղը հալտէ, շուհուտ հուգուրինէ (5) հաճէթ գալմաեարագ, զապթ վարագաաընը թանգիմէ, միւտտաիի ումումի մէէգուն (6) տուր: Զապթ վարագաաընըն հէր սահիֆէսի, միւտտաիի ումումի, վէ մէվգըրի թահգըգ-

(1) Իսթիլալ, տէկիլ իլէ անլամագ:

(2) Պէրայէլէ զիմմէթ, զապաճաթ սըղ օրմագըլգ:

(3) Իսպարը - ճէրրէէ, եալընըլ խապէր վիրիլ:

(4) Մէլէյեիտ, գուվվէթ, մէթանէթ վիրիճի:

(5) Հուգուր, հազըր պուլունմագ:

(6) Մէէգուն, րուխտաթը վար օլմագ:

տա հազար օլան էշխան թարափընտան իմզա խոխլէճէք, վէ հուզղարըն իսթինքեափի վուզուխնտէ, վէ եախօտ իմզա իթմէսի գապիլ օլամատըզը հալտէ, քէյֆիյեթթ, զապթ վարագաւ սընտա պէեան օլունաճագ տըր:

40. Միւտտաիի ումումի, պիր ճիւնհա, վէ եախօտ ճինաեթին մահիյեթ վէ ահվալինին թէմեիզի, պազը ֆէնն ու սանաթա թէվագգուֆ իթտիկի հալտէ, էրպապընտան պիր իքի քիշի իսթիսհապ (1) իտէճէք տիր:

41. Պիրինին, գաթլ ու խամը, վէ եախօտ էսպապը մէճհուլ վէ շիւպհէլի օլարագ վէֆաթը հալինտէ, միւտտաիի ումումի, պիր վէ եախօտ իքի թապիպ վէ ճէրահ իսթիսհապ իտէճէք, վէ պունլար ճէնազէնին պուլունտուղու հալ իլէ, էսպապը մէֆթի (2) հագգընտա պիր թագրիր եաբաճագլար տըր. մատտէյի սապըգա իլէ, իշպու մատտէտէ պէեան օլունան ահվալտէ, ճէլպ օլունաճագ ատէմլէր, թագրիրէրինի, պիղարազանէ եաբաճագլարընա, վէ միւթալաալարընը, վիճտանը սահիհ իզգէրինէ պիլտիրէճէքլէրինէ տայիր, միւտտաիի ումումի հուզուրունտա եէմին իտէճէքլէր տիր:

42. Միւտտաիի ումումի, մէվատտը սապըգա իճապընճա, թանդիմ գըլընան զապթ վարագաւըյլա էվրագը տայիրէ վէ էշեայի մագպութէյի, պիլա թէէիիր, միւթէնթիզ իրապ իտէճէք, վէ պու տախի, ֆապը մախսուսունտա պէեան օլունտուղու վէճհիլէ, մուամէլաթը միւզթաղիյեէի իճրա իյլէեէճէք տիր. մա մաֆիհ, մազնուն ալէյ, իսթէնիլտիքճէ ճէլպ օլունապիլմէք իւզրէ, զապթմանըն նէզարէթի ալթընտա պուլունաճագ տըր:

43. Ճէրայիմի մէշհուտէ իշին, պալէատէ միւտտաիի ումումիեթ թալս-

սիս օլունան վազայիֆ իճրա գըլընմագ իւզրէ, ճէրայիմի (3) մէշհուտէ գապիլինտէն օլմասապիլէ, խանէ տէրունինտէ վուզու պուլմուշ պիր ճիւրմտէն (4) տօլաեը, խանէ սահիպի, միւտտաիի ումումիեթ միւրաճաաթ իտէճէք տիր:

44. Եիկիրմի տօգուզունճու վէ գըրդ իւշիւնճիւ մատաէլէրտէ պէեան օլունան ահվալ խարիճինտէ, միւտտաիի ումումի, կէրէք իխպար թարիգիլէ, վէ եախօտ պաշգա պիր սուրէթլէ մէէմուր օլտուղու տայիրէ տախիլինտէ, պիր ճիւնհա վէ եախօտ ճինաեթ վուզուինէ, վէ եախօտ տախիլի տայիրէսինտէ, օ ճիւնհա վէ եա ճինաեթթին ֆաիլի օլմագ իւզրէ, մազնուն օլան շախսըն, մէվճուտ օլտուղունա վագըֆ օլտուղու հալտէ, միւթէնթիզլէր ֆասլընտա թաֆսիլ օլունտուղու իւզրէ, թահգըգաթ իճրասը իշին էմը վիրիլմէսինի, վէ լէտէլ իճապ, մահէլլինէ պիլզաթ ազիմէթլէ, իզթիզա իտէն զապթ վարագալարընըն եաբըլմասընը, միւթէնթիզլէրտէն պիրինէ հալալէ իտէճէք տիր:

ՖԱՍԼԸ ԽԱՄԻՍ

Միւտտաիի ումումիեթ հալտէն իտէճէք գապիլինտէն ճէմուրըն պէեանընտա տըր:

45. Գայիմագամ վէ միւտիրլէր, վէ իսթիեար մէճիլալէրի լուէսասար, վէ զապթիյե զապթմանը, վէ թէֆթիշ մէէմուրլարը, տայիրէյի մէէմուրիյեթլէրի տախիլինտէ, վուզուա կէլէն ճէրայիմէ միւթաալիզ իխպարաթը, գապուլ իթմէկէ մէճպուր տուրլար:

46. Ճիւրմի մէշհուտ հալինտէ, վէ եախօտ պիր խանէ սահիպի թարափընտան թալէպ վուզուինտէ, մատ-

(1) Իսթիսհապ, պէրապէր արմագ:

(2) Մէֆթ, էօլիւմ, էօլիւշ:

(3) Ճէրայիմ, ճիւրմէր, գապահաթլար:

(4) Ճիւրմ, գապահաթ:

ԳԸՍՄԸ ՍԱՆԻ

Մէն-Բենեդեկէրն Վալայիֆի պէնսննա ԿԸՐ.

ՃԻԻՁԻ ԷՎՎԵԼ

ՃԵՐԵԼԻՔ ԲԵՆՈՒՄԵԼԵ ԿԱՅԵՐ ԿԵՐ.

54. Միւսթէնթիգլէր, ճէրաեիմի մէջնուտէ վուգուլնտէ, միւտտաիի ու մուսինին վազայիֆինտէն ոլան քեաֆֆէյի մուամէլաթը, միւտտաիի ումուսիլէր իլէ մուալլինլէրինէ տայիր ոլան պապտէ մուայեէն ոլան ուսուլ ու գաւաեիտէ թէվֆիգան, տողրուտան տողրուեա, վէ խօտ պէ խօտ իճրա իւտէպիլիրլէր, վէ մուամէլաթը մէզքիւրէեի, գաթան թէէթիր իթմէմէք իւզրէ, միւտտաիի ումուսինին հազըր պուլունմասընը տալի թալէպ իթմէկէ մէէզուն տուրլար:

55. Ճիւրմի մէջնուտ, էվվէլճէ թէպէյեիւն իթմիշ ոլուպ տա, անա միւթաալլիգ մուամէլաթը հալլի ոլան էվրազ, միւտտաիի ումուսի թարաֆընտան, միւսթէնթիգէ իրսալ ոլունտուղու թագաիրտէ, միւսթէնթիգ, մուամէլաթը վազըանըն, պիլա թէէթիր թէտգըգընա իպթիտար իթմէկէ մէզպուր տուր, վէ մուամէլաթը վագըանըն ճիւմէսինի, վէ եախօտ պազըլարընը, նագըս ատտ իտէր իսէ, եէնիտէն իճրա իթմէկէ սալահիյեթի վարտըր:

ՃԻԻՁԻ ՍԱՆԻ

Մաալէլէր Բահբէլէյե պէնսննա ԿԸՐ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՖԸԳՐԱ

Ահաբէ Կահաբիյե

56. Միւսթէնթիգլէր, ճէրաեիմի մէջնուտէտէն մաատա ահվալտէ, պիր ճիւրմիւն, էմրի թահգըզ ու թաագըպլինէ տայիր, իճրա իթմիշ ոլուգլարը հէր կիւնա մուամէլաթը, միւտտաիի

ումուսիյե պիլտիրէճէքլէր տիր: Վէ միւտտաիի ումուսի թահգըզաթ միւտտէթի իչինտէ, հէրնէ վագըթ իսթէր իսէ, մուամէլաթը մէզքիւրէնին քէնտուսինէ պիլտիրլմէսինի թալէպ իտէպիլէճէք իսէ տէ, ախլ իթտիկի էվրազը, եիկիրմի տէօրթ սաաթ զարֆընտա իատէ իթմէկէ մէզպուր ոլանագ տըր. ֆագաթ, միւսթէնթիգլէր իճապը թագաիրինտէ, միւտտաիի ումուսի թարաֆընտան թալէպ վուգուլնտէն էվվէլ տալի, իհզար միւզէքքիւրէսի, վէ եախօտ մուվազգաթ թէվգըֆ միւզիքքէրէսի իթասընա մէէզուն տուրլար:

57. Միւսթէնթիգ, պիլգպաթ, մէվգըլ ճիւրմէ ազիմէթ իտէճէք ոլտուղու հալտէ, միւտտաիի ումուսի իլէ զապթ քեաթիպի պիրլիքտէ պուլունագա տըր:

ԻՔԻՆՃԻ ՖԸԳՐԱ

ՆԵԷԷԷԷԷ ԿԱՅԵՐ ԿԵՐ.

58. Պիր ճինաեթ, վէ եա ճիւնհատան տօլանը, քէնտիսինի միւթէզարըրուր ատտ իտէն էչխաս, կէրէք ճիւրմիւն վուգու պուլտուղու, վէ կէրէք մազնուն - ալէյին իգամէթ իթտիկի, վէ եա պուլունապիլէճէկի մահէլ, միւսթէնթիգի հուզըրունտա, տաալայի շախի, իգամէ իտէպիլէճէք տիր:

59. Միւտտաի ումուսի, քէնտիսինէ արզը չիքեաեթ ոլունտուղու չիքեաեթնամէյի, թարաֆընտան պիր իտտաանամէ իլէ, միւսթէնթիգէ իրսալ իտէճէք, վէ զապըթայի ատլիյեէ մուալլինլէրի տալի, քէնտիլէրինէ արզ ոլունան չիքեաեթնամէլէրի, միւտտաիի ումուսիէ թագաիրմ իտէճէքլէրինտէն, պուլարը տալի, քէնտի իտտաանամէլէրիլէ պէրապէր, միւսթէնթիգէ կէօնտէրէճէք տիր, ճիւնհա նէվինտէն ոլան էֆալտէն տօ

լաներ մնաղուր օլան շախս, ակթիտէ թայեխն օլունաճագ սուրէթտէ, տօղ-
րուտան տօղրուեա, ճիւնհա մահքէ-
մէսինէ, արդը շիքեանէթ իտէպիլիւր :

60. Եիկիրմի սէքիլինճի մատտէնին
իսպարաթա տայիր օլան ահքեամը,
շիքեանէթ հագգընտա տախի, ճարի
օլաճագ տըր :

61. Միւշթէքիլէր, տաավայի շախս-
սի իգամէ իթտիքլէրինի, վէ եախօտ
թազմինաթ իտտաաքնտա պուլուն-
տուգլարընը, եա շիքեայէթնամէլէրի,
վէ եախօտ մուախարէն վիրէճէքլէրի
պիր վարագայի մախսուսէ իլէ պէեան
իթմէտիքճէ, միւտտաի շախսի ատտ օ-
լունամանաճագլար, վէ եիրմի տէօրթ
սաաթ զարֆընտա, տավալարընտան
ֆէրաղաթ իտէպիլէճէքլէր տիր . վէ
պու հալտէ, ֆէրաղաթըն թէպիլիլին-
տէն սօնրաքի տավա մէսարիֆի, քէն-
տիլէրինէ այիտ օլմանաճագ տըր . շու
գատար քի, մազնուն-ալէյին քէնտի-
լէրինտէն զարար ու գիեան իտտաա-
սընա հագգը պագը օլաճագ տըր :

62. Միւշթէքիլէր, իսթամը մու-
րաֆաանա գատար, տավասընն հէր
հալինտէ, հուգուգու շախսիյեթլէրինի
տավա իտէպիլիլիլէր . անճագ, հիւքմ
թէրէթթիւպ իթտիքտէն սօնրա, վէ-
լէվ, պու հիւքմ, իգամէյի տավատան
եալընրդ եիկիրմի տէօրթ սաաթ միւ-
րուրինտէ, իթա օլունմուշ օլսա պիլէ,
ֆէրաղաթլարը, գաթան մագպուլ օլ-
մանաճագ տըր :

63. Թահգըգաթըն իճրա օլուն-
տուղու գաղատա իգամէթ իթմէեհն
միւտտաի շախսի, օլ գաղատա պիր ի-
գամէթիկեահ ինթիխապ իթմէկէ մէճ-
պուր օլուպ, մահքէմէյի իպթիտաիյ-
եէ քեաթիպինէ, ուսուլի իւղրէ գայտ
իթտիքէճէք, վէ իթմէտիկի սուրէթ-
տէ, քէնտուսինէ, գանունէն իճրաք
լաղըմ կէլէն թէպիլիլաթըն, ատէմի
վուգուլինտէն պահալա, իթիրաղա
հագգը օլմանաճագ տըր :

64. Գէնտուսինէ միւրաճաաթ վու-
գու պուլան միւսթէնթիգ, ճիւրմիւն
վուգու պուլաուղու, վէ եա մազնուն
ալէյին իգամէթ իթտիկի, վէ եախօտ
պուլունապիլտիկի մահէլլէր միւսթէն-
թիգլէրինտէն օլմատըղը թագտիրտէ,
շիքեանէթի վագըանը, գանղի մա-
հէլլ միւսթէնթիգլինէ այիտ իսէ, ա-
նա իրսալ իտէճէք տիր :

65. Շիքեանէթին, այիտ օլտուղու
միւսթէնթիգ, տավանըն իճապը իճ-
րա օլունմագ իւղրէ, շիքեանէթի վա-
գըանը, միւտտաի ումումիեթ թէպ-
լիլ իտէճէք տիր :

ԻԻԶԻԻՆՃԻԻ ՖԸԳՐՍ.

Շահիւլէրի Էնիթե հագգընտա տըր .

66. Միւսթէնթիգ, կէրէք վագը օ-
լան ճէրանիմէ, վէ կէրէք անա միւ-
թէֆէրրի ահվալ ու քէյֆիեաթա մա-
լիւմաթլարը օլտուղու մուխպիր, վէ
միւշթէքի, վէ միւտտաի ումումի,
վէ եա ախէրի թարաֆընտան խապէր
վիրիլէն էշխասը, հուղուրունա ճէլպ
իթտիրէճէք տիր :

67. Շահիւլէր, միւտտաի ումու-
մինին թալէպի իւղէրինէ, պիր մուհ-
զիր, վէ եա զապթիյեթ մարիֆէթիլլէ
ճէլպ օլունաճագլար տըր :

68. Շահիւլէր, մահքէմէ քեաթի-
պի հաղըր օլտուղու հալտէ, մազնուն
ալէյին հուղուրունտա օլմամագ շար-
թըլա, այրը այրը, միւսթէնթիգ
թարաֆընտան, իսթիմա օլունաճագ
տըր :

69. Շահիւլէր, գապլէլ իսթիմա,
շէհատէթ իչին ալմըշ օլտուղլարը
ճէլպնամէեի իպրաղ իտէճէքլէր, վէ
իպրաղ քէյֆիյեթի, զապթ վարա-
գատընա տէրճ օլունաճագ տըր :

70. Շահիւլէր, արթըգ էքսիք օլ-
մանարագ, հագըգաթը հալի սէյլէ-
եէճէքլէրինէ, եէմին իտէճէքլէր, վէ
իսմ ու շէօհէթ, վէ սինն ու սանաթ,

վէ սըֆաթ, վէ մահէլլի իգամէթլէրի, վէ թարաֆէյնին խըտմէթքեար վէ եա ագրապառնտան օլուպ օլմատըղլարը, վէ տէրէճէյի դարապէթլէրի, միւսթէնթիգ թարաֆընտան սիւալ օլունաճագ: Վէ պու սիւալլէր իլէ ալընաճագ ճէվապլար, զապթ վարադասընա տէրճ գըլընաճագ տըր:

71. Իսթիճվապնամէ (1) շահիտլէրին էօնիւնտէ օգուուուպ, զապթ օլունան իֆատաթընը, թաստիգ իթտիկի հալտէ, միւսթէնթիգ վէ մահքէմէ քեաթիպի իլէ շահիտ թարաֆընտան իմզա վէ եա թէմհիր գըլընաճագ. վէ շահիտ, իմզա վէ եա թէմհիր իթմէք իսթէմէզ, վէ եա իտէմէզ իսէ, իսթիճվապնամէտէ թասրիճ օլունաճագ, վէ իսթիճվապնամէլէրին, հէր սահիֆէսի, միւսթէնթիգ իլէ քեաթիպ թարաֆընտան, իմզա գըլընաճագ տըր:

72. Մէվաուտը սէլէսէյի (2) սապըգատա թայեին օլունան մուամէլաթ իճրա օլունամալ իսէ, քեաթիպտէն իքի ալթուն ճէզայի նագտի ալընապիլէճէք, վէ լէտէլ իճապ (3), միւսթէնթիգ ալէյհինտէ, իլթիքեա ան էլ հիւքքեամ սալահիյեթի, իսթիմալ օլունապիլէճէք տիր:

73. Իսթիճվապնամէլէրտէ հաքք (4) վէ սաթըլլարը արասընտա չըգընթը օլմաեաճագ տըր, վէ չիղիլէն, վէ քէնարա իլալէ օլունան իպարէլէր, միւսթէնթիգ վէ քեաթիպ իլէ շահիտ թարաֆընտան, թաստիգ վէ իմզա վէ եա թէմհիր գըլընաճագ, վէ խիլաֆընտա հարէքէթ, մատտէյի սապըգատա մուհարրէր միւճաղաթը իսթիլզամ (5) իտէճէք տիր: Սաթըլ արասընտա օլան չըգընթը, վէ չիղիլիպ, վէ քէնարա

եազըլըպ տա, թաստիգ օլունմաեան իպարէլէր, քէնէն լէմ եէքիւն հիւքմիւնտէ թուլաճագ տըր:

74. Սն պէշ եաշընտան աշաղը էրքէք վէ գըլ չօճուգլար, իֆատէլէրի մալիւմաթ գապիլինտէն օլմագ իւզրէ, պիլա թահլիֆ (6) իսթիմա օլունապիլէճէքլէր տիր:

75. Հէր քիմ, իսթիշհատ (7) իլին ճէլպ օլունուր իսէ, միւսթէնթիգ հուզուրունա կէլէրէք, իտիլէճէք սիւալէ ճէվապ վիրմէկէ մէճպուր տուր. կէլիպ ճէվապ վիրմէտիկի հալտէ, իճպար (8) օլունապիլէճէք տիր. շէօյլէքի, միւսթէնթիգ, միւտտաիի ումումինին թալէպի իւզէրինէ, իսթինաֆ օլունամամագ, վէ պաշգա մուամէլաթա հաճաթ գալմամագ, վէ տէօրթ Օսմանլը եիւզլիւք ալթունունու թէճալուզ իթմէմէք իւզրէ, պիլա իմհալ (9), ճէզայի նագտի հիւքմ իտէճէք, վէ կէլիպ շէհատէթ իթմէլէրի իլին, ճէպրէն իհզարլարընը տախի, էմր իտէպիլէճէք տիր:

76. Մատտէյի սապըգատա կէօսթէրիլտիկի վէճհէ, պիլինճի տէֆա օլարագ, ճէզայի նագտի իլէ հիւքմ օլունան շահիտ, իքինճի տէֆա իհզար օլունտուղու հալտէ, իլք տէֆա կէլէմէտիկինէ տայիր, իիզարը (10) մագպուլէ պէեան իլլէր իսէ, միւտտաիի ումումինին թալէպի իւզէրինէ, ճէզայի նագտիտէն աֆվ օլունապիլէճէք տիր:

77. Թազմինաթ թալէպինտէ պուլունան շահիտլէրէ, թարիֆէսի մուճիպինճէ իֆասը լաղըմ կէլէն մէպալիզ, միւսթէնթիգ թարաֆընտան թայեին օլունաճագ տըր:

(1) Իսթիճվապ, սիւալ ճէվապ իթմէք:

(2) Մէվաուտը «էլէսէ», իւշ մատտէլէր:

(3) Լէտէլ էճապ, իգթիլզա իթտիկիտէ:

(4) Հաքք, պօղմագ, գաղըմագ:

(5) Իսթիլզամ, քէնտի իւզէրինէ տալթէ իթմէք:

(6) Թահլիֆ, եէմին վիրմէք:

(7) Իսթիշհատ, պիլինին շէհատէթինի իսթէ:

(8) Իճպար, ճէպր իթմէք:

(9) Պէլա էհալ, վաղըթ կէշլիլմէքսիլին:

(10) Իիզար, էօզիլըլէր:

78. Շահիտներին, խառնալըգ ճի-
հեթիլյէ, տալէթէ իճապէթէ (1) միւզ-
թէտիր օլմատըզլարը, պիր թապիպ
վէ եախօտ սըհիյեէ մէհմուրու շէհա-
տէթնամէսիլյէ թէպէյեիւն իթտիկի
թազտիրտէ, օ մազուլէլէր, միւսթէն-
թիգըն իգամէթ իթտիկի գասապա
սէքէնէսինտէն իսէլէր, միւսթէնթիգ
պիգզաթ խանէլէրինէ աղիմէթ իտէ-
ճէք, վէ ախէր գասապա, վէ գարիյ-
եէ էհալիսինտէն իսէլէր, իսթիմաի
շէհատէթլէրի, միւսթէնթիգ թարա-
փընտան, գարիյեէ վէ մահէլլէլէրի
մուխթարլարընա հավալէ օլունապիլէ-
ճէք, վէ պու սուրէթտէ, նէ մատտէ
հազգընտա շէհատէթլէրի մաթլուպ
օլտուղունա տայիր, մուխթարլարա,
թալիմաթը միւզթաղիյեէ իրսալ օլու-
նաճագ տըր :

79. Շահիտներ, միւսթէնթիգին պու-
լունտուղու գաղա խարիճինտէ սաքին
օլտուղլարը հալտէ, նէգտլէրինէ կի-
տիպ, շէհատէթլէրինի իսթիմա իթ-
մէսինի, միւսթէնթիգ, շահիտներին միւ-
թէ էքքիւն օլտուղլարը գաղա միւս-
թէնթիգինտէն թալէպ իտէճէք տիր,
վէ քէնտիսինտէն պու վէճէլէ թալէպ
վուգու պուլան միւսթէնթիգ տախի,
քէնտի գասապա վէ մահէլլէսինտէ
միւթէմէքքին օլմանան շահիտներին,
մատտէյի սապըգաեա թէվփիգան,
իսթիմաի շէհատէթլէրինի, սաքին օլ-
տուղլարը մահէլլէ վէ գարիեէլէրի
մուխթարընա հավալէ իտէպիլէճէք
տիր :

80. Եէթմիշ սէքիլ վէ եէթմիշ տօ-
գուղունճու մատտէլէր իգթիգապըն-
ճա, իսթիմաի շէհատէթ իտէն միւս-
թէնթիգ վէ եա մուխթար, իսթիճ-
վապնամէլէրի մէլփուֆ (2) վէ մախթուժ
(3) օլարագ, քէյփիյեէթին բույեէթինէ

իպթիտար իթմիշ օլան մահէլլէ միւս-
թէնթիգինէ իրսալ իտէճէք տիր :

81. Մէվատտը սէլէսէյի սապըգա
ահքեամընճա, միւսթէնթիգ, պիր շա-
հիտին նէգտլինէ կիթտիքաէ, պունուն,
կէլէմէեէճէք պիր հալտէ օլմատըր
անլաշըլըր իսէ, օ շահիտ իլէ 78 ինճի
մատտէտէ, մէգըիւր շէհատէթնամէեի
վիրմիշ օլան թապիպ, վէ եախօտ սըհ-
իյեէ մէհմուրու հազգընտա, մու-
վազգաթ թէվգըֆ միւզէքքիւրէսի ի-
թա իտէճէք տիր, վէ պու հալտէ,
լազըմ կէլէն ճէզա, միւտտաի ումու-
մինին իտտաապը իւզէրինէ, 73 ին-
ճի մատտէտէ կէօսթէրիլէն սուրէթէ
թէվփիգան, շահիտներին պուլունտու-
ղու մահէլլ միւսթէնթիգի թարափըն-
տան հիւքմ օլունաճագ տըր :

ՏԵՐՏԻՆՃԻԻ ՖԼԳԻՐԱ

Պէյեհալը լահրէրէնէնէ, վէ սիւպու-
ճիւրֆ Ֆլագ օլան էլէեա գայէր Գէր :

82. Միւսթէնթիգ, հազըգաթըն գա-
հիրէ իխրաճը իլին, միւզթաղի ատտ
օլունան էվրագ ու սէնէտաթը, վէ ալէլ
ումուժքեաֆֆէյի էլէեաեը, թահարրի
իթմէք իւզըրէ, միւտտաի ումումի թա-
րափընտան թալէպ վուգուլինտէ, վէ
լէտէլ իճապ, քէնտիլիկինտէն, մազ-
նուն - ալէյին խանէսինէ աղիմէթ վէ
տիւխուլ իտէճէք տիր :

83. Միւսթէնթիգ, մատտէյի սա-
պըգատա զիքր օլունան էվրագ ու սէ-
նէտաթըն իսֆա (4) գըլընմըշ օլտու-
ղու մազնուն (5) օլան սայիր մահէլլէրէ
տախի կիտիպ, իճրայի թահարրիեաթ
իտէպիլէճէք տիր :

84. Ճիւրմի մէշհուտ (6) վուգուլինտէ,
միւտտաի ումումինին 32 ինճի, վէ 33
իւնճիւ, վէ 34 իւնճիւ, վէ 35 ինճի,

(1) Իճապէթ, իթաաթ :

(2) Մէլփուֆ, պիր գարի իլինէ գօնուլմուշ :

(3) Մախթուժ, միւսթիւրլէնմիշ :

(4) Իսֆա, սազլամագ, կիլլէմէք :

(5) Մաշհուն, շիւքէլի :

(6) Ճիւրմի Ֆլագ, կէօրիւլիւշ ճիւրմ :

վէ 36 ընճը մատտէլէր մուծիպինճէ ,
իճրասընա մէկզուն օլտուղու մուամէ-
լաթը , միւսթէնթիդ տախի իճրա ի-
տէպիլէճէք տիր :

85. Թահարրիսի իճապ իտէն էվրադ
վէ էշեա , միւսթէնթիդին պուլուն-
տուղու գաղա խարիճինտէ օլտուղու
հալտէ , միւսթէնթիդ , մէվատտը սա-
պրգատա թայեին օլունան մուամէլա-
թըն իճրասընը էվրադ ու էշեայի մէզ-
քիւրէնին պուլունմասը մէհմուլ օլան
մահէլլ միւսթէնթիդինէ հավալէ ի-
տէճէք տիր :

ՖԱՍԼԸ ՍԱՊԻ

Ճէլպ - իհզար , վէ մուվազ-
գաթի ինթէլթի օլ-դէտթիլէլէլէ պէսանդա
ուր :

86. Ճինաեթ վէ եա ճիւնհա գա-
պիլինտէն օլան մէվատտա , միւսթէն-
թիդ , մազնուն-ալէյհ ալէյհինէ , եա-
լընըզ ճէլպ միւզէքքիւրէսի իթասըյլա
իթիֆա իտէպիլիւր . անճադ , պատէլ
իսթինթադ , մազնուն-ալէյհին թէվ-
գըֆընա լիւղում կէօրիւնտիւկիւ հալ-
տէ , իգթիղա իտէն միւզէքքիւրէսինի
իթա իտէպիլէճէք , վէ մազնուն-ալէյհ
իճապէթ իթմէտիլի հալտէ , հազգըն-
տա իհզար միւզէքքիւրէսի իթա իլլէե-
ճէք տիր :

87. Տալէթէ իճապէթ իթմէեէն շա-
հիտ հազգընտա , 75 ինճի մատտէ իգ-
թիդասընճա , քէզալիւր իհզար միւզէք-
քիւրէսի վիրիլէպիլէճէք , վէ մատտէյի
մէզքիւրէտէ մուայեէն ճէզայի նադ-
տի , պաչգաճա հիւքմ օլունապիլէճէք
տիր :

88. Ճէլպ միւզէքքիւրէսիլլէ կէթի-
րիլէն էշխաս , տէրհալ , վէ իհզար
միւզէքքիւրէսիլլէ կէթիլիլէնլէր , նի-
հաեթ իկիլիւմի տէօրթ սաաթ զար-
ֆընտա , միւսթէնթիդ թարաֆընտան
իսթինթադ օլունաճադ տըր :

89. Իսթինթադտան սօնրա , վէ եա-
խօտ մազնուն - ալէյհ ֆիլրար իթտիլի
հալտէ , հարէքէթի վազըասընը , հապս
ճէզասընը , վէ եա տահա աղըր պիւր
ճէզանը միւսթէլլիւմ իսէ , մուվազ-
գաթ վէ եախօտ զայրի մուվազգաթ
թէվգըֆ միւզէքքիւրէսի վիրիլէպիլիւր ,
վէ զայրի մուվազգաթ թէվգըֆ միւ-
զէքքիւրէսի , միւտտաիի ումումի իս-
թիւմ օլունմատըգճա , վիրիլէմէզ
մուվազգաթ թէվգըֆ , նիհաեթթ օ-
թուզ կիւն իմթիտատ իտէպիլիւր , վէ
զայրի մուվազգաթ թէվգըֆ , մահէ-
մէտէն , հիւքմիւն սուտուրինէ գատար
միւսթէտ օլուր . էսնայի թահգըգաթ-
տա , միւտտաիի ումումի թարաֆըն-
տան թալէպ օլունուր իսէ , մազնուն-
ալէյհին հարէքէթի վազըասը , հէր
գանդի նէվի ճէրաեիմտէն օլուր իսէ
օլուն , միւսթէնթիդ , մուվազգաթ
վէ եախօտ զայրի մուվազգաթ թէվ-
գըֆ էմրինի իսթիտատ իտէպիլիւր ,
անճադ , պու թադտիրտէ , մազնուն-
ալէյհ իսթէնիլտիքճէ , քեաֆֆէյի
մուամէլաթը թահգըգիլլէտէ հաղըր
պուլունաճաղընա , վէ թէրէթթիւպ
իտէճէք հիւքմ , իճրա օլունմադ իւզրէ ,
մահէմէեէ կէլէճէկինէ տայիւր , թէէ-
մինաթ վիրէճէք տիր , թէվգըֆ էմրի-
նին իսթիտատը ալէյհինէ իթիւրազ
ճայիլ տէյիլ տիր :

90. Ճէլպ , վէ իհզար , վէ մուվազ-
գաթ թէվգըֆ միւզէքքիւրէլլէր , պուն-
լարը վիրէն միւսթէնթիդ թարաֆըն-
տան իմպա , վէ մէհմուրիլլէթինէ մախ-
սուս միւհրիլլէ թէմհիւր գըլընաճադ ,
վէ տէրունինտէ , մազնուն - ալէյհին
իսմի , վէ եախօտ էվսաֆը միւմէյեի-
լէսի , սարահէթի միւմքինէ իլլէ տէրճ
ու թասրիհ օլունաճադ տըր :

91. Ղայրի մուվազգաթ թէվգըֆ
միւզէքքիւրէսի տախի , մատտէյի սա-
պրգատա թայեին օլունան սուրէթ-
տէ , թանդիւմ օլունմադ լաղըմ կէ-
լիպ , պունտան մատտա , իթասընը

իսթիլզամ իթմիշ օլան ֆիլիլ⁽¹⁾ իլէ , պունուն ճինաեթ վէ եա ճիւնհա նէ-վինաէն օլտուղունու միւպէյեին օլան մատտէյի գանունիյեէ տախի , տէ-րունինաէ զիքր օլունաճագ տըր :

92. Ճէլլ , վէ իհզար , վէ մուվագ-գաթ , վէ զայրի մուվագգաթ թէվ-գըֆ միւզէքքիրէլէրի , պիր մուհզիր վէ եա զապթիյեէ մարիֆէթիլլէ , մազ-նուն-ալէյհէ թէպլիլ վէ իպրազ օ-լունտուգաման սօնրա , պիր գըթա սու-րէթի տախի իթա գըլլնաճագ տըր . մազնուն-ալէյհ , մուվագգաթէն մէվ-գուֆ օլսա պիլէ , զայրի մուվագգաթ թէֆգըֆ միւզէքքիրէսի , եինէ քէնտի-սինէ իպրազ իլէ , սուրէթի իթա գը-լլնմագ լազըմ տըր :

93. Ճէլլ վէ իհզար , վէ մուվագ-գաթ վէ զայրի մուվագգաթ թէվգըֆ միւզէքքիրէլէրինն ահքեամը , մէմա-լիքի Շահանէնին հէր թարաֆընտա նա-ֆըզ⁽²⁾ տըր :

Մազնուն-ալէյհ , մուվագգաթ , վէ եախօտ զայրի մուվագգաթ թէվգըֆ միւզէքքիրէսինն , իթա իթմիշ օլան միւսթէնթիգին մէմուր օլտուղու գա-ղա խարիճինտէ պուլունուր իսէ , մա-հէլլէ մուսթարընըն , վէ պունուն զայ-պուպէթինտէ , օրատա պուլունան թէֆթիշ մէմուրունուն , վէ եա զապ-թիյեէ զապթիթինն հուզուրունա կէ-թիրիլէճէք , վէ պու տախի , իճրասընը մէնն վէ թէէսիր իթմէկէ միւզթէտիր օլամանըպ , միւզէքքիրէնին քէնտիսի-նէ իրաէ օլունտուղունու թաստիգան , իմզա իթմէկէ մէճպուր օլաճագ տըր :

94. Իհզար միւզէքքիրէսինն միւ-թապլաթ⁽³⁾ իթմէէէն , վէ եախօտ իթապթ իտէճէկինն պէեանտէն սօն-րա , ֆիրարէ թէշէպպիւս իտէն շախա , իճպար օլունաճագ տըր . շէյլէ քի ,

Իհզար միւզէքքիրէսինն համիլ օլան մէմուր , իգթիլա իտէր իսէ , էն եա-գըն մահէլլտէ պուլունան գուվլէյի միւսթէլլահաեա⁽⁴⁾ միւրաճապթ իտէ-ճէք , վէ պու տախի իհզար միւզէք-քիրէսինն ահքեամը միւնաէրիճէսինն իճրանէ մէճպուր օլաճագ տըր :

95. Մազնուն-ալէյհ , իհզար միւ-զէքքիրէսի թարիլինտէն իթիպարէն , իքի կիւն կէշտիքտէն սօնրա , կէլմէ-միշ օլուպ տա , իշպու թէգքիրէերի վիր-միշ օլան միւսթէնթիգին մէմուր օլ-տուղու գաղա խարիճինտէ , վէ միւս-թէնթիգին իգամէթ կեանընտան պէշ միրիամէթրօ⁽⁵⁾ ուզագ պիր մահէլլտէ պուլունուր իսէ , իշպու թէգքիրէնին ահքեամընա իթթիպաէ⁽⁶⁾ իճպար ի-տիլմէմէսի ճայիլ օլապիլիր . ֆագաթ , պու թագտիրտէ , պուլունտուղու գա-ղա միւտտաի ումումիսի հուզուրու-նա կէթիրիլէքէք , թէվգըֆսանէէէ գօնուլմագ իւզրէ , միւտտաի ումումի թարաֆընտան , մուվագգաթ թէվգըֆ միւզէքքիրէսի վիրիլիր . էկէր մազնուն-ալէյհ , արանմասընա սէպէպիյեէթ վիրէն ֆիլիլն , ֆայիլ վէ եա շէրէքի օլ-տուղունու զանն իթտիրէճէք էշեա , վէ էվրագ , վէ ալէաթ համիլ իսէ , իհզար միւզէքքիրէսի թարիլինտէն իթիպարէն , գաշ կիւն կէշմիշ օլուր իսէ օլուն , վէ հէր նէրէտէ պուլու-նուր իսէ պուլունսուն , հագգընտա իշպու թէգքիրէ ահքեամը թէմամըլլա իճրա գըլլնաճագ տըր :

96. Միւտտաի ումումի , մատտէյի սապըգա մուճիպինճէ , իթա իթմիշ օլաճագը , մուվագգաթ թէվգըֆ միւ-զէքքիրէսինն իճրասընտան երկիրմի տէօրթ սապթ զարֆընտա , իհզար միւ-զէքքիրէսինն վիրմիշ օլան մէմուրա , քէյֆիյեէթի իսպար , վէ զապթ վա-

(1) Ֆիլիլ , իշ , իճրա , ամէլ , հարէքէթ :

(2) Նաֆըլ , թէէսսիրլի , գուվլէթլի օլմագըլլ :

(3) Միւթապթ , իթապթ :

(4) Միւսթէլլահա , սիլահը :

(5) Միրիամէթրօ , օն պին մէթրօ ուզագըլլ :

(6) Իթիլէպա , թապի օլմագ , իմթիսալ իթմէք :

րագասը թանգիմ օլունմուշ իսէ , ա-
նը տախի թէպլիղ իյլէեէճէք տիր :

97. Իհզար միւղէքքիրէսինի իթա
իթմիշ օլան , վէ դապթ վարագասընը
ախզ իտէն մէէմուր , միւսթէնթիգին
ղայրի պիր մէէմուր իսէ , եէտինտէ
պուլունան էվրագըն քեաֆֆէսինի , եի-
նէ եիկիրմի տէօրթ սաաթ դարֆըն-
տա , մահէլլի միւսթէնթիգինէ թէպ-
լիղ իտէճէք , վէ պու տախի , 85 ին-
ճի մատտէ ահքեամընա թէվֆիգ հա-
րէքէթ իյլէեէճէք տիր :

98. Տօղրուտան տօղրուեա , վէ եա-
խօտ սէքսէն պէշինճի մատտէ հիւք-
միւնճէ , հավալէթէն , թահգըգաթա
իպթիտար իտէն միւսթէնթիգ , վու-
գու պուլան ճիւրմէ տայիր , մէվճուտ
օլան էվրագ ու էշեաեը , վէ իսթիհ-
սալ (¹) իթտիկի մալիւմաթը , մաղնուն-
ալէյհին իսթինթադը իճրա օլունմագ-
իւղրէ , տէրտէսթ օլունմուշ օլտուղու
մահէլլ միւսթէնթիգինէ , մէմհուրէն
թէպլիղ վէ իրսալ իտէճէք տիր . վէ
պատէհու , էվրագ ու էշեայի մէգքիւ-
րէնին ճիւմէսի , իսթինթագընամէ ի-
լէ պէրապէր , իսթիտա իշէ պաշլա-
մըշ օլան միւսթէնթիգէ իատէ գըլը-
նաճագ տըր :

99. Իպթիտա իշէ պաշլամըշ օլան
միւսթէնթիգ , զայրի մուվագգաթ
թէվգըֆ միւղէքքիրէսի վիրմիշ օլտու-
ղու հայրտէ , մաղնուն-ալէյհին , թահ-
գըգաթըն իճրա օլունտուղու մահէլլ
թէվգըֆիսանէսինէ նաղլինի , օ միւղէք-
քիրէեէ տէրճ իտէպլիլը . նաղլ մատ-
տէսի , միւղէքքիրէտէ միւնտէրիճ տէ-
կիլ իսէ , 122 ինճի , վէ 123 իւնճի ,
վէ 124 իւնճի , վէ 125 ինճի , վէ 126
ընճը , վէ 127 ինճի , վէ 128 ինճի մատ-
տէլէր ահքեամընճա , միւսթէնթիգ թա-
րաֆընտան պիր գարար վիրիլինճէեէ
գատար , տէրտէսթ օլունտուղու գաղա
թէվգըֆիսանէսինտէ գալաճագ տըր :

100. Ալէյհինէ իհզար միւղէքքիրէ-
սի վիրիլմիշ օլան շախս , պուլունամագ
իսէ , իշպու միւղէքքիրէ , սաքին օլտու-
ղու մահէլլ , մէրքէզի գաղա իսէ , գա-
յիմագամա , նահիյեէ իսէ , միւտիրէ ,
գարիյեէ իսէ , մուխթարա , վէ եախօտ
օրատա վէ եախօտ ճիւլարտա պուլու-
նան թէֆթիշ մէէմուրու վէ եա գապ-
թիյեէ գապթիսինէ իպրաղ օլունաճագ ,
վէ պուլարտան գանղիսինէ իպրաղ
օլունուր իսէ , միւղէքքիրէնին քէն-
տուսինէ իրաէ օլունտուղունու թաս-
տիգան , իմզա իտէճէք տիր :

101. Հիւքիւմէթ մէէմուրլարընտան
վէ ահատտը նաստան տախի , հէր քիմ
օլուր իսէ օլքուն , ճիւրմի մէշհուտ
հայինտէ թուլթուլան , վէ եախօտ , վէլ-
վէլէյի նաս իլէ թաագգըպ օլունան , վէ
եա ճէրաեիմի մէշհուտէտէն մատտուտ
օլան ահվալի սայիրէտէն պիրինտէ պու-
լունան շախս , ֆիլիլ վագը , միւճագա-
թը թէրհիպիյեէեի իճագ իտէն էֆալ-
տէն իսէ , իհզար միւղէքքիրէսինէ հա-
ճէթ օլմսեարագ , թուլթուպ միւտ-
տախի ումիւմի հուլուրունա կէթիրմէ-
կէ մէճպուր տուր :

102. Մուվագգաթ թէվգըֆ միւ-
ղէքքիրէսինին իպրաղընտա , մաղնուն
ալէյհ , պիտաեէթ մահքէմէսինին թէվ-
գըֆիսանէսինտէ ալը գօնուլաճագ , վէ
թէվգըֆիսանէ միւտիրի , մաղնուն-ա-
լէյհին , քէնտուսինէ թէսլիմ օլուն-
տուղունու միւպէյեին , միւղէքքիրէ-
յի մէգքիւրէեի կէթիրէն մուհզիր (.)
վէ եա գապթիյեէեէ սէնէտ իթա իտէ-
ճէք տիր :

103. Մուվագգաթ , վէ եախօտ
ղայրի մուվագգաթ թէվգըֆ միւղէք-
քիրէսինի իճրա իտէճէք մէէմուր ,
մաղնուն-ալէյհին ախզ ու կիրիֆթի-
նէ քեաֆի օլաճագ գուվլէյի միւսէլ-
լահա իսթիտապ իտէճէք , վէ իղթի-
զա իտէն նէֆէրաթ , թէվգըֆ միւ-

(¹) Իսթիհասալ , թօրլամուպ , թահսիլ իթմէք :

(²) Մուհզիր , եանի մէօհզիր :

զէքքերէսինն իճրա օլունտուղու եէր-տէ, էն եադըն օլան մէվզըտան ալը-նաճագ, վէ մէվզը զապիթի, միւզէքքերէ ահքեամընա թէվֆիգան հարէ-քէթ իթմէկէ, մէճպուր օլաճագ տըր:

104. Մազնուն-ալէյհ, ախլ ու կի-րիֆթ օլունամազ իսէ, զայրի մուվազ-գաթ թէվզըֆ միւզէքքերէսի, էն սօն-րաքի մէսքէսինէ թէպլիզ գըլընաճագ, վէ քէյֆիյեթի թահարրիեի միւպէյ-եին, զապթ վարագասը թութուլա-ճագ տըր. իշպու զապթ վարագասը, միւզէքքերէսի համիլ օլան մէճմու-րուն, մազնուն-ալէյհին էն եադըն օ-լան դօմշուլարընտան պուլապիլէճէկի իքի քիշի հուզուրունտա, թանգիմօլու-նաճագ, վէ պունլար, վարագայի մէզ-քիւրէսի իմզա վէ եա թէմհիր իտէճէք-լէր, վէ իտէմէտիքլէրի, եա իթմէք իս-թէմէտիքլէրի հալտէ, քէյֆիյեթի իմ-զա իշին, թէքիֆ վուգու պուլտուղու նուն թաարիհիլէ, զապթ վարագա-սընա տէրճ օլունաճագ տըր. զայրի մուվազգաթ թէվզըֆ միւզէքքերէսի-նին համիլի, զապթ վարագասընը, 10 ունճու մատտէտէ պէեան օլունան մէճմուլարտան պիրինէ թաստիզ իթ-տիրէճէք, վէ պիր գըթա սուրէթինի տախի պըրագաճագ տըր. պատէհու, զայրի մուվազգաթ թէվզըֆ միւզէքքերէսիլէ զապթ վարագասը, մահքէ-մէ գալէմինէ թէսլիմ գըլընաճագ տըր:

105. Մուվազգաթ, վէ զայրի մու-վազգաթ թէվզըֆ միւզէքքերէսի իւ-զէրինէ թութուլան շախս, պիլա թէ-էսիր, միւզէքքերէտէ կէօսթէրիլէն թէվզըֆիսանէեէ կէօնտէրիլէճէք տիր:

106. իշպու միւզէքքերէսի իճրա ի-տէճէք մէճմուր, մազնուն-ալէյհի, թէվզըֆիսանէ մէճմուրունա թէսլիմ իլէ, 102 ինճի մատտէ հիւքմիւնճէ, սէնէտ ախլ իթտիքաէն սօնրա, մազ-նուն-ալէյհին ախլ ու կիրիֆթինէ տա-յիր օլան էվրագը, պիտանէթ մահ-քէմէսի գալէմինէ իթա իտիպ, իլմ ու

խապէր ալաճագ, վէ իշպու իքի իլմ ու խապէրի, եիկիրմի տէօրթ սաաթ զար-ֆընտա, միւսթէնթիգէ իպրազ իտէ-ճէք, վէ միւսթէնթիգ, իքիսինն իւ-զէրինէ տախի «կէօրիւլմիւշտիւր» տէ-եու իշարէթ իլէ, թաարիս վէ իմզա վազ իլլէեէճէք տիր:

107. Ճէլպ, վէ իհլար, վէ մուվազ-գաթ, վէ զայրի մուվազգաթ թէվզըֆ միւզէքքերէլէրինէ տայիր, թայեին օ-լունան մուամէլաթ, իյֆա օլունամազ իսէ, մահքէմէ քեաթիպինտէն, լա ա-գալլ, իքի ալթուն ճէզայի նագտի ա-լընաճագ, վէ լէտէլ իճագ, միւսթէն-թիգ իլէ միւտտաիի ումումիեէ, իճ-րայի թէնպիհաթ օլունաճագ, վէ հագ-լարընտա իշթիքեա-ան-էլ-հիւքքեամ սալահիյեթի տախի իսթիմալ օլունա-պիլէճէք տիր:

ՍԵՔԻԶԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

Մուվազգաթին իսթիյեթի «տէլ էլէ էֆալէն պէեանդա տըր:

108. Հէրնէվի մէվատտա, մազնուն ալէյհին իսթիտասը վուգու պուլտու-ղու հալտէ, միւտտաիի ումումի իս-թիմա օլունտուգտան սօնրա, մազնուն ալէյհ, քեաթֆէյի մուամէլաթը թահ-գըզըյեէտէ պուլունամազ, վէ հագ-գընտա թէրէթթիւպ իտէճէք հիւքմ իճրա իտիլմէք իւզրէ, իսթէնիլտիկի հալտէ, կէլէճէկինի թէահիւտ իթմէք շարթըլա, մուվազգաթէն թախիյ-եէյի սէպիլինի, միւսթէնթիգ էմր ի-տէպիլէճէք տիր:

Ճիւնհա նէվինտէն օլան ճէրայիմտէ, ճիւնհանըն, գանունէն միւսթէլլիմ օլաճագը միւճագաթըն, նիհայէթ տէ-րէճէսի, իքի սէնէտէն էքսիք հապս ճէզասը օլտուղու, վէ մազնուն-ալէյհ, իգամէթկիւհա հահիպի պուլունտուղու թագտիրտէ, իսթինթագընտան պէշ կիւն սօնրա, մուվազգաթէն թախիյ-

եէյի սէպիլի, պիհազգ (1) իճրա օլու-
մուր: Պու մատտէ ահքեամընըն, մու-
գատտէմա ճինայէթ, եախօտ, պիլ
սէնէտէն զիեատէ հապս իլէ մահքիւմ
օլմուշ օլանլարա շիւմուլի օլմահա-
ճադ տըր:

109. Մազնուն - ալէյհին, մուվազ-
գաթէն թախլիյեէյի սէպիլի պիհազգ-
լազըմ կէլմէեէն ահվալտէ, 113 ինճի
մատտէ ահքեամընա թէվֆիդան, մազ-
նուն - ալէյհ, քէֆալէթի նագալիյեէ
վիրմէք շարըթ յա սալը վիրիլէպիլի:
Իշպու քէֆալէթ, էվվէլա մազնուն - ա-
լէյհին, պիլ ճիւմէ մուամէլաթը թահ-
զըզըյեէտէ հազըր պուլունմասընը,
վէ թէրէթթիւպ իտէճէք հիւքմ իճրա
իտիլմէք իւզըէ կէլմէսինի. սանիեա,
մէսարիֆի աթիլիյեէնին, եանի, էվվէլ
էմիրտէ, միւտտաիի ումումիեէ միւ-
թաալիլի օլան, վէ իքինճի տէրէճէ-
տէ միւտտաիի շախսի թարաֆընտան
իտիլէն մէսարիֆին, վէ իւշիւնճիւ տէ-
րէճէտէ իճապ իտէն ճէզայի նագալի-
նին թէսվիյեէսինի զամին տիր (2): Գէ-
ֆալէթին իշպու իքի գըրամընտան հէր
պիրինէ մախսուս օլաճազ ագճէնին
մըգտարը, թախլիյեէյի սէպիլ (3) էմ-
րինտէ թայեին օլունաճադ տըր:

110. Մազնուն - ալէյհին թախլիյ-
եէյի սէպիլինտէն սօնրա գուհուր ի-
տէպիլէճէք էսպապը միւլէտտիտէ (4)
իւզէրինէ, լիւզումունու կէօրտիւկիւ
թագաիրտէ, միւսթէնթիգ, եէնիտէն
իհզար, վէ եա մուվազգաթ, վէ եա
զայրի մուվազգաթ թէվգըֆ միւզէք-
քիրէսի իթա իտէպիլէճէք տիր: Շու
գատար քի, միւսթէնթիգին էմրինի
թաատիլէն, տայիրէյի իթթիհամիյեէ
թարաֆընտան, մազնուն - ալէյհին,
մուվազգաթէն թախլիյեէյի սէպիլինէ
գարար վիրիլմիշ պուլունուր իսէ,
միւտտաիի ումումինին իտտաասը իւ-

զէրինէ, գարարը սապըգըն ֆէսիլինի
մահքէմէ էմր իթմէտիքճէ, միւսթէն-
թիգըն, եէնիտէն միւզէքքիրէ իթա-
սընա սալահլիյեէթի օլմահաճադ տըր:

111. Մազնուն - ալէյհ, թահգը-
գաթ վէ մուհաքէմէնին, հէր հալ ու
զէմանընտա, մուվազգաթէն թախլիյ-
եէյի սէպիլինի իսթիտա իտէպիլի,
վէ տալա, գանդի մահքէմէտէ կէօ-
րիւլմէքտէ իսէ, իսթիտասընը, օրա-
եա իթա իթմէսի լազըմ կէլիր: Մահ-
քիւմ - ալէյհ, 327 ինճի մատտէ իգ-
թիզասընճա, նագըր հիւքմ իսթիտա-
սընա սալահլիյեէթի օլմագ իլին, թախ-
լիյեէյի սէպիլինի իսթիտա իտէճէք
օլտուղու հալտէ, մահպուսիյեէթինի
հիւքմ իթմիշ օլան մահքէմէեէ, միւ-
րաճաաթ իտէճէք տիր:

112. Մատտէյի սապըգատա կէօս-
թէրիլէն պիլ ճիւմէ ահվալտէ, մազ-
նուն - ալէյհ, վէ եա միւթթէհիւմ, վէ
եա մահքիւմ - ալէյհին, եալընըք իս-
թիտանամէսի իւզէրինէ, միւտտաիի
ումումի իսթիմա օլունտուգտան սօն-
րա, ալէնի օլմահարագ, գարար վի-
րիլէճէք իսէ տէ, մազնուն - ալէյհ,
վէ եա միւթթէհիւմ, վէ եա մահքիւմ-
ալէյհ, իսթիտասընը թէէյեիտ իլին,
թահրիրէն պէեանը միւթալաաթ ի-
տէպիլէճէք տիր:

113. Մուվազգաթէն թախլիյեէյի
սէպիլ իսթիտանամէսի, միւտտաիի
շախսինին զաթընա, վէ եախօտ տա-
յիմի, վէ եախօտ մուվազգաթ իգա-
մէթ կէահընա թէպիլի օլունաճադ, վէ
միւտտաիի շախսի իսթիտասընը քէն-
տիսինէ թէպիլիդինտէն իթիպարէն,
եիկիրմի տէօթթ սաաթ զարֆընտա,
թահրիրէն միւթալաաթընը պէեան ի-
տէպիլէճէք տիր:

114. Մուվազգաթէն թախլիյեէյի
սէպիլ իսթիտասընտան տօլաեը, եի-

(1) Պիհազգ, գաթէն հագգըլը օլարագ:

(2) Զաֆն, քէֆիլ, պօրճլու օլմագ:

(3) Թախլիյեէյի սէպիլ հապստէն գուրթուլուլէ:

(4) Էսպապը Գիւլէպիլի, գալի սէպիլէ:

կիրմի տէօրթ սաաթ զարփընտա իթի-
րազ վէ եա իսթինաֆի ճայիզ տիր. իշ-
պու միւտտէթի իթիւրազ վէ եա իս-
թինաֆի, միւտտաթի ումումի ալէյհի-
նէ իսէ, միւսթէյթիզըն էմրի, վէ եա
մաճքէմէնին հիւքմիւ թարիսինտէն,
վէ մազնուն-ալէյհի վէ եա միւթթէ-
հիմ, վէ եա մաճքիւմ-ալէյհի, վէ եա-
խօտ միւտտաթի շախսի ալէյհինէ իսէ,
զիքր օլունան էմր, վէ եա հիւքմիւն
թէպլիդի կիւնիւնտէն իթիպարէն ճէ-
րէեան իտէճէք, վէ մաճքէմէ գալէ-
մինտէ թութուլաճագ տէֆթէրի մախ-
սուսունա գայտ օլունաճագ տըր:
Միւտտաթի ումումինին, 130 ունճու
մատտէնին սօն իւշ ֆրդրասընտա թայ-
եին օլունան սուրէթ վէ մէշլէրէ իթ-
թիպաէն, իթիրազա սալահիյէթի օ-
լաճագ տըր:

115. Մազնուն-ալէյհի, վէ եա միւթթէ-
հիմ, վէ եա մաճքիւմ-ալէյհին, մուվազ-
գաթան թախլիյէթի սէպլի, քէֆալէթի
նազաիյէթի իլէ մէշլութ⁽¹⁾ օլտուղու
թագաթիրտէ, պու ագճէ, մազնուն
վէ եա միւթթէհիմ, վէ եա մաճքիւմ-
ալէյհի թարափընտան, վէ եախօտ
ախէրի ճանիպլինտէն, իյֆա օլունաճագ,
վէ մըգտարը տախի, միւս-
թէնթիզ, վէ եախօտ մաճքէմէ թա-
րափընտան, իշին նէվինէ կէօրէ, թայ-
եին օլունաճագ տըր:

Մազնուն ալէյհի, վէ եա միւթթէ-
հիմ, վէ եա մաճքիւմ-ալէյհին, մաճ-
քէմէճէ վուգու պուլաճագ հէր տա-
վէթէ իճապէթ իտէճէկինի, վէ իթ-
մէտիկի հալտէ, թայեին օլունան մէպ-
լազը, քէնտիլէրի իթա իյլէեճէկինի
թէահիւտ իտէրէք, քէնտիլէրինին ի-
ֆայի թէահիւտէ միւգթէտիր օլտու-
ղու անլաշլան էշխասը սայլրէնին տա-
խի քէֆալէթի գապուլ օլունապլիլէ-
ճէք տիր:

116. Նագտէն քէֆալէթ ալընտը-
զը թագաթիրտէ, քէֆալէթ ագճէսի,
մալ սանտըղընա թէսլիմ օլունաճագ,
վէ միւտտաթի ումումի, սանտըգ իլմ
ու խապէրինին իպրազը իւզէրինէ,
մուվազգաթէն թախլիյէթի սէպլի
էմրինի իճրա իթաթիւրէճէք տիր, վէ պիր
շախսը ախէրին քէֆալէթի գապուլ օ-
լունաճագ իսէ, մաճքէմէ գալէմինտէ
թանղիմ օլունաճագ թէահիւտամէ-
սինին իպրազը իւզէրինէ, թախլիյէ-
թի սէպլի էմրի իճրա օլունաճագ տըր:
Կէրէք քէֆալէթ իլէ, վէ կէրէք քէ-
ֆալէթսիզ, մուվազգաթէն սէպլի
թախլիյէթ գըլընաճագ օլան շախս,
մաճքէմէ գալէմինէ սէնէտ իթասըլա
էվվէլ պէ էվվէլ պիր իգամէթ կեաճ
ինթիխապ վէ իրաէ իթմէկէ մէճպուր
օլաճագ տըր:

117. Մէքֆուլ լէհ, պիլ ճիւմլէ մու-
ամէլաթը թահգըրըյէտէ հազըր
պուլունուր, վէ վազը օլան հիւքմիւն
իճրասը իշին մաճքէմէեէ կէլի իսէ,
քէֆալէթ ագճէսի գուրթուլմուշ օլուր.
վէ պիր էօզրի մազպուլի օլմանարագ,
մուամէլաթը թահգըրըյէտէն պի-
րինտէ հազըր պուլունմազ, վէ եա ի-
թա օլունան հիւքմիւն իճրասը իշին,
մաճքէմէեէ կէլմէզ իսէ, քէֆալէթ
ագճէսինին պիրինճի գըամը, խաղինէ-
մանտէ⁽²⁾ օլուր. անճագ, քէֆալէթէ
րապթ օլունան շախսըն թէպրիյէթի
զիմմէթի, վէ եախօտ գանունէն ճէ-
զա օլմամագ ճիհէթիլլէ, ատէմի մէ-
սուլիյէթի⁽³⁾, վէ եախօտ մէննի մու-
հաքէմէսի հալինտէ, քէֆալէթ ագ-
ճէսինին պու գըամընըն իառէսի, մաճ-
քէմէ իլամընտա էմր օլունապլիլիր:

118. Քէֆալէթէ րապթ օլունան
շախսըն պէրաէթի զիմմէթի, վէ եա ա-
տէմի մէսուլիյէթի, վէ եախօտ մէննի
մուհաքէմէսի թագաթիրինտէ, քէֆա-

(1) Մէշլութ, շարթ գըլընմըլ օլան:

(2) Խաղինէմանտէ, խաղինէտէ գալմըլ:

(3) Ապթի Գուլիյէթի, մէսուլիյէթի պու-
լունման:

լէթ ազճէսինն գըսմը սանիսի, մութ-
լագա իստէ օլունուր. վէ մահքիւմիյ-
եէթի հալինտէ, 109 ունճու մատտէ-
տէ մուսայեէն գախտէեէ թաթպիգան,
տալա մէսարիֆի իլէ ճէղայի նագտի-
նին իֆաքընա սարֆ օլունտուգտան
սօնրա, ֆաղլասը վար իսէ, իստէ
գըլընըր:

119. Միւտտաիի ումումի, կէրէք
117 ինճի մատտէ ահքեամինն իֆասը
լաղըմ կէլտիկինէ տայիր էվրագըր րէս-
միյեէեէ միւսթէնի մահքէմէ գալէ-
մինտէն վիւրիլէճէք թաստիգնամէեի,
վէ կէրէք մահքէմէ իլամինն 118 ին-
ճի մատտէնին ֆըգըայի սանիյեէսինէ
միւթապիլիգ օլան ահքեամինն խիւ-
լասասընըր րէսէն, վէ եա միւտտա-
իի շախսինն թալէպի իւղէրինէ, մալ
սանտըղընա իպրաղ իթմէկէ մէէ-
մուր տուր. վէ իթասըր լաղըմ կէլէն
մէպալիղ, թէսիլմ օլունմամըշ իսէ,
մալ սանտըղը մարիֆէթիլլէ թահսիլ
օլունաճագ, վէ լէտէլ իճապ, մուա-
մէլէյի ճէպրիյեէյի գանուկիյեէ տա-
խի իսթիմալ օլունապիլէճէք տիր:

Մուգատտէմճէ, թէսիլմ օլունմուշ
օլան, վէ եա սօնրատան թահսիլ օ-
լունան մէպալիղ, մահքէմէ մարիֆէ-
թիլլէ, պիլա թէէխիր, գանունէն լա-
ղըմ կէլէնլէրէ, թագսիլմ օլունաճագ
տըր:

Պու խուսուսաթա տայիր թահատ-
տիւս իտէճէք քեաֆֆէյի միւնաղաաթ
վագըր օլան հիւքմին իճրասընա միւ-
թէֆէրրի մէվատտան ատտ օլունա-
րագ, իսթիտանամէ թագտիլմ իւղէ-
րինէ, ալէնի օլմաեարագ, ֆասլ օլու-
նաճագ տըր:

120. Քէֆիլի ալլընան շախս, մու-
վագգաթէն սէպիլի թախիլիյեէ օլուն-
տուգտան սօնրա տալէթ օլունուպ-
տա կէլմէղ իսէ, իճապը հալէ կէօրէ,
միւսթէնթիղ վէ եախօտ մահքէմէ թա-
րաֆընտան, ալէյհինէ, միւվագգաթ
վէ եախօտ ղայրի միւվագգաթ թէվ-

գըֆ միւզէք քիլէսի իթա օլունաճագ
տըր:

121. Սէպիլի միւվագգաթէն թախ-
իլիյեէ գըլընմըշ օլան միւթթէհիմ,
մահքէմէ թարաֆընտան էմր սուտու-
րինտէ, տէրհալ թէվգըֆ գըլընաճագ
տըր:

ՏՕԳՈՒԶՈՒՆՃՈՒ ՖԱՍԼ

Իսթալէ լահիլլէ օլունաճագ տըր, ֆա-
լաֆընտան իլա օլունաճագ ֆարախալէրէ
տայիր տիր:

122. Մուամէլաթը թահգըգըյեէ
իլմալ օլունտուղու կիպի, միւսթէն-
թիղ, թահգըգաթը վագըրաեը միւտ-
տաիի ումումիյեէ թէպիլիլ իտէճէք,
վէ միւտտաիի ումումի տախի, իտտաա
իտէճէկի մէվատտը, նիհաեէթ իւշ կիւն
ղարֆընտա, միւսթէնթիղէ պէեան
կիլէեէճէք տիր:

123. Միւսթէնթիղ, վագըր օլան
ֆիլիլին, նէ ճինաեէթ, նէ ճիւնհա,
վէ նէ տէ գապահաթ նէվինտէն օլ-
մատըղըր րէյինտէ պուլունտուղու, վէ
եախօտ իսնատ օլունան ֆիլիլի, մաղ-
նուն-ալէյհին իրթիքեապ իթտիկինէ
տայիր պիլը կիւնա տէլիլ վէ էմարէ
կէօրմէտիկի թագտիրտէ, մէննի մու-
հաքէմէեի, եանի մուհաքէմէեէ մա-
հէլ օլմատըղընը, պիլը գըթա գարար-
նամէ իլէ պէեան իտէճէք, վէ մաղնուն-
ալէյհ թէվգըֆ օլունմուշ իսէ, սէպի-
լի թախիլիյեէ գըլընաճագ տըր:

124. Միւսթէնթիղ, իսնատ օլու-
նան ֆիլիլի, գապահաթ նէվինտէն ատտ
իթտիկի հալտէ, մաղնուն-ալէյհի,
գաղա պիտայէթ մահքէմէսինէ կէօն-
տէրէճէք, վէ մաղնուն-ալէյհ մէվ-
գուֆ իսէ, սէպիլի թախիլիյեէ գըլը-
նաճագ տըր: Իշպու մատտէ իլէ, մատ-
տէյի օապըգա ահքեամը, միւտտաիի
շախսի վէ միւտտաիի ումումինն ա-
թիտէ պէեան օլունաճագ հուգու-
գունա խալէլ կէթիրմէեէճէք տիր:

125. Ճիւրմի վազը, միւճազաթը թէ՛ տիպիկէտի միւսթէլլիմ մէվատտան ատտ օլունտուղու հալտէ, միւսթէնթիգ, մազնուն-ալէյհի, մահքէմէնէ իրսալ իյէնէճէք, վէ ճիւրմի վազը, հապսը իսթիլլամ իտէպիլէճէիլի թագտիրտէ, մազնուն - ալէյհի, զաթէն թէվզըֆ օլունմուշ իսէ, մուվազգաթան մէվզուֆ գալաճագ տըր :

126. Ճիւրմ, հապս ճէզասընը մուճիպ օլմատըղը թագտիրտէ, մազնուն - ալէյհին, եէվմի մուայնէնինտէ, իգթիզա իտէն մահքէմէնէ կէլմէք շարթըյլա, սէպիլի թախլիյէն գըլընաճագ տըր :

127. Տալանըն մահքէմէնէ հալալէսի թագտիրինտէ, միւտտաիի ումումի, պիլճիւմէ էվրագը տալանը թէրթիպ, վէ նիւմէրօլարընը վազ իթտիքտէն սօնրա, նիհայէթ գըրգ սէքիզ սաաթ գարֆընտա, իչին այիտ օլտուղու մահքէմէնէ իրսալ իտէճէք, վէ տալա, ճիւնհաեա միւթաալիգ իսէ, մազնուն-ալէյհի, 168 ինճի մատտէտէ թայեին օլունան մէհլ գայիտէսինէ թէվֆիգան, իսպար վուգուլնտէն գըրգ սէքիզ սաաթ գարֆընտա կէլմէք իւզրէ, մահքէմէնէ տալէթ իթտիրէճէք տիր :

128. Միւսթէնթիգ, վազը օլան ճիւրմիւ, միւճազաթը թէրհիպիյէնէի միւսթէլլիմ, վէ իսնատաթը վազըանը տէրէճէյի քիֆայէտէ միւսպիթ ատտ իյէր իսէ, թահգըգաթը հալի էվրագըն, վէ զաթը վազըանը միւսպիթ օլան գապթ վարագասը իյէ, սիւպութը ճինայէթէ մէտար օլաճագ էյեանըն պիր գըթա բուսուլասընըն ֆասլը մախսուսունտա պէեան օլունտուղու վէճհլէ, իճապը իճրա օլունմագ իւզրէ, միւտտաիի ումումի թարաֆընտան պիլա թէէսիր, ճինայէթի բույնէթէ մէէմուր մահքէմէ նէզտինտէ պուլունան միւտտաիի ումումիյէն թէպիլի օլունմասընը էմր իտէճէք տիր :

Միւպութը ճինայէթէ մէտար օլան էյեա, 210 ունճու վէ 246 ընճը մատտէլէր ահքեամընա իսալէլ կէլմէմէք իւզրէ, միւսթէնթիգըն մէնսուպ օլտուղու մահքէմէտէ գալաճագ տըր :

129. Մատտէյի սապըգատա պէեան օլունան ահվալտէ, մազնուն-ալէյհի հագգընտա վիրիլմիշ օլան մուվազգաթ թէվզըֆ միւզէքքիրէսինին հիւքմիւ, լիվա պիտայէթ մահքէմէսի, վէ եա մահքէմէյի իսթինաֆիյէնէ թարաֆընտան գարար վիրիլինճէնէ գատար ճարի օլաճագ տըր, 123 իւնճիւ, վէ 124 իւնճիւ, վէ 125 ինճի, վէ 126 ընճը, վէ 128 ինճի մատտէլէր ահքեամընճա, միւսթէնթիգ թարաֆընտան իթա օլունաճագ գարարնամէլէր, միւտտաիի ումումինին իտտանամէսի զիյրինէ եազըլաճագ, վէ պու գարարնամէլէրտէ, մազնուն-ալէյհին իսմուլէօհրէթ վէ սիննի, վէ մահէլլի վէլատէթ վէ իգամէթի, վէ սանաթը, վէ քէնտիսինէ իսնատ օլունան ֆիլիին մուսթատարճա թարիֆի իյէ, գանուլնէն, գանդի նէվ ճէրաեիմտէն օլտուղու, վէ իսնատաթը վազըանտա տայիր տէլայիլի քեաֆիյէ օլուպ օլմատըղը միւնտէրիճ պուլունաճագ տըր :

130. Միւտտաիի ումումի, միւսթէնթիգ թարաֆընտան իթա օլունան գարարնամէլէր ալէյհինէ, հէր հալտէ իթիրազ իտէպիլէճէք տիր : Միւտտաիի շախսինին 109 ունճու, վէ 123 իւնճիւ, վէ 124 իւնճիւ, վէ 126 ընճը, վէ 131 ինճի մատտէլէրտէ միւնտէրիճ ահվալտէ վիրիլէն, վէ ալէլ իթլագ հուգուգուլ շախսիյէսինէ թօգունան գարարնամէլէր ալէյհինէ իթիրազա սալահլիյեէթի օլաճագ տըր : Մազնուն-ալէյհի, անճագ 109 ունճու մատտէ մուճիպինճէ իթա օլունան գարարնամէլէր ալէյհինէ, վէ 131 ինճի մատտէտէ պէեան օլունան հալ վուգուլնտէ, իթիրազ իտէպիլէճէք տիր :

Իթիրազնամէ, երկիրմի տէօրթ սա-

աթ զարֆընտա իթա օլունմագ լազըմ կելիւ, միւտտաիի ումումի ալէյհնէ իսէ, գարարնամէ թարիիսինտէն, վէ միւտտաիի շախսի, վէ եա մէվգուֆ օլմաեան պիր մազնուն-ալէյհ հագ-գընտա իսէ, գարարնամէնին, մէրքէ-զի մահքէմէտէ ինթիիսապ իյլէտիքլէ-րի իգումէթկեահլարընա թէպլիղին-տէն, վէ մէվգուֆ պուլունան մազ-նուն-ալէյհ հագգընտա իսէ, գա-րարնամէնին, մահքէմէ քեաթիպի թարաֆընտան քէնտիսինէ իպրազըն-տան իթիպարէն, միւտտէթի իթիրազ ճէրէեան իտէճէք տիր: Գարարնամէ-նին պէր վէճհի մուհարրէր թէպլիղ վէ իպրազը, գարարնամէ թարիիսին-տէն երկիրմի տէօրթ սաաթ զարֆըն-տա իճրա օլունմագ լազըմ կելիւ. վէ վազը օլան իթիրազնամէ, ճինաեաթը ռույեթէթ մէճմուր մահքէմէեէ վիրի-լէճէք, վէ մէսալիհի սայիրէեէ թազ-տիմէն, տէրհալ ռույեթէթի մասլահաթ օլունաճագ տըր: Իթիրազա տայիր օ-լան էվրագ, եիւզ երկիրմի սէքիղինճի մատտէեէ թէվֆիղան, մահքէմէսինէ իրսալ գըլընաճագ տըր: Մէվգուֆ պու-լունան մազնուն-ալէյհ, իթիրազ հագ-գընտա պիր գարար սուտուրինէ, վէ հէր հալտէ, միւտտէթի իթիրազըն ինգըզասընա⁽¹⁾ տէկին, մահպուս գա-լաճագ տըր: Իթիրազ հագգը, հէր հալտէ, լիվա պիտայէթ մահքէմէսին-տէ, վէ եա մահքէմէյի իսթինաֆիյ-եէտէ պուլունան միւտտաիի ումումի-եէ այիտ օլաճագ, վէ միւսթէնթիգ թարաֆընտան իթա օլունան գարար-նամէ թարիիսինտէն իթիպարէն, օն կիւն զարֆընտա, իթիրազ իթտիկինի պէեան իթմէսի լազըմ կէլէճէք տիր. պու ճիւմէ իլէ պէրապէր, գարար-նամէնին, մազնուն-ալէյհն թախլիյ-եէյի սէպլիինէ տայիր օլան ահքեա-մը, սուրէթի մուվազգաթատէ իճրա օլունաճագ տըր:

(¹) Ինգըզ, պիթմէք, թէքմիլ օլմագ:

131. Իթիրազ իտիպ տէ հագգսըզ չըգան միւտտաիի շախսինին, մազնուն ալէյհէ թազմինաթ իթա իթմէսի, հիւքմ օլունաճագ տըր:

ՔԻԹԱՊԸ ՍԱՆԻ

ՄՈՒՀԱՔԵՄԱԹԱ ՏԱՅԻՐ ՏԻՐ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՊԱՊ

ԳԱՊԱՀԱԹ ՎԷ ՃԻԻՆՀԱԵԱ ՄԻԻԹԱԱԼ-ԼԻԳ ՏԱԱՎԻԵԻ ՐՈՒՅԵԵԹ ԻՏԵՆ ՄԵՀԱ-ԳԻՄԵ ՏԱՅԻՐ ՏԻՐ.

ՊԻՐԻՆՆԻ ՖԱՍԼ

Գապահաթ թիւաալլէթ Կապլէեի ռույեթի
Իպէն ճեհաթի Կայիր Կէր:

132. Գազալարըն պիտայէթ մահ-քէմէլէրի, մէհաքիմին թէչքիլաթընա տայիր օլան գանուննամէտէ մուհար-րէր օլտուղու իւզրէ, գապահաթ տա-վալարընը, գաթիան, վէ ճիւնհա տա-վալարընը, գապլիի իսթինաֆ օլմագ շարթըլա, պիտաեթէթէն հիւքմ իտէ-ճէքլէր տիր:

133. Գազա պիտայէթ մահքէմէլէ-րի, միւնհասըրէն⁽²⁾ աթի իւզ զիքր մէվատտը, եանի, էվվէլա մատտէյի սապըգատէ, տէրէճէսի թայեին օլու-նան էֆալէ միւթաալիգ, գազա տա-խլիլնտէ վուգու պուլան ճէրայիմի, սանիեա, ռույեթ վէ հիւքմիւնէ մէ-զուն օլտուղու ճէրայիմտէն թէվէլ-լիւտ իտէն պիլ ճիւմէ թազմինաթ տաւալարընը, ռույեթ վէ ֆասլ ի-տէճէք տիր:

(²) Միւնհասըրէն, մահտուտ օլարագ:

ՖԵՐԴԻՆՅԱՆ ԵՎՎԵԼԻ

Գաղափարներն առաջինն ընդհանուրն էին :

134. Գաղա պիտանեթ մահճեմէ-
լէրինտէ , մախսուս միւտտաիի ումու-
մի մուավինի եօգ իսէ , միւտտաիի ու-
մուսիլիք վաղիֆէսինի թէֆթիշ մէէ-
մուրու , վէ թէֆթիշ մէէմուրու օլմա-
աղըը հալտէ , զապթիյէէ զապթիթի
իֆա իյլէէէճէք տիր : Միւթէատտիտ
թէֆթիշ մէէմուրլարը պուլունտուղու
հալտէ , պունլարտան գանդիսի վաղի-
ֆէյի մէգըլուրէէի իֆա իթմէք լաղըմ
կէլէճէկինի , լիվա պիտանեթ մահճե-
մէսի նէզալինտէ պուլունան միւտտաիի
ումումի մուավինի , ինթիխապ վէ
թայեին իյլէէէճէք տիր :

135. Գաղափարն տօլանը կէօն-
տէրիլէճէք ճէլլանամէլէր , միւտտաիի
ումումիլիք վաղիֆէսինի իֆա իտէն
մէէմուրուն , վէ եախօտ , միւտտաիի
շախսինին իսթիտասը իւղէրինէ թան-
զիմ օլունուր . վէ մահճեմէնին մուհզիրի
մարիֆէթիլլէ , մաղնուն - ալէյս իլէ
մէսուլի պիլ մալէ թէպիլիլ իլէ պէրա-
պէր , պիրէր սուրէթի պըրաղըլըր :

136. Ճէլլանամէ , պէհէր միրիամէթ-
րօ իչին իքիշէր կիւն իլավէ օլունմադ
իւղըէ , ագալիի եիկիրմի տէօրթ սա-
աթտան աշաղը միւտտէթ իչին եաղը-
լամադ . աքսի հայինտէ , կէրէք ճէլլ
վէ կէրէք զըեապէն վիրիլէճէք օլան
հիւքմ միւնֆէսէի⁽¹⁾ տիր . ֆագաթ ,
մէֆսուլիյէթ իտտասաը , հէր նէվի
իթիրաղ վէ միւտաֆատան էվվէլ ,
իլք մուրաֆատա տէրմիեան օլունմադ
լաղըմ կէլիր , ահվալը միւպէրրէմէտէ
⁽²⁾ ճէլլ իչին մուայէն օլան , միւտ-
տէթի մէգըլուրէ թագլիլ , վէ հաթթա-
րէյիս թարաֆընտան վիրիլէճէք բու-
սուլա մուճիպինճէ , թարաֆէյն , օ

կիւն իչինտէ թայեին օլունմադ սա-
աթտա իհզար օլունապիլէճէք տիր :

137. Ճէլլանամէէ հաճէթ պըրադ-
մանարադ , ատի պիր խապէր իւղէրի-
նէ , թարաֆէյն , մահճեմէէ կէլմէք-
տէ , մուխայէր⁽³⁾ տիր :

138. Գաղա պիտայէթ մահճեմէսի ,
մուրաֆատա կիւնիւնտէն էվվէլ , միւտ-
տաիի ումումի վէ եախօտ միւտտաիի
շախսինին իտտասաը իւղէրինէ վուգու
պուլան զարարը թագաթիլ իլէ , զապթ
վարադասընը թանզիմ , վէ միւսթատա-
ճէլ օլան քեաֆիէյի մուամէլաթը իճ-
րա իտէճէք տիր :

139. Տալլէթ օլունան քիմէսնէ , ճէլլ-
նամէտէ թայեին օլունան վաղըթտա ,
մահճեմէէ կէլմէտիկի հալտէ , մու-
հաքէմէսի , զըեապէն իճրա գըլընա-
ճագ տըր :

140. Ղըեապէն մահճիւմ օլան շախ-
սըն , մատտէյի աթիլիէտէ թայեին
օլունան զէմանտէ մահճեմէէ կէլմէ-
տիկի հալտէ , ալէյսինտէ վիրիլէն ի-
լամըն իճրասընա մուխալիֆէթլէ վու-
գու պուլաճագ իթիրաղը գապուլ օ-
լունմանեաճագ տըր . շու գատար քի ,
իսթինաֆ վէ թէմէիլի տավա սալա-
հիյէթի , աթիտէ պէեան օլունան
ահքեամը մախսուսէսինէ թապի օլա-
ճագ տըր :

141. Ղըեապէն վիրիլէն իլամալէյ-
հինտէ օլունան իթիրաղ , թէպիլիշա-
մէնին զիյրինէ ճէվապէն եաղըլապի-
լէճէք , վէ եախօտ հէր պիր միրիա-
մէթրօ մէսաֆէ իչին իքիշէր կիւն զամմ
օլունմադ իւղըէ , թէպիլիշամէնին վի-
րուտի թարիլիւնտէն իւչ կիւնէ գա-
տար , վարադայի մախսուսէ իլէ պիլ-
տիրիլէճէք տիր : Իթիրաղ մահճեմէ-
է , պիհագգ , ճէլլի միւթէզամմին
տիր , եանի , միւթէրիլ , իթիրաղ իթ-
մէլլէ պէրապէր , մահճեմէէ մէ-

(¹) Միւնֆէսէի , ֆէսի օլունմուլ :

(²) Միւպէրրէմէ , կէրի պըրաղըլլամէան :

(³) Մախայէր օլմադ , եանի քէնտի քէյֆինէ
պաղըլ օլմադ :

տուվ(¹) ատտ օլունուր . ճէլպ իշին , մուայեէն օլան միւտտէթին ինգըզաւրնը միւթէագգըպէն , էն էվլէլ աշըլաճագ մէճիսի մուրաֆատա , միւթէրիլ հազըր պուլունմագ լազըմ կէլիր , հազըր պուլունմագ իսէ , իթիրաղ , քէէն լէմ եէքին , հիւքմիւնտէ ատտ օլունուր :

142. Մահքէմէեէ ճէլպ օլունան շախս , եա պիղզաթ հազըր օլուր , վէ եա վէքեպէթնամէյի մախաուս իլէ պիր վէքիլ կէօնտէրիր :

143. Հէր տավանըն մուհաքէմէսի , սուրէթի ալէնիյեէտէ օլաճագ , վէ ալէնի օլմանան մուհաքէմաթ , քէէն լէէն լէմ եէքին , հիւքմիւնտէ թուլթուլաճագ տրր : Մուհաքէմաթ պէր վէճհի աթի ճէրէեան իտէճէք տիր : Զապթ վարագալարը վար իսէ , մահքէմէ քեաթիպի թարաֆընտան , գրապթ օլունուր , միւտտաիի ումումի վէ եախօտ միւտտաիի շախսի թարաֆընտան շահիտ տավէթ օլունմուշ օլտուղու , վէ լիւղում կէօրիւլտիւկիւ հալտէ , իսթիմա օլունուր : Միւտտաիի շախսի , հուգուգու շախսիյեէսինի իտտաա իտէր , մահքէմէեէ ճէլպ օլունան շախս միւտաֆատա իտէր , վէ մատտէյի աթիյեէ մուճիպինճէ , իգամէյի շիւհուտա սալահիյեէթի վար իսէ , կէթիրմիշ վէ եա ճէլպ իթտիրմիշ օլտուղու շահիտէրի իսթիմա իթտիրիր : Միւտտաիի ումումի , իիւլասայի մասլահաթը վէ միւտտաաընը պէեան իտէր : Միւտտաի ալէյի օլ պտպտէ օլան իսթարաթ վէ իթիրաղաթընը տէրմիեան իտէպիլիր : Գազա պիտայէթ մահքէմէսի , մուհաքէմէնին իրմալ օլունտուղու մէճիստէ , վէ նիհայէթ մէճիսի աթիտէ տավանա հիւքմ իտէր :

144. Գապայիհ , զապթ վարագա-

լարը վէ թագրիրլէրլէ , վէ պունլար օլմատըղը , վէ եախօտ օլուպ տա նագըս , վէ եա զայրի վազըհ(²) պուլունտուղու հալտէ , շէհատէթլէ իսպաթ օլունուր : Զապթ վարագալարը իլէ , թագրիրլէր սախթէիկի իտտաա օլունաճաեա , գատար մամուլ վէ միւթէպէր օլմասը , գանունէն մէշրութ օլան վէսայիգ(³) ճիւմէսինտէն իսէ , մազմուն վէ միւնտէրիճաթը իիւլաֆընը իսպաթ իշին , իգամէյի շիւհուտ օլունամագ , օլունուր իսէ , քէէն լէմ եէքին հիւքմիւնտէ տիր . սախթէիկի իտտաա օլունունճաեա գատար , մամուլիյեէթի մէշրութ օլմանան զապթ վարագալարը վէ թագրիրլէր մազմուն(⁴) վէ միւնտէրիճաթը իիւլաֆընտա մահքէմէճէ թէնսիպ օլունտուղու հալտէ , կէրէք էտիլլէյի թահրիրիյեէ , վէ կէրէք շահիտ իպրաղ վէ իգամէ օլունապիլիր :

145. Իգամէ օլունան շիւհուտ , զախիտ(⁵) վէ նագըս օլմանարագ , հազըգաթը հալի սէօյլէեէճէքլէրինի , մահքէմէ հուգուրունտա եէմին իտէճէքլէր տիր , վէ պու վէճհլէ եէմին իթմէեէն շահիտլէրին շէհատէթի , քէէն լէմ եէքին հիւքմիւնտէ թուլթուլուր : Մահքէմէ քեաթիպի , թախիֆ քէյֆիյեէթինի , վէ շահիտլէրին իսմ ու շէօհրէթ , վէ սինն ու սանաթ վէ մահէլի իգամէթլէրինի , վէ շէհատէթի վազըլարընըն հիւքմիւ ֆըգըլարընը , զապթ իտէճէք տիր :

146. Մազնուն-ալէյիսի ապա ու էճտատ , վէ էվլատ , վէ ահֆատընտան , վէ պիրատէր վէ հէմիյեէթլէրինտէն , վէ եախօտ պու տէրէճէտէ սըհրէն(⁶) գաւապէթի(⁷) օլանլարտան , վէ թալագ(⁸) վուգուլնտէն սօնրա պիլէ , զէվճ վէ զէվճտէն հիւ պիրինին շէհատէթի մազպուլ տէյիլ տիր : Պու մազուլէ-

(¹) Մէպուշ , տավէթ օլունմուշ օլան :

(²) Վազըհ , աշիքետը , պէլի :

(³) Վէսայիգ , վէսիգալար , էվրաղլար :

(⁴) Մազմուն , մանէա , մէֆհում :

(⁵) Զախիտ , զիւտտէ , ֆազլա :

(⁶) Սըհրէն , խըրմիլըգ օլարագ :

(⁷) Գաւապէթ , եազըլըգ , ազրապալըգ :

(⁸) Թալագ , գարը պօշամազըլըգ :

լէրին շէհատէթլէրի իսթիմա օլունուպ տա, կէրէք միւտտաիի ումումի, վէ կէրէք միւտտաիի շախսի, վէ կէրէք մաղնուն - ալէյ՜ թարաֆընտան պիր կիւնա իթիրազ իտիլմէմիշ օլուր իսէ, քէէն լէմ եէքիւն հիւքմիւնտէ թու թուրմաերպ, մէրի վէ միւթէպէր օլուր:

147. Տավէթէ իճապէթ իթմէեէն շիւհուտ, մաճքէմէ թարաֆընտան իճապար օլունապիրի. վէ պու առէմի իճապէթ⁽¹⁾ իշին, միւտտաիի ումումին իտտաաար իւզէրինէ, եինէ օմէճլիստէ իլք տէֆաար իշին ճէզայի նադատի, վէ իքինճիսինտէն տօլաեր հապս ճէզաար, մաճքէմէճէ հիւքմ օլունուր:

148. Պիրինճի տէֆա կէլմէմէսին տէն տօլաեր, ճէզայի նադատի իլէ միւճազաթ օլունան շահիտ, մաճքէմէսին իքինճի տավէթինտէ, իրզարը մէշրուա պէեան իթտիկի հալտէ, միւտտաիի ումումի իսթիմա օլունուտուգտան սօնրա, շահիտ, ճէզայի նադատիտէն աֆվ օլունապիրի: Էկէր շահիտ, թէքար տավէթ օլունմամըշ օլտուղու հալտէ, քէնտիսի վէ եախօտ վէքիլի մաճքէմէսին իքինճի իճթիմաինտէ կէլպ, իրզարը մէշրուա պէեան իտէր իսէ, ճէզայի նադատիյէ տայիր օլան հիւքմ տէ, մուաֆիյեթինի իսթիհսալ իտէպիրի:

149. Իտտաա օլունան մատտէ, նէ գապահաթ վէ նէ ճիւնհա գապիրին տէն տէկիլ իսէ, մաճքէմէ, ճէլպ, վէ սայիր ուսուլի մուհաքէմէճէ ճերէեան իթմիշ օլան մուաալէլաթը ֆէսիս ու իպթալ⁽²⁾ իլէ, թաղմինաթա միւթաալիգ իտտաա օլտուղու հալտէ, անը բույեթ ու հիւքմ իտէր:

150. Իտտաա օլունան մատտէ միւճազաթը թէէտիպիյեէնի, վէ եախօտ տահա շէտիտ պիր ճէզաեր միւսթէլղիմ օլուր. ճիւքմ գապիրինտէն իսէ,

մաճքէմէ թարաֆէյնի միւտտաիի ումումիյեէ կէճնտէրիր:

151. Մաղնուն-ալէյ՜ին գապահաթը սապիթ օլուր իսէ, մաճքէմէ պիր իլամտա, միւճազաթընա հիւքմ իլէ պէրապէր, իսթիրտաար հալ, վէ թաղմինաթա միւթաալիգ տավաեա տալի հիւքմ իտէր:

152. Մաճքիւմ ալէյ՜, մուհաքէմէ մատրաֆընը թէէտիյեէնէ մէճպուր օլտուգտան պաշգա, միւտտաիի ումումինին մէսարիֆինի տալի իթաեա մէճպուր օլաճադ տըր. վէ վիրիլէճէք իլամտա, մէսարիֆին մըգտարը թայեին գըլընաճադ տըր:

153. Հէր հիւքմի գաթիեի⁽³⁾ միւթէզամմին օլան իլամտա, էսպապը մուճիպէ պէեան օլունաճադ, վէ իլամին միւսթէնէտ օլտուղու աճքեամը գանունիյեէ թատրի գըլընաճադ տըր: Պու շէրայիթի հալի օլմաեան իլամ, քէէն լէմ եէքիւն հիւքմիւնտէ թու թուլաճադ տըր: Իլամին գապիրի իսթինաֆ օլուպ օլմատըղը, մէթնին տէ⁽⁴⁾ թատրի գըլընաճադ տըր:

154. Իլամ միւսէվէտտէսի, մաճքէմէ բէյիս վէ աազաար թարաֆընտան, նիհայէթ եիկիրմի տէօրթ սաաթ զարֆընտա իմզա օլունուր, եիկիրմի տէօրթ սաաթը թէճապուղ իթտիկի հալտէ, մաճքէմէ քեաթիպին տէն պիր ալթուն ճէզայի նադատի ալընտըգտան պաշգա, կէրէք բէյիս վէ աազա, վէ կէրէք քեաթիպ ալէյ՜ին տէ, իշթիքեա ան էլ հիւքքեամ օլունապիրի:

155. Միւտտաիի ումումի, վէ միւտտաիի շախսի, հիւքմի իլամտան, քէնտիլէրինէ այիտ օլան մէվատտըն իճրասընը թալէպ իտէճէք տիր:

(¹) Ասէթի իճապէթ, իթաաթ իթմէմէք:

(²) Իպթալ, պաթըլ գըլմադ:

(³) Հիւքմ-գաթի, իսթինաֆ օլունմադ:

(⁴) Մէն, եաղըլըշ պիր շէյին ալը:

ՖԸԳՐԱՅԻ ՍԱՆԻՅԵՒ

Գաղափարս Բ-Լաւալէի էլաւալէն հասնէ
Էսթիւնֆը:

156. Գաղա պիտայէթ մահքէմէլէ-
րինտէ, գաղահաթա տայիր վիւրիլէն
հիւքմէլէ, գաղաիլի իսթինաֆ օլմանըպ,
ֆաղաթ, մէհաքիմին թէքքիլաթը գա-
նուննամէսինին տէօրտիւնճիւ մատտէ-
սինտէ մուհարրէր օլտուղու իւզըրէ, գա-
ղա տախիլինտէ վազը նահիյեհէ մէճիւս-
լէրինտէն, գաղաիլի իսթինաֆ օլմա-
իւզըրէ վիւրիլէն հիւքմէլէ, պէր վէճհի
աթի, գաղա պիտայէթ մահքէմէլէ-
րինտէ, իսթինաֆէն ըույեթ օլունուր:

157. Իսթինաֆը տալա, հիւքմիւն
էնֆաղընը թալիզ (1) իտէր:

158. Իսթինաֆ իսթիտասը, նահիյ-
եհէ մէճիւսինտէն վիւրիլէճէք իլամըն,
մահքիւմ-ալէյհին շախսընա, վէ եա-
խօտ իգամէթ կեահընա թէպլիղի թա-
րիսինտէն իթիպարէն, օն կիւն զար-
ֆընտա թագաթիմ օլունմաղ լազըմ
կէլիր:

159. Էսնայի իսթինաֆտա, միւտ-
տաիի ումումի, վէ եախօտ թարա-
ֆէյնտէն պիրի, շիւհուտուն թէքրար
իսթիմաինի, վէ պաշգա շահիտլէրին
տաիի ճէլպինի թալէպ իտէպլիլիր:

160. Մէվատտը սապըգանըն, իլա-
նիյեթթի թահգըղաթա, վէ տէլայի-
լին նէվ, վէ ճինս, վէ ուսուլինէ, վէ
հիւքմի գաթինին սըհէթինէ, վէ իմ-
զասընա, վէ մէսարիֆ, վէ միւճա-
ղաթ հիւքմիւնէ միւթաալիզ օլան ահ-
քեամը, իսթինաֆէն ըույեթ օլունան
մէվատտա տաիի ճարի տիր:

161. Կէրէք միւտտաիի ումումի, վէ
կէրէք թարաֆէյնտէն պիրի, գաթի-
ան, վէ եախօտ իսթինաֆէն վիւրիլէն
իլամըրը, մահքէմէյի թէմեիլտէ,
թէմեիլ իթտիրէպլիլիր: Թէմեիլ իտ-
տասը, աթիտէ պէեան օլունաճաղ:

(1) Թալէք, մէնն իթմէք: ալը գոյմաղ:

ուսուլ վէ միւտտէթտէ վազը օլմաղ
լազըմ կէլիր:

162. Գաղալար պիտաեթ մահքէ-
մէլէրի, վիրտիլէրի հիւքմէլէրին իւ-
լասա ճէտվէլինի, իւշ այտա պիր, լի-
վալար պիտաեթ մահքէմէլէրի միւտ-
տաիի ումումիսինէ կէօնտէրէճէքլէր
տիր:

ԻԲԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

Ճիւնհաւա Բ-Լաւալէի Գաղափարս
Էսթիւն Գահաթի Գայեր Գիր:

163. Ճիւնհաւա միւթաալիզ տաա-
վի, մէհաքիմ թէքքիլաթը գանուն-
նամէսինին թայեին իյէտիկի տէրէճէ-
եհէ կէօրէ, գաղա վէ լիվալարըն պի-
տաեթ մահքէմէլէրինտէ ըույեթ օ-
լունաճաղ տիր: Օրման իտարէսի թա-
րաֆընտան, օրմանա տայիր իգամէ
օլունան պիլ ճիւմէ ճիւնհա տալալա-
րը, թէֆրիզը տէրէճէ օլունմանարաղ,
մահքէմէյի գաղա վէ լիվատան գան-
դիսի ազըէպ (2) իսէ, օրատա ըույեթ
օլունուր:

164. Վիլաեթթիլէրտէ, գաղա պի-
տաեթ մահքէմէլէրի հէյեթթիլէրի,
լա ազալ իւշ քիշիտէն, վէ մէրքէզի
լիվա պիտաեթ մահքէմէլէրի հէյ-
եթթիլէրի, պէշեր քիշիտէն իպարէթ
պուլունմատըգճա, վէ ճէրաատաթթ-
տէ, նիզամմամէյի մախսուսունտա մու-
այեհէն օլան մըղտար մէվճուտ օլմա-
տըգճա, տաալիլէ հիւքմ իտէմէե-
ճէք տիր:

165. Մուհաքէմէ էսնասընտա, հու-
ղուրու մահքէմէտէ պիր ճիւնհա վու-
ղու պուլուր իսէ, օ մահքէմէ, վէ-
լէվ հուղուղու աթիյեթ տալալարընը
ըույեթթէ մախսուս պուլունսուն, բէ-
յիս թարաֆընտան, վազընըն զապթ
ճէրիտէսի թանգիմ, վէ միւթթէհիմ

(2) Ագրէպ, զիեատէ եազըն:

իլէ շահիտէր իսթիմա օլունուպ, օ սըրատա, գանունէն լազըմ կէլէն ճէ-
զա, տէրհալ մահքէմէ թարափընտան
հիւքմ օլունուր. վէ պու մագուլէ
հիւքմէր հագգընտա տախի, գախտէ-
սինէ թէվփիգան, իսթինափ սալահիյ-
նէթի պագը տըր :

166. Մահքէմէլէր, բույնէթի տա-
յիրէյի սալահիյնէթի տախիլինտէ օ-
լան ճիւնհա տավալարընը, կէրէք 123
ինճի, վէ 130 ինճի մատտէլէր ահ-
քեամընճա հաւալէ թարիգըյա, վէ
կէրէք միւտտախի շախսի թարափըն-
տան, միւթթէհիմ վէ եախօտ մէսու-
լի պիւմալ ալէյհինտէ իսթիտա վու-
գուլիյէ կէլմիշ օլսա, բույնէթ իտէ-
ճէքլէրի կիպի, օրմանա միւթաալիիգ
պիլ ճիւմէ ճիւնհա տավալարընը տախի,
օրման մուհափըզ վէ միւֆէթթիլէրիյ-
լէ գօրուճու պաշըլարը թարափընտան
վուգու պուլան իսթիտա իւզէրինէ,
բույնէթ իտէր, հէր հալտէ միւտ-
տախի ումումի թարափընտան իսթի-
տա վուգուլի իւզէրինէ, տաալիյի մէզ-
քիւրէ, մահքէմէճէ բույնէթ օլունուր :

167. Միւտտախի շախսի, վիրէճէկի
իսթիտանամէտէ, մահքէմէնին պու-
լունտուղու շէհիր տախիլինտէ օլմագ
իւզրէ, պիր իգամէթկեահ թայեին ի-
լէ պէրապէր, տավասը նէտէն իպա-
րէթ օլտուղունու պէեան իտէճէք տիր.
վէ պու իսթիտա, շիքեայէթնամէ հիւք-
միւնտէ թութուլաճագ տըր :

168. իսթիտանամէնին, մահքէմէ
թարափընտան տավէթ օլունան շախ-
սա, վէ եա իգամէթկեահնա թէպ-
լիղի թարիխինտէն իթիպարէն, պէհէր
միրիամէթրօ իչին իքիշէր կիւն իլավէ
օլունմագ իւզրէ, իւշ կիւն միւրուր
իթմէտիքճէ, հիւքմի զըեապի վիրիլէ-
մէնէճէք, վէ վիրիլտիկի հալտէ, քէէն
լէմ եէքիւն հիւքմիւնտէ թութուլա-

ճագ տըր. շու շարթ իլէ քի, հիւքմի
զըեապինին մէֆտուխիյէթի(¹) իտտա-
ասը, հէր նէվի իթիրազ վէ միւտաֆա-
ատան էվիլէլ, իէք մուրաֆաատա տէր-
միւնան օլունմագ լազըմ կէլիր :

169. Հապսը միւսթէլիլմ օլմանան
ճիւնհալարտա, մագնուն - ալէյհ միւ-
տաֆաա իչին պիրլինի թէվիլիլ(²) իտէ-
պիլիր. ֆագաթ, մահքէմէ թէնսիպ(³)
իտէր իտէ, մագնուն - ալէյհին պիլզաթ
կէլմէսինի տախի էմր իտէպիլիր :

170. Մագնուն - ալէյհ մահքէմէնէ
պիլզաթ կէլմէք էմրինէ իճապէթտէն
իմթինա(⁴) իտէր իտէ, հագգընտա
զըեապէն հիւքմ օլունուր :

171. Հիւքմի զըեապի, մահքիւմ
- ալէյհին զաթընա վէ եա իգամէթ-
կեահնա թէպլիղ օլունտուղու թա-
րիխտէն իթիպարէն, պէհէր միրի-
ամէթրօ իչին պիր կիւն իլավէ օլուն-
մագ իւզրէ, պէշ կիւն զարփընտա,
մահքիւմ - ալէյհ, պու հիւքմիւն իճ-
րապընա իթիրազ իտէր. վէ իթիրա-
զընը միւտտախի ումումիյէ վէ միւտ-
տախի շախսիէն թէպլիղ իյլէր իտէ,
հիւքմի զըեապի, քէէն լէմ եէքիւն
ատտ օլունուր : Ֆագաթ, հիւքմի զը-
եապի իլամընըն թէպլիղի մէսարիփիյ-
լէ, իթիրազ մասրափը, մագնուն
ալէյհէ հիւքմ օլունապիլիր : Էկէր
հիւքմի զըեապի իլամը, մահքիւմ ա-
լէյհին զաթընա թէպլիղ օլունմամըշ
օլուր, վէ եախօտ հիւքմիւն իճրասըն-
տան խապէրտար օլտուղու սապիթ
օլմագ իտէ, ճէզանըն միւրուրի զէման
իլէ սուգուլի իչին մուայիէն օլան
միւտաթիլի գանունիյէնին ինգըզա-
սընա գատար իթիրազ իսթիտասը
գապուլ օլունուր :

172. Մէհաքիմէ իթիրազնամէ թագ-
ախմ օլունտուղու հալտէ, պիրլինճի,
եէվմի իճթիմատէ մուհաքէմէ օլուն-

(¹) Մէվնէ-էյէթի, ֆէսի օլունմագլըզ :

(²) Թէվիլ, վէքիլ թայեին իթմէք :

(³) Թէնսիպ, միւնասիպ կէօրմէք :

(⁴) Իմթինա ինթէ, իսթմէմէք :

մագ իւզրէ, թարափէյնի տալէթ իթմէկէ մէճալուր տուր. էկէր միւթէրիդ պու տալէթէ իճապէթ իթմէկ իսէ, իթիրազը քէէն լէմ եէքիւն ատտ ոլու-նուր, վէ պու հիւքմի զընապիսէ պիր տահա իթիրազ ճայիդ օլմանըպ, զիրտէ պէեանն օլունաճազը իւզրէ, իսթի-նաֆ օլունապիլիր. անճագ, մահքէմէ լիւզում կէօրտիւկիւ հալտէ, թազմի-նաթը նագտիյեէնին պիր մըդտարընըն միւտտաիի շախսի թարափընա վիթիլ-մէսինէ, մուվագգաթէն հիւքմ իտէ-պիլիր, վէ իշպու հիւքմ, պատէհու իսթինաֆ օլունաա պիլէ, տէրհալ իճ-րա օլունուր:

173. Ճիւնհաեա միւթապլիդ տաալի տախի, 144, վէ 145, վէ 146 ընճը մատտէլէրտէ, գապահաթլարըն իսպաթը իշին, թայեին օլունան ուսուլէ թէվ-ֆիդան, իսպաթ օլունուր, մահքէմէ քեաթիպի, շիւհուտուն իֆատաթընը, վէ մազնուն - ալէյհին էճվէպէսին⁽¹⁾ գայտ ու զապթ իտէճէք, վէ պու զապթլար, հիւքմիւն իթաար իշին թայ-եին օլունան իւշ կիւն զարֆընտա, բէ-յիսի մահքէմէ թարափընտան իմզա օլունաճագ տըր: 147 ինճի, վէ 148 ինճի, վէ 149 ունճու, վէ 150 ինճի, վէ 151 ինճի մատտէլէրին ահքեամը, ճիւնհաեա միւթապլիդ տաալի հագ-գընտա տախի ճարի օլաճագ տըր:

174. Մուհաքէմաթ, ալէնի օլաճագ, վէ ալէնի օլմագ իսէ, քէէն լէմ եէ-քիւն հիւքմիւնտէ թութուլաճագ տըր, միւտտաիի ումումի, վէ միւտտաիի շախսի, վէ եախօտ վէքիլի, վէ օրմա-նա տայիր ճիւնհա տավալարընտա, օրման մուհաֆըզլարը, վէ միւֆէթթի-շի սանիլէրի, վէ զընապլարը հալինտէ գօրուճու պաշըլարը, հուզուրու մահ-քէմէտէ իգամէյի տավա իտէճէքլէր տիր, վէ տաավանըն զապթ վարագա-

լարը, վէ թազրիր տախի վար իսէ, մահքէմէ քեաթիպի թարափընտան գրաաթ օլունաճագ, վէ թարափէյ-նին շահիտլէրի օլտուղու հալտէ, լէ-տէլ իգթիդա, իսթիմա իաիլէճէք, վէ շահիտլէրին մագպուլ իւլ շահատէ⁽²⁾ օլմատըզլարընա տայիր վագը օլապի-լէճէք իտտաալարա հիւքմ օլունաճագ, վէ իթթիհամ վէ եա թէպրիյեէնէ⁽³⁾ մէտար օլապիլէճէք էշեա շահիտ-լէրէ վէ թարափէյնէ իրաէ օլունա-ճագ տըր. մազնուն - ալէյհ իսթին-թագ օլունաճագ, վէ մազնուն-ալէյհ իլէ մէսուլի պիլմալ օլանլար միւտա-ֆաա իտէճէքլէր տիր:

Միւտտաիի ումումի, խիւլասայի մաալահաթը, վէ նէթիճէյի միւտտա-ասընը պէեանն իտէճէք, վէ մազնուն-ալէյհ իլէ մէսուլի պիլմալ օլանլար, մուգապէլէ իլլէեէճէքլէր տիր. մահ-քէմէ պու մուամէլաթըն ազըպինտէ, վէ նիհաեթ, մէճիսի աթիտէ տավա-եա հիւքմ իտէճէք տիր:

175. Տաավա օլունան մատտէ, նէ գապահաթ, վէ նէ տէ ճիւնհա նէվին-տէն օլմատըլը թահագգուգ իլլէտի-կի հալտէ, մազնուն-ալէյհ հագգըն-տա, ուսուլի մուհաքէմէճէ ճէրէեան իթմիշ օլան քեաֆֆէյի մուամէլաթ ֆէսի օլունարագ, միւտտաի, մուա-րազատան մէնն օլունուր, վէ պունուն իլէ պէրապէր, թազմինաթ տավալա-րընա պագըլըր:

176. Տավա օլունան մատտէ, գա-պահաթ նէվինտէն օլուպ տա, միւտ-տաիի ումումի, վէ եա միւտտաիի շախ-սի, վէ եախօտ մազնուն - ալէյհ թա-րափընտան իշին այիտ օլտուղու մահ-քէմէտէ բույեթի թալէպ օլունմատը-զը հալտէ, մահքէմէ, իգթիդա իտէն ճէզանը թայեին վէ հիւքմ իլէ պէրա-պէր, թազմինաթ տավասը վար իսէ,

(¹) Էճվէպէ, ճէվապլար:

(²) Մազնուն է-լ շահատէ, շահատէթի մագ-

պուլ օլան քիմէսնէ:

(³) Թէպրիյե, սու շուպ օլմագլըզ:

անը տախի բույնէթ իտէր . պու հալտէ , հիւքմի վազը գապիլի իսթինաֆ տէկիլտիր :

177. Տալա օլունան մատտէ , միւճաղաթը թէրհիպիյէնէի իսթիլզամ իտէր ճէրայիմ նէվինաէն իսէ , մահքէմէ , տէրհալ մուվազգաթ , վէ եաղայրի մուվազգաթ թէվզըֆ էմրինի վիրէպիլիր , վէ մագնուն – ալէյհի լազըմ կէլէն միւսթէնթիդըն հուզուրունա կէօնտէրիր :

178. Մաղնուն–ալէյհ , վէ մէսուլի պիլմալ , վէ եա միւտտաի շախսի ալէյհինտէ , հիւքմ լահիգ օլտուղու հալտէ , տալանըն հուզուգու ումուճիյէն վէ շախսիյէն ճիհէթինէ թաալիլիգ իտէն պիլծիւմէ մէսարիֆինի տախի թէէտիյէն իթմէլէրինէ հիւքմ օլունուր , վէ մըգտարը մէսարիֆ տախի , ճէզա իչին վիրիլէն իլամտա թայեհին իտիլիր :

179. Հիւքմ իլամընըն ֆըզրաի հիւքմիյէնտէ , մահքէմէնէ իհզար օլունան էչխասըն , միւճրիմ⁽¹⁾ վէ եա մէսուլ օլմալարընը , իճապ իտէն էֆալ իլէ միւճաղաթ , վէ հուզուգու շախսիյէն հազգընտա թէրէթթիւպ իտէն ահքեամ թասրիհ օլունաճազ , վէ հիւքմիւն միւսթէնէտ օլտուղու մէթնի գանուն տախի , ըէյիս թարաֆընտան հիյնի թէֆհիմտէ , գրաաթ օլունաւրազ , քէյֆիյէնէթի գրաաթ , իլամտա գիքը ու պէնան , վէ մէթնի գանուն տախի տէրճ օլունաճազ , վէ օլունէմատըղը հալտէ , մահքէմէ քեաթիպի պիր իրա ճէզայի նագտի իթասըյլա մահքիւմ օլաճազ տըր :

180. Իլամ միւսէվէտտէսի , հիւքմի վիրէն մահքէմէ էրքեանը թարաֆընտան նիհանէթ եիկիրմի տէօրթ սաաթ զարֆընտա իմզա օլունաճազ տըր . մահքէմէ քեաթիպլէրի գապլէլ իմզա , միւսէվէտտէնին սուրէթինի

վիրտիքլէրի հալտէ , հազգլարընտա սաաթէքեար մուամէլէսի օլունաճազ տըր . միւտտաի ումուճիլէր , իլամաթ միւսէվէտաթընը հէր այ մուայէնէնէ իտէճէք , վէ պու մատտէ հիւքմիւնէ մուխալիֆ ահվալտէ , իգթիլա իտէն մուամէլէ իճրա օլունաճազ իւզրէ , պիր զապթ վարագատը թանղիմ իյլէնէճէլէր տիր :

181. Հիւքմի իլամ , միւտտաի ումուճի վէ միւտտաի շախսինին , քէնտիլէրինէ այիտ օլան ճիհէթինէ , վուգու պուլաճազ թալէպ վէ իսթիտալարը իւզէրինէ իճրա օլունուր . ֆագաթ , թահսիլ ու զապթընա հիւքմ օլունան ճէզայի նագտի , վէ էմվալ ու էչեանըն միւթալէպէսի (.) , այիտ օլտուղլարը տէվայիր նամընա օլարագ , միւտտաի ումուճի թարաֆընտան իճրա իտիլիր :

182. Միւտտաի ումուճի մուսվինի , հիւքմիւն սուտուրինտէն իթիպարէն , ծն պէշ կիւն զարֆընտա , պիր գըթա խիւլասատընը մահքէմէյի իսթիտաֆիյէն նէզտինտէ պուլունան միւտտաի ումուճինէ իրսալէ մէճպուրտուր :

183. Ճիւնհա տալալարընա միւթաալիգ հիւքմլէր , մէհաքիմին թէշքիլաթը գանուննամէսի մուճիպինճէ , գապիլի իսթինաֆ տըր :

184. Իսթինաֆ հազգը , էվվէլա միւճրիմ վէ եա մէսուլ օլանլարա , սանիեա , եալընըզ հուզուգու շախսիյէնտէն տօլանը , միւտտաի շախսիէն , սալիսա , իլիս պիտաէթ մահքէմէլէրինտէ պուլունան միւտտաի ումուճիլէրէ , ըապիա , մահքէմէյի իսթինաֆիյէնտէ պուլունան միւտտաի ումուճիյէն այիտ տիր . օրմանա միւթաալիգ ճիւնհալարտան տօլանը , օրման իտարէսինին տախի , իսթինաֆ հազգը վար տըր :

(¹) Միւճրիմ , գապահաթըր :

(²) Միւթալէպէ , թալէպ իթմէք , իսթմէք :

185. Եււզ սէքսէն եւտինճի մատ-
տէտէ իտիլէն իսթիսնատան (1) մատ-
տա, հիւքմիւն վիրիլտիկի կիւնտէն ի-
թիպարէն, օն կիւն զարփընտա հիւք-
միւ վիրէն մահքէմէնին գալէմինէ, իս-
թինաֆ օլունաճաղը պէհան օլունմաղ
իսէ, իսթինաֆ հագգը սագըթ օլուր .
էկէր հիւքմ, զըեապէն վիրիլմիշ իսէ,
պէհէր միրիամէթրօ իչին իքի կիւն ի-
լալէ օլունմաղ իւզրէ, հիւքմիւն մահ-
քիւմ-ալէյհին զաթընա վէ եա իգա-
մէթկեհանընա թէպլիզ օլունտուզու
կիւնտէն իթիպարէն, քէզալիք օն կիւն
զարփընտա իսթինաֆ օլունմաղ լաղըմ
կէլիր, պու միւտտէթ թէճալուզ ի-
տէր իսէ, հագգը իսթինաֆ սագըթ
օլուր . կէրէք միւտտէթի իսթինաֆիյ-
եհտէ, վէ կէրէք տալանըն իսթինա-
ֆէն ըույեթի էննապընտա, հիւքմի ի-
լամ իճըա օլունմաղ :

186. Էսպապը իսթինաֆիյեէյի հա-
վի իսթիտա, միւտտէթի մէզքիւրէ
զարփընտա, մահքէմէյի մէզքիւրէ գա-
լէմինէ իթա օլունապիլիր . վէ պու իս-
թիտանամէ, միւսթէնիֆ վէ եա վէ-
քիլ թարաֆընտան իմզա օլունմաղ,
վէ վէքիլ իմզասըյա օլտուզու հալտէ,
վէքեալէթնամէ, իսթիտանամէեէ մէլ-
ֆուֆ պուլունմաղ լաղըմ տըր . վէ իս-
թիտայի մէզքիւր, տօղրուտան տօղ-
րուեա տալանը իսթինաֆէն ըույեթի
իտէճէք մահքէմէնին գալէմինէ տալի
թագաթիմ օլունապիլիր :

187. Մահքէմէյի իսթինաֆիյեէտէ
պուլունան միւտտաթի ումումի, հիւք-
միւն սատըր օլտուզու կիւնտէն իթի-
պարէն, իքի այ զարփընտա, վէ հիւքմ
թարաֆէյտէն պիրի ճանիպլինտէն գա-
լիտէթէն քէնտիսինէ թէպլիզ իտիլ-
միշ իսէ, թէպլիլի թարիլինտէն ի-
թիպարէն, պիր այ զարփընտա իսթի-
նաֆը տալա իտէճէկինի, կէրէք միւթ-
թէհէմէ, վէ կէրէք մէսուրու պիլմա-

լէ պիլտիրմէք լաղըմ կէլիր . ինգը-
զայի միւտտէթտէ, հագգը իսթինաֆ
սագըթ օլուր :

188. Մազնուն-ալէյհ, թէպլիյեէ-
յի զիմէթ իյլէտիկի հալտէ, իսթի-
նաֆ վուգու պուլաա պիլէ, տէրհալ
սէպիլի թալիլիյեէ օլունուր :

189. իսթինաֆ իսթիտասը, տէրէ-
ճէյի ուլէա մահքէմէսի գալէմինէ վի-
րիլմիշ իսէ, իթասը թարիլինտէն ի-
թիպարէն, էվրագը միւթէֆէրրիա-
սըյա պէրապէր, իւշ կիւնտէն զիեա-
տէ թըվգըֆ օլունմաեըպ, միւտտաթի
ումումի թարաֆընտան մահքէմէյի իս-
թինաֆիյեէեէ իրսալ օլունաճաղ տըր :

Մահքիւմ-ալէյհ, մէվգուֆ իսէ,
միւտտէթի մէզքիւրէ զարփընտա, մահ-
քէմէյի իսթինաֆիյեէնին պուլունտու-
զու մահէլլ թէվգըֆիսանէսինէ նագլ
օլունմասը իչին, միւտտաթի ումումի
թարաֆընտան էմր վիրիլիր :

190. իսթինաֆ իւզէրինէ, զըեա-
պէն վիրիլէն հիւքմէր ալէյհինտէ,
պիտանէթէն վիրիլէն հիւքմի զըեա-
պիլէր հագգընտա, միւթթէլտէլ (2)
վէ մուայեէն օլան ուսուլ վէ միւտ-
տէթտէ, իթիրաղ օլունապիլիր . ի-
թիրաղ վուգուի հալինտէ, մահքէմէ-
նին պիրինճի եէվմի իճթիմալինտէ,
թարաֆէյն մահքէմէեէ տալէթ օլու-
նաճաղ տըր . միւթէրիզ մահքէմէեէ
կէլմէզ իսէ, իթիրաղը քէէն լէմ եէ-
քիւն հիւքմիւնտէ թութուլուր, իթի-
րաղ իւզէրինէ վիրիլէն իլամ ալէյ-
հինտէ, միւթէրիզ անճաղ տալանըն
մահքէմէյի թէմեիզտէ, թէմեիզէն
ըույեթի օլունմասընը իտտաա իտէ-
պիլիր :

191. իսթինաֆ օլունան տալա, ա-
զատան պիրինին թագըրիր իւզէրինէ,
պիր այ իչինտէ մահքէմէճէ ըույեթի
ու հիւքմ օլունուր :

192. Թագըրիր գրաաթ օլունտուզ-

(1) Իսթինա, գալիտէտէն իտարիճ գըլմաղ :

(2) Միւթթէլտէլ, գապուլ իտիլմիշ օլան :

տան սօնրա , թագրերի վերէն զաթ իւլէ , աազայի սայիւրէ ըէյլէրինի վերմէզտէն էվիլէլ , կէրէք մահըիւմ վէ կէրէք պէրի իւզ զիմմէ պուլունսուն , մազնուն-ալէյս իլէ մէսուլի պիլմալ , վէ միւստաիի շախսի , վէ միւստաիի ումումի , 174 իւնճիւ մատտէտէ թայեին օլունան ուսուլ ու թէրթիպ իւզէրինէ իսթիմա օլունուր :

193. Մուհաբէմէնին իլանիյեթինէ , վէ պէյեինաթըն մահիյեթինէ , վէ տէրէճէյի ուլէա մահաբէմէսի իլամը գաթիսինին սուվէրի թանգիլմիյեթ վէ իմզաիյեթսինէ , վէ տալա մէսարիֆի իլէ , ճէզանըն թայեին վէ հիւքմինէ միւթաալիիզ մէվաատը սաալըգատա պէեան օլունան ահքեամը իսթինաֆի իւզէրինէ վիւրիլէն հիւքմիլէրէ տախի շամիլ տիր :

194. Տալա օլունան մատտէ , գաւունէն նէ ճիւնհա , վէ նէ տէ գապահաթա միւթաալիիզ էֆալ գապիլինտէն օլմատըղը ճիհէթլէ , մահաբէմէյի իսթինաֆի հիւքմի թաատիլ վէ թաղեիր իտէր իսէ , մահըիւմ-ալէյս հազգընտա , մուարաղաեր մէնն իտէր , վէ քէնտիսինին թազմինաթ իտտաաալը վար իսէ , ճնա տախի հիւքմի իլլէր :

195. Տալա օլունան մատտէ , գապահաթ նէվինտէն օլտուղու ճիհէթլէ , մահաբէմէյի իսթինաֆի , հիւքմի վազրի ֆէսիս իտէր իսէ , միւստաիի շախսի , վէ միւստաիի ումումի , վէ մազնուն-ալէյս , տալանըն ալիս օլտուղու մահաբէմէեէ նազլինի իսթիտա իթմէտիքլէրի հալտէ , ճէզանա հիւքմ իտէճէկի միսիլլու , թազմինաթ իտտաաալը վար իսէ , ճնա տախի հիւքմի իտէր :

196. Տալա օլունան մատտէ , միւճազաթը թէրհիպիյեթյի միւսթէլլիմ էֆալտան օլտուղու ճիհէթլէ , հիւքմի վազը ֆէսիս ու իպթալ օլունուր իսէ , իգթիզապընա կէօրէ , տալանը իսթիւնաֆէն ըույեթ իտէն մահաբէմէ , միւթ

թէհէմին մուվազգաթ վէ եա զայրի մուվազգաթ սուրէթտէ թէվէրֆընա էմր վիրիւր . վէ տալանա քէնտիսի պազմազ իւզրէ , թահազըգաթ իճրաաընը , նէզտինտէ պուլունան միւսթէնթիզէ հազալէ իլլէր :

197. Ուսուլի մուհաբէմէճէ , մէֆսուլթիյեթի հիւքմիւ միւսթէլլիմ օլուր իսթիտաթ վէ նէգայիստէն տօլանը հիւքմի վազը ֆէսիս ու իպթալ օլունուր իսէ , մահաբէմէ էսաալ տալանա հիւքմի իտէր :

198. Միւստաիի շախսի , վէ մազնուն-ալէյս , վէ միւստաիի ումումի , վէ մէսուլի պիլմալ , հիւքմի իսթինաֆըն , թէմեիզէն ըույեթինի իսթիտա իտէպիլիլէր :

ՊԱՊԸ ՍԱՆԻ

ՃԻՆԱԵԱԹԸ ԸՌԻՅԵԹԻ ՄԷԷՄՈՒՐ
ՄԱՀԲԷՄԷԼԷՐԷ ՏԱՅԻՐ ՏԻՐ .

ՖԱՍԼԸ ԷՎՎԷԼ

ԱՐԷՐԷ ԷՐԷՆԱՌԵԵԵ ԳԵՄԱՆԷՐ .

199. Լիվա պիտաեթ մահաբէմէսինտէ պուլունան միւստաիի ումումի մուալինի , 128 ինճի վէ եախօա 130 ունճու մատտէլէր ահքեամընճա , քէնտիսինէ թէվաի օլունմուշ օլան էվրազը ալտըղը կիւնաէն իթիպարէն , պէշ կիւն զարֆընտա իշի թէրթիպ վէ թէհիյեթ իթմէկէ , վէ անտէն սօնրա , նիհաեթ պէշ կիւն զարֆընտա տախի թագրերինի թանգիլմ իլլէմէկէ մէճպուր օլաճազ . վէ պու ճն կիւն զարֆընտա , միւստաիի շախսի , վէ մազնուն-ալէյս , թագրերին թէհէիլլինէ սէպէպ օլմամազ շարթըյա , պա միւզէքքիլէրէ արզը իֆատաթ իտէպիլէճէքլէր տիր :

200. Միւտտաիի ումումի մուալիմներին թագրերինի գրաւթլէ, նէթա-
յիճի միւտտաապը հագգընտա պիր
գարար վիրմէք իչին, լիվա պիտանէթ
մահքէմէսի աաղասընտան իւչ զաթ
պիթ թէֆրիդ, թէչքիլ օլունաճագ հէյ-
եթի մախսուսէյի իթթիհամիյեէ իգ-
թիզա իթաիքճէ, միւտտաիի ումումի
մուալիմներին թալէպի, վէ եախսոտ րէ-
յիսի մահքէմէսին տալէթի իւզէրինէ,
իճթիմա իտէճէք տիր :

Հէյեթի իթթիհամիյեէտէ պուլու-
նան աաղա, իթթիհամ իթաիքէրի
չախսըն, մահքէմէտէ հիյնի մուհաքէ-
մէսինտէ, րէյ վիրմէեճէքլէր տիր .
վիրիրլէր իտէ, մահքէմէսին հիւքմիւ,
քէէն լէմ եէքիւն աոտ օլունուր :

201. Բէյիսի մահքէմէ, միւտտաիի
ումումիներին թագրերի իթա օլունտու-
ղունու միւթէագգըպէն, վէ միւմբին
օլամատըղը սուրէթտէ նիհանէթ իւչ
կիւն զարֆընտա, իչպու թագրեր
հագգընտա, հէյեթի իթթիհամիյ-
եէեէ պիր գարար վիրտիրմէկէ, վէ
հէյեթի տախի իֆայի մէէմուրիյեէթէ
մէճպուր օլաճագ տըր :

202. Տաալա օլունան մատտէ, տօղ-
րուտան տօղրուեա, մահքէմէյի թէմ-
եիդէ այիտ մէվատտան իտէ, իքմալը
թահգըզաթա պագըլմանարագ, իչին
տէրհալ մահքէմէյի մէգըլուրէեէ հա-
վալէ օլունմասընը, միւտտաիի ումու-
մի թալէպ իյլէմէկէ, վէ հէյեթի
իթթիհամիյեէ տախի, իչի օրանա հա-
վալէ իթմէկէ մէճպուր տուր :

203. Մատտէյի սապըգատա պէ-
եան օլունան հալին զայրինտէ, հէյ-
եթի իթթիհամիյեէ, մաղնուն-ալէյ-
հին, գանունէն ճինանէթ աոտ օլու-
նուր պիր ֆիլիլի միւրթէքիպ օլտու-
ղունա տայիր պիր տէլիլ վէ եախսոտ
էմարէ օլուպ օլմատըղընը, վէ օլտու-
ղու հալտէ, մէտարը իթթիհամ օլա-

ճագ տէրէճէտէ գալի օլուպ օլմատը-
ղընը, թէտըղը իյլէեէճէք տիր :

204. Զապթ քեաթիպի, միւտտաիի
ումումի տախի հագըր օլտուղու հալ-
տէ, տաալանա միւթաալիդ քեաֆ-
ֆէյի էվրագը, հէյեթի իթթիհա-
միյեէ հուզուրունտա գրաաթ իյլէեէ-
ճէք, վէ պատէլ գրատէ, էվրագը մէգ-
ըլուրէեէ, միւտտաիի չախսի, մաղնուն
ալէյհ թարաֆընտան վիրիլէն միւզէք-
ըրիլէ իլէ պէրապէր, հէյեթի թէս-
լիմ իտէճէք տիր :

205. Միւտտաիի չախսի, վէ մաղ-
նուն-ալէյհ, վէ շահիտլէր, ապէն հէյ-
եթի իթթիհամիյեէ հուզուրունա
ճէլպ օլունմանաճագ տըր :

206. Միւտտաիի ումումի, միւմլի
իտտանամէսինի, հէյեթի թէսլիմ
իյլէտիքտէն սօնրա, զապթ քեաթիպի
իլէ պէրապէր, օտատան չըգաճագ-
լար տըր :

207. Հէյեթի իթթիհամիյեէ, խա-
րիճաէն հիւ քիմէսնէ իլէ իթթիլաթ
իթմէեէրէք, պիլա ֆասըլէ (1) միւզա-
քէրէ իտէճէք տիր :

208. Հէյեթի իթթիհամիյեէ, էվ-
րագը պիրիքտէ թէպիլդ օլունմուչ օ-
լան միւչթէրէք ճէրայիմ հագգընտա,
գարար միւզաքէրէսինի, պիր մաղպա-
թանա տէրճ իտէճէք տիր :

209. Էվվէլա էչխասը միւճթէմիա
թարաֆընտան պիր զէմանտէ, վէ սա-
նիեա, էվվէլճէ պէյնլէրինտէ հասըլ
օլան իթթիֆագ իւզէրինէ, էչխասը
միւթէատաիտէ թարաֆընտան միւ-
թէֆէրիդան, էզմինէ վէ մահալլի
միւլաթէլիֆէտէ իլլէնիլէն, սալիսա,
պիրի տիկէրինի իրթիքեապ, վէ եա
թէսհիլէ (2), վէ եա հուսուլինի, վէ
եախսոտ ճէզասըղ գալմասընը, թէէ-
մինէ մէտար օլմագ իչին իտիլէն
ճիւրմլէր, ճէրայիլի միւչթէրէքէ աոտ
օլունուր :

(1) Պիլա ֆասըլէ, արատան վագըթ կէչիրմէմէք :

(2) Թէհիլ, գոլպուրդ վիրմէք :

210. Հէյեէթի իթթիհամիյեէ աա-
ղասը լէաէլ իգթիզա , մալիմաթը
ճէտիտէ իսթիհասալինի , վէ տէրէճէյի
ուլէա մահքէմէսինտէ գալմըշ նէ գա-
տար մէտարը հիւքմ օլաճագ էվրագ
վէ էշեա վար իսէ , անլէրին ճէլլինի ,
միւմքին օլտուղու գատար ազ զէ-
մանտէ էմր իտէպիլէճէք տիր :

211. Հէյեէթի իթթիհամիյեէ , մազ-
նուն-ալէյհին ֆիլլինտէ , գանունէն
ճիւքմ ատտ օլունուր պիր էսէր , վէ
եախօտ իթթիհամը իչին , էմարաթը
քեաֆիյէ պուլունամատըղը հալտէ ,
թախլիյեէյի սէպիլինի էմր իտիպ , պու
էմր տախի , մազնուն-ալէյհ պիր սէ-
պէպի ախէրէ մէպնի , մէվգուֆ տէ-
կիլ իսէ , տէրհալ իճրա օլունուր :
Պու մազուլէ աշվալտէ , մազնուն-ա-
լէյհին թախլիյեէյի սէպիլինի , միւս-
թէնթիգ թարաֆընտան էմր վիրլմիշ
օլուպ տա , ալէյհինտէ իթիրազ օլու-
նուր իսէ , միւսթէնթիգըն էմրի թաս-
տիգ օլունուր :

212. Հէյեէթի իթթիհամիյեէ ,
մազնուն-ալէյհի գապահաթ վէ եա-
խօտ ճիւհաստան տօլաեր միւթթէհէմ
կէօրիւր իսէ , ալիտ օլտուղու մահքէ-
մէնէ կէօնտէրիր , վէ ճիրմիւն գապա-
հաթ նէվինտէն օլտուղու անլաշըրը
իսէ , մազնուն-ալէյհին սէպիլի թախ-
լիյեէ իտիլիր :

213. Հէյեէթի իթթիհամիյեէ ,
մազնուն-ալէյհին ֆիլլի , գանունէն
ճինաեաթտան մատուտ օլտուղու , վէ
իթթիհամը իչին տէլայիլի քեաֆիյեէ
պուլունտուղու հալտէ , լիվա պիտա-
եէթ մահքէմէսինէ , վէ եախօտ մահ-
քէմէյի իսթինաֆիյեէնէ իրսալինի էմր
իտէր :

Միւսթէնթիգըն էմրի , հէր նէ սու-
րէթտէ պուլունուր իսէ պուլունսուն ,
հէյեէթի իթթիհամիյեէ հուղուրունա
կէօնտէրիլմիշ օլան մազնուն - ալէյ-

հիւմտէն հէր պիրի հազգընտա , միւս-
տախի ումումինին իտտաաաը իւզէրի-
նէ , թահգըղաթը վազրատան միւս-
թէպան օլան պիլճիւմիէ ճինաեէթ վէ
ճիւհաս , վէ գապահաթլար իչին պիր
գարար վիրմէկէ , հէր հալտէ մէճպուր
տուր :

214. Հէյեէթի իթթիհամիյեէ , մազ-
նուն-ալէյհին իթթիհամընա գարար
վիրտիկի հալտէ , ախ ու կիրիֆթ օ-
լունամատընը , թահրիրէն էմր իտէր .
պու էմրի թահրիրտէ , միւթթէհիմին
իսմու շէօհրէթ վէ սինն , վէ մէվլիտ ,
վէ սանաթ , վէ իգամէթկեհհը կէօս-
թէրլիլէճէկի կիպի , իթթիհամընը իս-
թիլգամ իտէն ֆիլլին թարիֆի միւճ-
մէլիլէ (¹) , գանունէն գանլի նէվ ճէ-
րայիմտէն մատուտ օլտուղու պէ-
հան օլունաճագ , վէ մէթնինտէ ֆիլի-
լին թարիֆի միւճմէլի , վէ ճիւր-
միւն նէվի գանունիսի պէհան օլուն-
մանան ախ ու կիրիֆթ էվամիրի , քէ-
էն լէմ եէքիւն հիւքմիւնտէ թուլու-
լաճագ տըր :

215. Միւթթէհէմին ախ ու կիրիֆ-
թի էմրի , իթթիհամ մազպաթատընա
տէրճ օլունաճագ , վէ պու մազպա-
թա , միւթթէհէմին կէօնտէրիլտիկի
մահքէմէնէ մէնտուպ օլան թէվգըֆ-
խանէնէ կէօթիւրիւլմէսի էմրինի տա-
խի հալի օլաճագ տըր :

216. իթթիհամ մազպաթալարը ,
հէյեէթի իթթիհամիյեէ աաղասընըն
հէր պիրի թարաֆընտան իմզա օլու-
նաճագ , վէ տէրունինտէ հէր պիրի-
նին իսմի , վէ միւտտախի ումումինին
իտտաաաը միւնտէրիճ (²) պուլունուպ
պու սուրէթտէ օլմանան մազպաթա-
լար , քէէն լէմ եէքիւն հիւքմիւնտէ
թուլուլաճագ տըր :

217. Հէյեէթի իթթիհամիյեէնին ,
հէր նէվի մէվատտա մազնուն ալէյ-
հին , իթթիհամ օլունուպ օլունամամա-

(¹) Միւճմէլ , իմալ իտիլմիշ օլան :

(²) Միւնտէրիճ , տէրճ իտիլմիշ :

սընա, հէնուզ գարար վերիւմէմիշ պու-
լունտուղու հալտէ, էվվէճէ պաշգա
թարաֆտան թահգըզաթա միւպաշէ-
րէթ օլունմուշ օլսուն օլմասըն, թա-
հարրիեաթ իճրասընը էմը իյէմէկէ,
վէ տաւանա թաալլիւզ իտէն էվրազը
ճէլպ իյէմէկէ, վէ իճրայի թահգը-
գաթ իթմէկէ սալահիյեթի վար տըր:

218. Մատտէյի սապըգատա պէ-
եան օլունան ահվալտէ, 200 իւնճիւ
մատտէտէ մուհարըր օլան հէյեթի
իթթիհամիյեթ աազապընտան պիրի,
միւսթէնթիգլիգ մէմուրիյեթինտէ
պուլունաճագ տըր:

219. Մատտէյի սապըգա մուճի-
պինճէ, թայեին օլունան միւսթէն-
թիգ, շահիտլէրի պիղզաթ իսթիմա,
վէ եախօտ իգամէթ իթտիքլէրի մա-
հէլլ, տէրէճէյի ուլէա մէհաքիմին-
տէն գանդիսինէ թապի իսէ, լիէճիւլ
իսթիմա, օ մահքէմէ աազապընտան
պիրինի թայեին, վէ մազնուն-ալէյհի
իսթինթագ իտէճէք, վէ իսթիհալ
օլունապիլէճէք տէլայիլ վէ էմարաթը
զապթ վէ թահրիւր իթտիքլէճէք, վէ
իճապընա կէօրէ ճէլպ, վէ եա մու-
վագգաթ վէ զայրի մուվագգաթ թէվ-
գըֆ միւզէք.քիրէսի իթա իյէնէճէք-
տիր:

220. Միւտտաի ումումի էվրագ վէ
էյեանըն, միւսթէնթիգ թարաֆըն-
տան, քէնտիսինէ թէսլիմ օլունտու-
ղու կիւնտէն իթիպարէն, պէշ կիւն
զարֆընտա թագըրիւրի թանդիմ իյ-
լէնէճէք տիր:

221. Իշպու թահգըզաթտան, մազ-
նուն-ալէյհին, լիվա պիտանէթ մահ-
քէմէսինէ, վէ եախօտ մահքէմէյի իս-
թինաֆիյեթէն իրսալը իճապ իտէճէ-
կի թէպէյեիւն իթտիկի հալտէ, հէյ-
եթի իթթիհամիյեթ 213 իւնճիւ, վէ
214 իւնճիւ, վէ 215 ինճի մատտէլէր,
վէ գապա պիտայէթ մահքէմէսինէ
իրսալը լազըմ կէլտիկի սուրէթտէ,
212 ինճի մատտէ ահքեամընա թէվ-

ֆիգ հարէքէթ իտէճէք, վէ պու հալ-
տէ, մազնուն ալէյհի թէվգըֆ օլունմուշ
պուլունուր, վէ ճիւնհասը տախի
հապա ճէզապընը միւսթէլլիմ օլապի-
լիւր իսէ, իսթամը մուհաքէմէնէ գա-
տար մահպէստէ գալաճագ տըր:

222. Մազնուն-ալէյհի, մահքէմէյի
ճինանէթէ կէճնտէրիլէճէկի թագտիր-
տէ, միւտտաի ումումի, պիր գըթա
իթթիհամիյեթ թանդիմիլլէմէկէ մէճ-
պուր տուր. իշպու իթթիհամիյեթ-
տէ, էվվէլա, իթթիհամա էսաա օլան
ճիւլմիւն մահիյեթի, սանիեա, վու-
գուի հալ վէ ճէզայի թէշտիտ վէ եա
թախֆիֆ իտէպիլէճէք էսպապ ու ահ-
վալ թաֆսիլ ու թէշրիհ, վէ մազ-
նուն-ալէյհին իսթ ու հալի պէեան ու
թասրիհ օլունաճագ տըր. վէ նիհա-
եթինտէ, քէյֆիյեթի, վէճհի աթի
իւզըն իսիւլասա իտիլէճէք տիր:

Պինտէն ալէյհի, «ֆիլան քիմնէ, ֆի-
լան գաթլին վէ եա ֆիլան սիրգա-
թըն, վէ եախօտ ֆիլան ճինանէթին,
շու սուրէթտէ ֆայիլի պուլունմաղլէ
իթթիհամ օլունմուշ տուր»:

223. Հէյեթի իթթիհամիյեթին
մազպաթաթ, վէ միւտտաի ումու-
մինին իթթիհամիյեթի, միւսթէնէմէ
թէպլիլ, վէ պունլարըն պիրէր սուրէ-
թի, քէնտիսինէ իթա օլունաճագ տըր:

224. Վագթը թէպլիլտէն իթիպա-
րէն, եիկիրմի տէօրթ սաաթ զարֆըն-
տա, միւսթէնէմ, հէյեթի իթթի-
համիյեթին պուլունտուղու մահէլլ
թէվգըֆիսանէսինտէն, մուհաքէմէ օ-
լունաճագը լիվա պիտայէթ մահքէմէ-
սի, վէ եախօտ մահքէմէյի իսթինա-
ֆիյեթ թէվգըֆիսանէսինէ կէճնտէրի-
լէճէք տիր:

225. Միւսթէնէմ, տէրտէսթ իտի-
լէմէտիկի, վէ եա ապէն իսպաթը վի-
ճուտ իթմէտիկի հալտէ, իճապ իտէն
մուամէլէ, պապը րապիին ֆապը սա-
նիսինտէ կէօսթէրիլէճէկի վէճհլէ,
զըեապէն իճրա օլունաճագ տըր:

226. Միւտտարի ումուժի , միւթ-
թէհէմին , լիւա պիտայէթ մահքէմէ-
սինէ , վէ եախօտ մահքէմէյի իսթի-
նաֆիյեհէհէ իրսալը հազգընտա , հէյ-
եէթի իթթիհամիյեհէ թարաֆընտան
մազպաթա վիրիլտիկինի , միւթթէհէ-
մին իգամէթկեհհը մալիուժ օլտուղու
հալտէ , կէրէք անըն վէ կէրէք ճիւր-
մին վուգու պուլտուղու մահէլլին ,
թապի օլտուղու գազա գայիմազամ-
լարընա պիլտիքէհէք տիր :

227. Հէյեհէթի իթթիհամիյեհէն ,
լիւա պիտայէթ մահքէմէսինէ , վէ եա-
խօտ մահքէմէյի իսթինաֆիյեհէհէ իր-
սալինէ մահէլլ օլմատըղընա գարար
վիրմիլ օլտուղու , մազնուն - ալէյհին
թէհօհէթի իչին , տէլայիլի ճէտիտէ
մէյտանէ չըգմատըղճա , օ տալա ի-
չին , մահքէմէհէ կէօնտէրիլէմէհէհէք
տիր :

228. Հէյեհէթի իթթիհամիյեհէ մազ-
պաթաթընտա տա զայիֆ ատտ օլուն-
մուշտէլայիլի թազվիյեհէ իտէհէք , վէ
եախօտ վուգուի հալէ տահա զիեատէ
իթթիլէ մէտար օլարազ , հազը-
գաթի հալին զահիրէ չըգմատընը մու-
հիպ օլաճազ սուրէթտէ վուգու պու-
լան չէհատէթլէր , վէ զուհուր իտէն
զոպթ ճէրիտէլէրի , վէ էվրազը սայի-
րէ , տէլայիլի ճէտիտէ ատտ օլունուր :

229. Պու հալտէ զապըթայի ատ-
լիյեհէ մէհմուրու վէ եախօտ միւսթէն-
թիզ , զուհուր իտէն էվրազ վէ տէ-
լայիլի սայիրէնին պիր սուրէթինի , պի-
լա թէհէթիր , միւտտարի ումուժի-
հէ իրսալ , վէ միւտտարի ումուժինին
իտտաաթը իւզէրինէ , ճինաեթիլ ըույ-
եհէթէ մէհմուր մահքէմէ ըէյիսի , գան-
դի միւսթէնթիզ թարաֆընտան , թահ-
զըգաթը ճէտիտէ իճրա օլունաճա-
զընը , թայեհին իյլէր . ֆազաթ , իճա-
պը հալինտէ , միւսթէնթիզ , 211 ին-
ճի մատտէ ահքեամընճա , սէպիլի

թախիյեհէ օլունմուշ օլան մազնուն-ա-
լէյհին թէվգըֆը իչին , էվրազը մէզ-
պուրէնին միւտտարի ումուժիյեհէ իր-
սալինտէն էվլէլ , պիր միւսթէնթիզ
թէվգըֆ միւզէքըրէսի իթա իտէ-
պիլիր :

230. Միւտտարի ումուժի , հէյեհէ-
թի իթթիհամիյեհէհէ կէլէն ճինայէթ ,
վէ ճիւնհա , վէ գապահաթ տալալա-
րընըն , պիր գըթա տէֆթէրինի , հէր
այտա , մահքէմէյի իսթինաֆիյեհէ միւտ-
տարի ումուժիսինէ կէօնտէրէհէք տիր :

231. Մահքէմէյի իսթինաֆիյեհէ
միւտտարի ումուժիսի , ճիւնհա վէ գա-
պահաթ տէֆթէրլէրինտէ կէօսթէրի-
լէն ճիւրմլէրի , տահա աղըր ատտ իթ-
տիկի սուրէթտէ , օ ճիւրմլէրէ տայիր
էվրազըն քէնտիսինէ իրսալինի , տէֆ-
թէրի մէզքիւրու ախզ իթտիկի թա-
րիլտէն իթիպարէն , օն պէշ կիւն զար-
ֆընտա էմր իտէպիլիպ , էվրազըն քէն-
տիսինէ թէսլիմ օլտուղու կիւնտէն ի-
թիպարէն , օն պէշ կիւն զարֆընտա
տալիս , միւթալաա վէ իտտաաթընը ,
հէյեհէթի իթթիհամիյեհէհէ իշար , վէ
հէյեհէթ տալիս , իւշ կիւն իչինտէ , օլ
պապտէ գարարընը , իթա իյլէհէհէք
տիր :

ՖԱՍԼԸ ՍԱՆԻ

Ճինաեթիլ ըույեհէթի մէհմուր հահէհէ ըէյիլէ-
րէնէ Կայիլ Կէր :

232. Ճինաեթիլ ըույեհէթէ մէհ-
մուր մահքէմէ ըէյիսի , իզհարը հազ-
գա մէտար ատտ իտէհէկի վէսայի-
թի (¹) միւսթինէհէ , քէնտի ըէյիլլէ
իսթիմալտէ մէհզուլիյեհէթի քեամի-
լէհի հայիզ տիր . պու մէհզուլիյեհէ-
թին հիւանի իսթիմալի իչին , նազարը
գանուտա , քէնտիսինին նամուս վէ
վիճտանը քեամիլ ու զամին (²) տիր :

(¹) Վեհայիլ , վասըթալար :

(²) Գեհաֆիլ ու զաֆն , քէֆիլ :

